

Muusikaleht

Nr. 11
November
1998
Hind 10.-

Rudolf Tobias vahas

Kuus eesti rahva suurkuju - Jakob Hurt, Carl Robert Jakobson, Paul Keres, Lydia Koidula, A.H.Tammsaare ja Rudolf Tobias - on AM Projekti teostuses ja Eesti Ühispanga tellimisel valatud mesilasvahasse.

AM Projekt OÜ on perefirma, mis on tegutsenud vahakujude valmistamisega 5 aastat. Tänapäevaks on meie poolt valmistatud 62 vahakuju, sealhulgas 8 eestlast - president Lennart Meri 1993.a., Eesti Panga kauaaegne president Jüri Jaakson 1998.a. ja kuus Eesti Ühispanga poolt tellitud meie rahatähtedel kujutatud isikut. Maailmanimedest oleme valmistanud kahel korral Rootsi kuningapaari vahakujud, samuti presidentide Clintoni, Jeltsini ja Ahtisaari (lisaks endisaegsete Soome presidentide Kallio, Ryti, Mannerheimi) ning printsess Diana vahakujud. Kuulsatest muusikutest oleme senini teinud Elvis Presley ja ansambli The Beatles liikmete kujud.

Käesolevate nn "vahakujude" valmistamine kestis kuus kuud. Kogu protsessis osales umbes 20 inimest. Infoallikatena kasutasime Rahvusraamatukogu fonde, kirjalikke ja suulisi mälestusi kujutatavatest ning muuseumide abi. Kujutatud vahakujude võimalik erinevus võrreldes rahatähtedega on tulenev sellest, et rahagraafikal on oma kompositsioonireeglid,

(Järg lk. 2)

Rudolf Tobias 1873 (Käina) - 1918 (Berliin) - vahakuju. Autor ja lavastus: Ene Mänd. Pea modelleerimine: Ants Mölder. Keha: Paul Mänd. Juuksed ja meik: Tiina Linzbach. Projekti juht: Andres Mänd.

Veel numbris:

Neeme Järvi 1998
Leili Tammel laulab **Kuldar Singi** loomingut
Folkansamblite ja kooride juubelid
Naislauluseltsi uue juhtkonna plaanid
Eesti lauljate videod ja CD-d
Hõimupäevad
Juubelisünnipäevad ja sünniaastapäevad -
A.Viisimaa, G.Ernesaks, R.Valgre, E.Lamp, H.Koni
Anatoli Garšnek in memoriam
Nagu ikka kontserdiülevaade ning lühiuudised Eestist ja välismaalt

Järgmises numbris:

Ümarlaud laulupidude korraldamisest nüüdisajal
Veljo Tormise viimase 10 aasta looming
Intervjuu **Kalle Randalult**
Ellerhein parimate Euroopa täiskasvanute kooride tasemel
Vladimir Alumäe Heino Ellerist

Miks mitte Kaarli kirikus? Või presidendipalees?

"Lauluväljak seksikeskuseks," teatatakse 30.oktoobri Öhtulehe esileheküljel ja 4.leheküljel saab lisainformatsiooni.

Tõepoolest, miks mitte? Nii laul kui ka seks on ju loomulikud asjad ja miks ei võiks nad koos käia? Aga inimestes on siiski olnud mingisugune tunne, et kõik asjad ei passi pühadesse paikadesse. Ning Lauluväljak ja Laulupidu on eestlastele olnud siiski pühad asjad.

Kui, nagu artiklist selgub, on seksimessiks jõulueelne aeg valitud meelega, kas siis poleks sobivam koht selleks näiteks Kaarli kirik? Ruumikas hoone ja just nagu sümboolnegi - torne kaks, sama palju

kui seksuaalpartnereid voodis. Või Riigikogu?

Või ka teha seda peaaegu Lauluväljaku kõrval presidendipalees. Kunagi ju meie president muretsetes eesti rahva madala iibe pärast ja praegu on selleks veel enam põhjust. Kuigi, jah, ega seksil ja iibel ole tänapäeval enam korrelatsiooni, pigem on seos vastupidine - mida rohkem seksi, seda vähem lapsi. Aga sõnaosava mehena suudaks vast Eesti Vabariigi president seksimessi oma Kadrioru palees siiski rakendada rahva iibe tõstmise teenistusse. Oleks püha ettevõtmine pühal jõulude ajal.

vahakujudel omad. Oleme kasutanud väga suurt pildimaterjali ning üritanud maksimaalselt säilitada kujudel rahal olevaid peapõrdeid, kuid mitte enam. Usume, et meie loodud vahakujud vastavad enam kujutatavate tegelikule väljanägemisele kui need üksikud enamkasutatud fotod või joonistused, mille järgi enamik eestlastest tunneb meie rahva suurkujusid.

Muusikainimestele on kahtlemata kõige enam huvipakkuv 50-kroonisel rahatähel kujutatud helilooja, organisti ja dirigendi Rudolf Tobiase vahakuju. Juhuse tahtel on selle valmimine käesoleva aasta oktoobris omamoodi mälestusmärgiks meie kuulsale heliloojale, kelle surmast möödus 29.oktoobril 80 aastat...

Rudolf Tobiase vahakuju kavandamisel oleme kasutanud Eesti Rahvusraamatukogu fondides olevaid materjale ja pärimusi. Tellijapoolne ettekirjutus oli, et Rudolf Tobiase vanus ja riietus peaksid vastama rahatähel kujutatule. Foto, mis sai aluseks portree modelleerimisel, on pärit 1913.aastast, kui Rudolf Tobias viibis Tallinnas Estonia teatri avamisel. Pea modelleerimine tehti ülesandeks skulptor Ants Möldrile, kes oli ka varem Tobiast skulptuurivormis kujutanud. Portree modelleerimine oli skulptorile lausa rõõm - Rudolf Tobiase nägu on selgete vormidega ja niivõrd isikupärane, et töö selle kallal sujus lodusalt. Lisaks pildimaterjalile oli kasulik arvestada ka Tobiase kaasaegsete meenutuste, kirjelduste ja mälestustega. Seda, mida märkasid nemad, pidime ka kajastama oma vahakujus. Aleksander Birk iseloomustas teda: "... vähe käharad juuksed, üks silm, vist vasak, rohkem pilukil; muidu väljanägemise poolest üsna sümpaatne." Ja Leenart Neuman: "... liig iseseisev, liig vaba, liig uhke oli Tobiase iseloom, liig teravad ta näojooned, liig karakterne ta huulte pigistus..."

Erilist peavalu valmistas meile Tobiase pikkuse määramine. Hr. Vardo Rumesseni arvates oli Tobias ligi kahemeetrine mees! Mitmete kultuuritegelaste mälestustes mainitakse (näit. August Kitzberg), et ta oli

"sale ja sihvakas". Aga keegi pole otsesõnu öelnud, et Tobias oleks olnud väga pikk. Kahemeetrise mehe puhul oleks seda kindlasti keegi ära märkinud. Ligi sajand tagasi elanud inimesed olid tunduvalt lühemad meie kaasaegsetest. Nii on teada, et Tammsaare oli keskmisest pikem mees, aga tema noorusajal Järva maakonnast nekrutiks võetud eesti meeste keskmine kasv oli 166,5 cm! Tammsaare oma umbes 170 cm pikkusega oligi "üle keskmise pikk mees". Nii oleme teinud oma vahakujud tuletatud pikkuses (välja arvatud Paul Keres, kelle kasv - 183 cm - on dokumentaalne). Tuginedes hr. Vardo Rumesseni ütlustele, et "Tobiasel olid pikad ja sihvakad liikmed" ja arvestades tollaegsete inimeste suhtelist pikkust, tuletasime Rudolf Tobiase vahakuju pikkuseks 185 cm. Selle kasvuga on ta oma vahast kaaslastest pikim.

Rudolf Tobiase vahakuju erineb oma viiest kaaslasest nii atraktiivsuse kui ka riietuse poolest. Frakki kannab Tobias rahatähel, frakis on ka tema vahakuju. Leenart Neumani mälestustes kandis helilooja "eurooplase kuube" juba siis, kui Eestis seati ideaaliks talupojakultuuri. Kahjuks puudub Tobiase frakil sajanditagune hõng - materjal pole enam see, aga nõorsaad, mida vahast Tobias kannab, on küll helilooja tegutsemise ajast. Ja seda tänu Estonia Teatrile ja pr. Hila Normakule.

Kuna Tobias on "rahakujude" seltskonnas kõige enam kunstiinimene, püüdsime erilist rõhku panna tema kätele, mille kaudu on võimalik avada inimese iseloomu, temperamenti ja tundlikkust. Siin tuginesime samuti hr. Rumesseni ütlustele, et "... tal olid väga pikad sõrmed". Vahakujude käsi me üldjuhul ei modelleeri. Tavaliselt leiame inimese, kelle käte tüüp vastab meie poolt soovitud ning võtame siis kätest otse kipsvormid, millesse valatakse hiljem vaha. Rudolf Tobiase vahakujul olevate käte vormid on võetud ühe teise Eesti helilooja - Rudolf Tobiase kaasaegse Aleksander Renniku pojapojalt.

Meie arvates on käte lahendus Tobiase

puhul hästi õnnestunud ja nad tõmbavad endale kohe tähelepanu nii oma sihvakuse kui ka tundlikkusega. Vaataja jääb uskuma, et läbi nende käte võib voolata suurepärase muusika...

Üks tingimus "rahakujude" valmistamisel oli tellijapoolne nõue, et nukud peavad olema hästi transporditavad. Sellepärast ka kõik meie vahakujud seisavad. Kahjuks puudusid Tobiasest fotod, mille põhjal oleks olnud võimalik tuletada temale seisvana omast kehakoiakut. Tobiase kavandamisel lähtus lavastaja Ene Mänd dirigentidele sterotüüpselt poosist, mis võis edasi anda koorijuhti, mitte niivõrd heliloojat ja organisti. Oma mälestustes ütleb Julius Kaljuvee, et "... koorijuhtimist armastas ta hea meelega". August Topman aga lisab: "R. Tobias oli koorijuhina kõigepealt helilooja. Ta näis alati mõtetes ja millegagi seotud olevat". Tobiase vahakuju keha dünaamika toetub enim aga J.Simmi mälestustele: "... otsis elus ja kunstis ikka midagi uut. Oli rahutu vaim, ei tundnud seisakut".

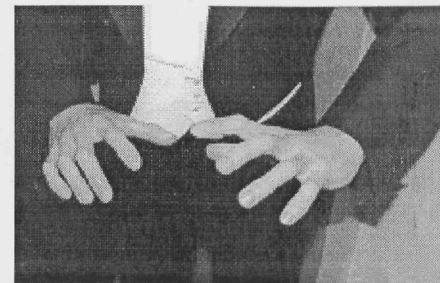
Peaaegu kõik märgivad ära helilooja närvilisuse, südamlikkuse ja heatahtlikkuse ning vähese seltsivuse. Ka oma viie vahakaaslane seas jääb Tobias erandlikuks. Temast õhkub vaimust, närvilisust ja isoleeritust.

Ajaloo on teada, et aastatel 1898 - 1904 oli Tobias Peterburis Jaani kiriku organist ja koorijuht. Sel perioodil oli ta sama kiriku pastori Jakob Hurda - kes on ka nüüd tema kaaslane vahas - hoole ja eestkoste all. Teised Tobiase raha- ja vahakaaslased olid talle tundmatud. Nende eluteed ei kattu. Erandiks võiks olla Tammsaare, kellega nad elavad ajavahemikul 1904 - 1908 ühes linnas - Tartus. Nende kohtumine aga on üpris vähe tõenäone, kuna Tammsaare täht tõusis alles siis, kui Tobias on ammu kodumaalt lahkunud ja isegi manalasse varisenud.

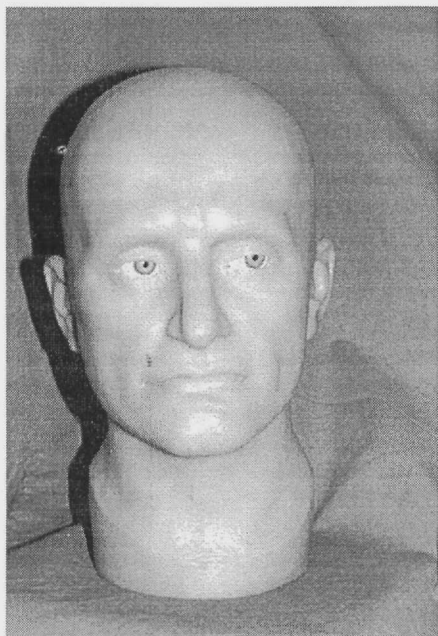
Rudolf Tobias lahkus Eestist 1980.aastal. 90 aastat hiljem on ta taas kodumaal - tõsi küll - vahakujuna. See on tunnustuseks Tobiase poolt eesti muusikale ja kultuurile osutatud teenete eest.

Lugupidamisega ja lootusega, et esimesed eestlastest loodud vahakujud muutuvad teile, armsad kaasmaalased, sama lähedasteks, nagu nad on muutunud meile.

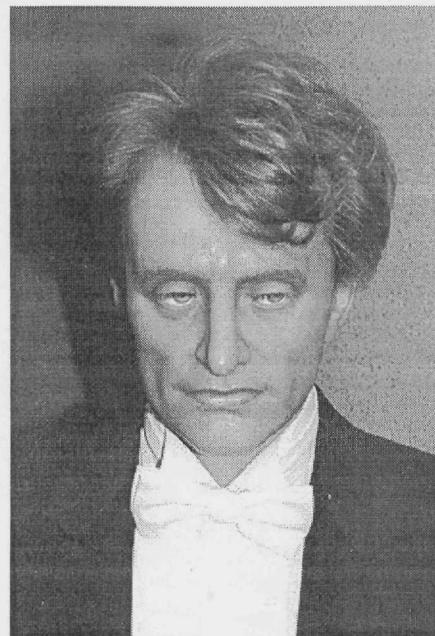
**Ene Mänd
Andres Mänd**

"Need käed! Helilooja Aleksander Renniku pojapojalt Märt Rennikult helilooja Rudolf Tobiasele"
Fotod Andres Mänd

Rudolf Tobiase vahapea - "skulptor Ants Mölder on oma töö lõpetanud..."

"Tiina Linzbach on kasvatanud heliloojale juuksed ja andnud näole värvi..."

NEEME JÄRVI: Mis tehtud, mis teoksil 1998

Suvi 1998

* Kõigepealt suur Euroopa-reis koos Detroidi Sümfooniaorkestriga. Muusikalist külakosti jätkus kokku 16-sse linna (Manchester, Birmingham, Brighton, Barbican, Madrid, Valencia, Hamburg, Luxemburg, Frankfurt, Berliin, Köln, Stuttgart, Viin, Praha, Budapest ja Tallinn).

* Hooaja lõpetamise kontserdid Detroidis (28., 29., 30.05.).

* 18.-19.juunil kontserdid Jaapanis sealse Filharmoonia Sümfooniakutega, kelle esimene külalisdirigent Neeme Järvi on. Suntory Hallis kõlasid Beethoveni 4. ja Prokofjevi 6.sümfoonia.

* Järgnes 10 tundi lendu Sydneysse ja kontserdid 25., 27., 29. ja 30.juunil, kavas Elleri "Kodumaine viis", Mozarti klaverikontsert (solist John Kimura-Parker) ja _ostakovit_ i 8.sümfoonia.

* Neljas kontsert Austraalia pinnal Melbourne'is oli "Joonase lähetamine", mis kujunes olümpiamängude-eelsete kontsertide suursündmuseks. Neeme Järvi sõnul osalesid seal suur oratooriumikoor, hea lastekoor, väike kammerorkester ja väga head solistid Austriast ja Inglismaalt.

* Kontserdid DSO-ga, s.o. Detroidi Sümfooniaorkestriga Põhja-Michiganis Interlockenis (5-e tunni sõit autoga või 1 tund lennukiga Detroidist).

Interlocken on kauaaegsete traditsioonidega ettevõtmine orkestrile ja Neeme Järville. See on ülemaailmne 1920.aastast algatatud töölaager ilusa järve ääres 5000-le noorele muusikule ja kunstnikule. Noorte kasutada on suur kontserdisaal, võimalus on musitseerida nii suures sümfooniaorkestris kui ka väiksemates koosseisudes. Neeme Järvi ütleb, et siin on alati noori peaaegu kõikidest maadest (ka näiteks Kirgiisiast, Leedust jne.), **mitte** aga Eestist!? Miks, imestab ta. Oleks see ju ideaalne võimalus noortele. Laagris käib tugev rebimine selle nimel, et pääseda mängima suurde orkestrisse. Päevakavas on orkestriharjutused hommikul ja individuaalne töö õhtupoolikuti, samuti musitseerimine väiksemates ansamblites. Tänavusel lõppkontserdil kõlas suure orkestri esituses niisugune keerukas teos nagu Stravinski "Tulilind".

"Detroidi orkester annab igal aastal Interlockenis ka ühe kontserdi, ja pool orkestrantidest jääb edasi sinna, et juhendada noori, orkestri kõikides pillirühmades kaasa mängides. See on tore ja noortele väga kasulik traditsioon. Igas pilligrupis mängib niisiis noortega koos kogenud orkestrante," selgitab N.Järvi.

* 15., 17. ja 19. juulil oli orkester koos Neeme Järviga juba Colorado mägedes Vail'i muusikafestivalil (1 tund sõitu Aspenist). Festival kestis kaks nädalat ja selle direktoriks oli Jevgenia Zukerman.

* Järgnesid vabaõhukontserdid DSO suvekodus Meadow Brook'is, kavas Mussorgski "Öö Lagedal mäel", Coplandi "The Kid", Griegi "Lüüriline süit" ja Klaverikontsert (solistiks armeenlane S.Babajan).

Augustis kõlasid Meadow Brook'is veel ka Beethoveni "Fidelio" ja Viulikontsert (Mark Kaplani soleerimisel), Weberi "Eurianthe", Mozarti Klarinetikontsert ja Berlioz "Fantastiline sümfoonia".

* Ja juba 15.augustil oli Neeme Järvi oma teise põhiorkestri, Göteborgi Sümfooniakute ees.

Esimene kontsert 15.augustil toimus traditsiooniliselt Götaplatsen'il ja jätkus alleel, mida mõlemal pool ümbritsesid

kuulajad. Valjuhääldajatest kõlasid üle kogu Göteborgi Smetana "Moldau", Tants Glucki ooperist "Orfeus ja Euridike" ning Stravinski "Püha kevad" ("Kevadpühitsus"), flöödisolistiks Havard Lysebo.

* Teine kontsert Göteborgis toimus juba 19.augustil, kavas Rossini avamäng "Varastaja - harakas", Mendelssohni Viulikontsert nr.2 (solistiks David Bergström), teises pooles aga Steinbergi Sümfoonia nr.2.

* Teise ja kolmanda kontserdi vahe oli pisut pikem, sest tegeldi ka plaadistamisega. Deutsche Grammofoniga on Göteborgi orkester koostööd teinud nüüd juba 14 aastat. Kuna tänavu tähistab DG oma asutamise 100-ndat aastapäeva, tervitas orkestrit pidulikult firma esindaja. Esimeste töödena uuel hooajal mängiti sisse vene helilooja Mjaskovski 6.sümfoonia ning Rimski-Korsakovi ja Glazunovi ajal Peterburis kompositsiooni õppinud Maximilian Steinbergi 2.sümfoonia, "kelle muusika olevat seetõttu usna glazunovilik", nagu mainis Neeme Järvi.

Neeme Järvi ei unustanud lisada, et hea kooli said Glazunovi ja Rimski-Korsakovi käe all ka meie Eesti vanema põlvkonna heliloojad, nende seas Artur Kapp, Heino Eller, Rudolf Tobias jt. Neeme Järvi on teinud Rootsist ja ka mujal tuntuks mitte ainult Eesti heliloomingu, vaid avastanud maailmale ka Glazunovi, Mjaskovski ja mitmed teised senini sealmail tundmatud vene heliloojad (sealhulgas rootslastele ja ameeriklastele ka paljud nende oma heliloojad).

Juba ainuüksi Deutsche Grammofon on Neeme Järvi juhatusel andnud välja 50 plaaditait vene muusikat, mille vastu on huvi olnud väga suur, sest see muusika polnud siin üldse tuntud ega mängitud, õigemini - sellest ei teatud üldse midagi.

* Hooaja kolmanda kontserdi kavasse kuuluski äsja plaadistatud Mjaskovski 6.sümfoonia I pooles ja Haydni C-duur Tšellokontsert II pooles, solistiks noorema põlvkonna muusik Frans Helmerson, kaastegev sümfooniakoor.

Noortele talentidele tee avamine olevat üks Göteborgi orkestri põhimõtteid, rõhutas Neeme Järvi. Samuti nagu ka uudse repertuaari väljapakumine (nii unustatud vanast kui ka "ahjusoojadest" nüüdisteostest).

On tore, et Neeme Järvi oskab nii tuntu kui tundmatu oma kavades tavaliselt nii hästi balanssi seada, et kõik kuulajad leiavad midagi enda jaoks ja lahkuvad kontserdilt rahulolevatena. Aga veelgi osavam on ta lisapalade valikul - need viivad publiku tavaliselt lausa "vahtu" vaimustusest!

Nii juhtus ka kontserdiga 3.septembril. See oli järjekordselt üks õnnestunud kava. Alustati nüüdisteose, Gunnar Buchti sümfooniaga nr.12, mis osutus sobivaks avateoseks. Kuigi uudisteos oli nimetatud sümfooniaks, oli ta (rõõmustavalt-üllatavalt!) väga professionaalselt kirjutatud kompaktna ja kõlalisel huvitav teos - ilma väljamõeldud, rabadapüüdivate kõlaliste efektideta, sisule orienteeritud, põhjendamata ebakõladeta, meeldiv kuulata. Teos kõlas Göteborgis maailmaesiettekandes.

Nagu kavalehelt võis lugeda, oli see järjekordne teos Buchti loomingust, mis sai "ristsed" Göteborgi Sümfooniakute esituses. Viimati oli see 1992.aastal, kui Gunnar Buchti Tšellokontserdi nr.2 esitas Rootsi tuntud tšellist Torleif Thedeen (Tšaikovski konkursi laureaat).

Mõne sõnaga heliloojast.

Bucht on kompositsiooni õppinud 50-ndatel aastatel Karl-Birger Blomdahlil, Carl Orffil, Petrassil ja Schönbergi-lembese Max Deuschil käe all. Vahepeal pühendas ta ennast fanaatiliselt **ainult** elektronmuusikale. See muusika "ei läinud aga rahvale peale". 70-ndatel sündis pööre helikeele lihtsustamise poole, mis tõi heliloojale edu, ja ka publikumenu.

Bucht meeldis seekordki, millest tunnistust andis lakkamatu, siiras aplaus.

Kava jätkus jällegi nüüdismuusikaga - Alban Bergi "Seitsme lauluga" Rootsi kuulsaja ja armastatud laulja Håkan Hagegårdiga teose esitajana.

Mõne sõnaga ka rootslaste lemmiklauljast.

Nüüdseks kõikides maailma ooperimajades ja kontserdisaalides oodatud laulja debüteeris 1968.aastal Stockholmi Kuninglikus Ooperiteatris Papagenona Mozarti "Võluflöödis". Samasse rolli kutsus Ingmar Bergman laulja ka oma TV-versiooni lavastamisel 1975.aastal.

Rootsi Kuningliku Ooperiteatriga oli Hagegård tihedalt seotud 1979.aastani, mil ta otsustas internatsionaalse karjääri kasuks.

Nüüdseks on ta ennast kuulsaks laulnud Carnegie Hallis, Glyndebourne'i ooperifestivalidel, Covent Gardenis, La Scalas, Viini Riigiooperis, Opera Bastille'is Pariisis, Sydney Ooperimajas Austraalias ja kuulsas Metropolitan Operas New Yorgis. Siiski pole Hakan Hagegård ainult suurepärase ooperisolist, vaid ka hiilgav romansilaulja ja kaasaegse helikeelega laulude nauditav ja nüansirikas interpreteerija.

Romansilauljana debüteeris ta 1970.aastal ja tema repertuaari kuulub praegu kogu saksa ja rootsi lüürikute looming (Schuberti "Talvisest teest" ja Schumanni "Dichterliebest" kuni modernsete heliloojate loominguni).

Häälele ja sümfooniaorkestrile kirjutatud teostest on ta maailmakuulsaks saanud Orffi "Carmina Burana", Brahmsi "Saksa reekviemi" ja paljude Mahleri laulutsüklike ettekandjana.

Elavat huvi tunneb Hagegård ka nüüdisooperite vastu ja on teinud palju nüüdisaegseid ooperirole (Beaumarchais John Coriglianose "The Ghost of Versailles" Metropolitan Operas, Ingvar Lidholmi ooperi "Ett drömspel" esilavastuses Stockholmis, Dominick Argentose kaasaegse ooperi "A few words about Chekov" maailmaesiettekandel (koos Frederica von Stadega).

Üheks laulja suurejooneliseks projektiks, mille Hakan Hagegård nüüdseks on ka ellu viinud, on HageGarden Music Center Brunskogis. See on koht muusikute ja kunstnike jaoks selleks, et siin looduse rüpes harjutada või niisama "akut laadida", nagu laulja seda nimetab.

Muusikakeskus on eksisteerinud nüüd juba 6 aastat (1992. aastast) ning siin on toimunud palju erilaadseid work-shope, plaadistamisi ja meistrkursusi lauljatele.

1985.aastast on Håkan Hagegård Kuningliku Muusikaakadeemia liige ja teda on austatud selliste tiitlitega, nagu "Litteris et Artibus" ja "America's Swede of the Year".

Göteborgi publiku jaoks oli ta ilmselgelt kuumalt oodatud ja armastatud interpret, keda kuidagi lavalt ära ei tahetud lasta.

3.septembri kontserdi tipp hetk oli siiski Berliozi "Fantastiline sümfoonia" Neeme Järvi ennekuulmatus, tõepoolest fantastilises tõlgenduses. Neeme Järvi otsekui "teises" tundmatuseni juba füüsiliseltki. Tundus, et 60-aastase Neeme Järvi asemel oli laval 18-aastane nooruk - nii tuld täis

Göteborgi kontserdi kava esikaas.

oli tema dirigeerimine! Kõik särtsus ja säras, dirigendi fantaasial ega nüansseerimisel polnud piire.

Tore, et jällegi oli põhjust vaimustust tunda meie kaasmaalase üle, kes on võimeline endast võimatut andma ja sellega tuhandeid kuulajaid sütitama. Oli jälle tahtmine kord õhata - "Eestlane - see kõlab uhkelt!"

* Tänavune hooaeg algas Göteborgis üldse erakordselt tempokalt.

13.augustist kuni 3.septembrini toimus juba 5(!) kontserti. Esimest juhatas noor dirigent Manfred Honeck Austriast, kes kuuldavasti kandideerib orkestri _effdirigendi kohale, kui Neeme Järvi loobub peadirigendi tööst orkestri juures.

Nagu maestro tunnistas, pole ta 2001. aastaks enam siin peadirigendi tööd planeerinud ega lubadusi andnud. Neeme Järvi leiab, et on peadirigendina juba kõik, mis võimalik, teinud - Göteborgi orkester on nimetatud Rootsi Rahvuslikuks

Sümfooniaorkestriks, orkestriga on sisse mängitud üle 80 CD.

Üldse on Neeme Järvi oma välismaa-perioodil sisse mänginud üle 300 CD-d (firmadele Deutsche Grammophon, Chandos, BIS, ORFEO, EMI) ning viinud orkestri paljudele välisesinemistele (Suurbritannia, mitmel korral Jaapan, Hispaania, Euroopa- ja Skandinaaviamaad jne.). Regulaarselt kutsutakse nüüd orkestrit esinema Stockholmi, Viini jne.

Peadirigendina on tänavune hooaeg Göteborgi orkestriga Neeme Järville nüüd seitsmeteistkümnes, aga et esimene kontsert Göteborgi Sümfoonikutega oli teatavasti 1.aprillil 1980.a. (ja kohe kontserdireis Inglismaale!), siis on praegu käes juba kaheksateistkümnes hooaeg orkestriga.

Kui Neeme Järvi 2001. aastani lubab olla, siis tuleb Göteborgi orkestrile pühendatud aastaid täpselt 20.

Ka Detroidi Sümfooniaorkestriga, oma teise põhiorkestriga, kus Neeme Järvi peadirigendiks on, saab sajandivahetuseks täis ümmargune 10 aastat. Huvitav-huvitav. Kas kavatseb Neeme Järvi nende ümmarguste arvudega järsku aktiivse dirigeerimise lõpetada ja elu nautima jääda? Või dirigeerimist õpetama hakata? Sellest oleks kahju küll, sest Neeme Järvi on, nagu elu näitab, erakordselt vitaalne ja nooruslik ka 60-aastasena, mille järjekordseks tõendiks oli minu ja kõigi teiste kuulajate jaoks kasvõi 3.septembri kontsert, mis otsast lõpuni särtsus ja sädeles dirigendi fantaasialennust ja dirigeerimistehnikast.

3.septembril kuulud kontserdi proovi ja õhtust esitust jään ise küll vist elu lõpuni mäletama ja kõrvus kuulma. Kui ratsionaalselt ja samas pingevabalt tal küll kõik edeneb! Ei mingeid konflikte, arusaamatusi, häälekõrgendamist, pahandamist, rahulolematust proovis - ei dirigendi ega orkestrantide poolt!

Kõik sujub heatujuliselt, libedalt. Orkester reageerib dirigendi pisimalegi sõrme-, silma-, jala-, küünarnuki- või mistahes muus kehaosas musitseerimise käigus tekkinud improvisatsioonilisele sähvatusel. Keegi ei vea "seanahka", ei mängi "jalg põlve otsas". Kõik on nagu ühe organismi osad, kes on harjunud koos töötama ning oma ülesannet selles ahelas teadma ja täitma.

No jah, ega see olegi ime - ikkagi juba 17 aastat koos musitseeritud, 18-s käes!

Agas ikkagi, nagu mu mälusopist paralleelina välja imbub: erinevalt vanast ERSO-st, kus mängijaid kippus orkestris olema vähem kui "dirigente", kes teadsid alati paremini, kuidas peaks **t e g e l i k u l t** dirigeerima ja tööd tegema ja üht või teist teost tõlgendama, on Rootsi (ja võib-olla üldse kogu muu maailma?) orkestrandid keskendunud reeglina oma partii ja dirigendi soovide täitmisele. See pole neile "alandav", keegi ei pea ennast geeniusseks, ei arva, "et ma väärin muud, väärin muud", ei taha olla midagi muud kui üks tilluke, aga sellegipoolest ülitähtis lüli selles suures "muusikategemises ahelas". Jah, muidugi, see on neile töö, mille eest makstakse, aga **s ü d a m e l ä h e d a n e** töö, milleks nad on püüelnud ja mida nad ei taha kaotada.

* Hooaja avakontsertide järel jätkus Neeme Järvi koostöö Göteborgi orkestriga 22., 23. ja 29.oktoobril, kavas Martinu Esimene tšellokontsert (solist Truls Mørk) ja Tšaikovski 4.sümfoonia 22. ja 23 ning Ameerika helilooja Adamsi looming 29.oktoobri kontserdi esimeses pooles (sealhulgas Skandinaavia- esiettekandes tema Klaverikontsert), teises pooles Dvoraki Sümfoonia nr.9 ("Uuest maailmast").

* Nii nagu Neeme Järvi on teinud provintsiorkestrist Rootsi Rahvusliku Sümfooniaorkestri, nii on ta põrmust tõstnud ja

"lääkima hõõrunud" ka Detroidi Sümfooniaorkestri. Ta on seal lõkkele puhunud tõelise musitseerimiserõõmu, viinud orkestri Euroopa-reisile, võimaldades ka meil Tallinnas kuulata tema orkestrit Ameerika mandrilt. Ja jällegi pidime tõdema, et sellestki orkestrist on saanud kollektiiv, kes dirigendi pisimaidki nüansse-taotlusi imetäpselt (ja vaimustusega!) realiseerib. Ka sellest orkestrist on saanud esmaklassiline maailmaorkester, nagu tõdesime me Estonia Kontserdisaaliski. Müts maha maestro ees, kes juba mitu keskpärasest orkestrist kuulsaks on mänginud! Ja plaatidelegi jäädvustanud!

Neeme Järvi suuri teeneid tema mõlema põhiorkestri arengus on nii Göteborgi kui Detroidi orkester ka väärikselt hinnanud.

Neeme Järvi on Göteborgi Ülikooli audoktor, Rootsi Kuningliku Akadeemia liige ja Põhjatäheordeni kavaler, samuti Michigani Wayne'i State University humanitaarfakulteedi auliige.

Pikaaegne koostöö seob Neeme Järvit ka Šoti Rahvusliku Sümfooniaorkestriga, kellega sidemed on kestnud juba 20 aastat. Ka seal maal on Neeme Järvi teeneid tunnustatud talle Aberdeen'i Ülikooli audoktori aunimetuse andmisega.

* Hooaeg Göteborgis (ja ka Stockholmis) avatud, läks sõit jälle üle mere tagasi Ameerika mandrile. Tuli ju hooaeg avada ka oma teise põhiorkestri, Detroidi Sümfoonikutega.

HOOAJA AVAMINE DETROIDIS

leidis aset 17.,18.,19.septembril Mahleri 5.sümfoonia ja Mendelssohni Viulikontserdiga (solistiks Joshua Bell). 25.,26. ja 27.septembril jõudis kuulajate ette uus kava: Hindemithi Kontsert viulile (solistiks Emanuel Ax), R.Straussi "Burlesk", Mozarti Klaverikontsert nr.16 ja "Haffner-serenad".

"Avalöökö" jätkus kolme kontserdiga (2.,3.,4.oktoobril), mil ettekandele tulid Skrjabini "Ekstaasipoeem" ja Klaverikontsert (solistiks Igor Žukov) ning Richard Straussi "Ein Heldensleben" ("Kangelase elu").

* Hooaeg ka Detroidis avatud, järgnes Neeme Järvi jaoks jälle lennusõit Euroopasse - Londonisse, Royal Albert Halli, Royal Philharmonic Orchestra ette, et helidesse valada Mahleri partituur "Das klagende Lied" ("Kaebelaul"), õigemini selle uus, äsjatehtud versioon, ning "Rändselli laulud".

MIS VEEL EES OOTAB JA TEOKS TULEB TEHA UUE AASTANI?

N.Järvi: "Valmistuma peame kõigepealt Jaapani-reisiks Detroidi orkestriga. Meid on kutsutud kahe uue kontserdisaali avamisele (Toyota ja Otsu linnas). Kontsertidele Jaapanis eelnevad kolm kontserti (12.,13. ja 14.novembril Detroidis)".

"Hämmastav on jaapanlaste muusikaarmastus tõesti - Jaapanis on juba praegu üle 2000 kontserdisaali, aga aina ehitatakse uusi juurde," imestab N.Järvi.

Jaapanile järgneb töö Tšehhi Filharmonias ja esinemine Martinu-festivalil, kavas Martinu Sümfoonia nr.2, Tšellokontsert ja "La Bagarre".

Neeme Järvi lisab veel uhkusega hääles, et Bambergi Sümfoonikutega on ta firmale BIS plaadistanud **kõik** Martinu sümfooniad, nii et täiskomplekt!

* Ja siis, peale Tšehhimaad, tulevad ehk Neeme Järvillegi ühed tõelised vaiksed jõulud ja üks tõeline aastavahetusepuhkus!?

Mida ta pole kaua aega endale lubada saanud.

Göteborgis käis ja maestrot usutles lõunasöögi ja lahtisest aknast päikesevõtmise vahel

Regionalia

Jätkus sügis-talviseesse hooaega sisseelamine. Maakonnalehtedesse ilmusid lisaks eelteadetele kultuurikeskuste ja ringide töö algamise kohta ka sõnumid tegelikust alustamisest - Hiiumaal Suuremõisas loodi sellega seoses ka uus organisatsioon Lössiklubi - ja kohalikest külaliskontsertidest. Toimusid Eesti Kontserdi kontserdid (vt. ML nr.9, lk.23).

Harjumaalt

* Otsustati 1999.aasta Harjumaa laulu- ja tantsupidu läbi viia 5.juunil Keilas.

* 27.oktoobril kirjutas Harjumaa Prangli rahvamaja juhataja Priit Kuusk, kui palju oli toodud sel suvel sinna saarele kultuurilist, sh muusikalist külakosti.

Hiiumaalt

* 8.oktoobri Hiiumaa avaldas Eesti Vabariigi kunagise valitsusnõuniku ja Eesti Panga asepresidendi Bo Graghi ühe Rootsis peetud ettekande, milles ta analüüsib üsnagi kriitiliselt praegust olukorda Eesti panganduses. Ettekande lõpeb mõttega: "Rahvas, kes suudab laulda, väärib Rootsi toetust."

* 16.oktoobril Käina kultuurikeskuses korraldatud sügispeol, millega tähistati sügistalvise hooaja algust, oli mitmeid professionaalseid muusikuid väljastpoolt (Noobel Nelik, Rudolf Nuude, liivi ansambel Vim). Pärast kontserti tuli anda üks uus kontserklaver remonti.

* 27.oktoobril toimus Käina Kaunite Kunstide Koolis R.Tobiase 80.surma-aastapäevale pühendatud mälestusõhtu. Tobiase muuseumile saabunud kontserklaver otsustati üle viia Hiiumaa Muuseumi, kus temperatuurikõikumine ja liigniiskust teda ei häiriks.

Järvamaalt

* 2.oktoobril omistati pidulikult Aasta Õpetaja tiitel Lehtse Põhikooli

muusikaõpetajale ja huvijuhile Tiit Tikkerberile, kes juhatab mitut muusikakollektiivi ja lavastas ka U.Sisaski ooperi "Kuri kuningatütar".

* Järvamaal otsustati järgmisel suvel korraldada Hispaania kultuuripäevad.

* 19.-25.oktoobrini olid Paide raeokas raemuusikapäevad. Seekord ilma väliskülalisteta, kuid

esinesid mitmed tuntud eesti muusikud (Hortus Musicus, Villu Valdmaa, Tiit Peterson, Tauno Saviauk jt.). Publikut oli vähe, muusikud kiitsid saali akustikat.

* Järvamaa kultuuritöötajate ametiliidu etteotsa valiti celseisvaks kolmeks aastaks tagasi Paide muusikakooli õpetaja Katrin Aasma.

Läänemaalt

* Remonditi miljoni krooni eest Läänemaa kultuurikeskuse välisfassaadi.

* Läänemaa Kultuurkapitali aastapreemia saajate hulgas oli kirikumuusika edendamise eest Lia Salumäe.

Pärnumaalt

* 9.-10.oktoobril olid Pärnus XVI rahvusvahelised akordionimuusika päevad, milles peale Eesti selle ala kuulsamate ja vähemkuulsamate pillimeeste esinesid ka külalised Rootsi ja Soomest.

* 14.oktoobril kirjutas Pärnu Postimees, et Pärnu Ooperi ja Balleti Fondi Sütevaka muusikakool on saanud koolitusloa (vt. ML nr.10, lk.10), kuid plaan hakata korraldama Pärnus rahvusvahelisi ooperifestivale on ikka veel lahtine. On erinevaid seisukohti ja raha ei jätku.

* 24.oktoobril tähistas Siimani majas paljuresinud kammerkoor Ave Canto kontserdiga oma 10.aastapäeva ja Agape keskuses esines Tallinna Filharmoonia kammerkoor Vox Romanticus, saatjaks R.Taal. Pärnu Postimehes pahandati, et kaks süvamuusika kontserti langesid jälle ajaliselts kokku.

* 25.oktoobril oli ERM Näitusemajas hõimupäev. Esitati põhiliselt mari ja udmurdi muusikat.

* 27.oktoobri Pärnu Postimehe andmeil toimub 15.-17.juunil 2000 Pärnus ülemaailmne vaimulik laulupidu, organiseerimise koordinaator on assessor Tiit Salumäe.

* Pärnu linna keskraamatukogus toimus täissaalile vene kirjanduse ja muusikaõhtu. Muusika eest hoolitsesid Malle Raid ja Tõnu Rein.

Raplamaalt

* Rapla Folgiklubi üritusel, millel osalesid ka Paide ja Saue noored, õpiti vanu eesti tantse torupilli ja löötspilli saatel. Leiti, et see on hea vaheldus diskotümpule.

* Valgu naiskoor koos oma sõprusmeeskoriga Helsingist andsid Märjamaal ühiskontserdi. Külalised esinesid eraldi Märjamaal ja Tallinnas.

* 24.oktoobril tähistati kontserdiga Kuimetsa rahvamaja 70.aastapäeva.

* Maakonna muusikaõpetajate sektsiooni koosolekul leidis toetust mõte, et selles osaleksid ka lasteaegade õpetajad.

Saaremaalt

* Lümända Põhikooli algklasside õpilased on üle 10 korra esitanud kevadel selgeks õpitud kava "Merella laulud kõlavad".

* Kuressaare Laurentsiuse koguduse puitoreli remondiks raha kogumiseks esinevad ka muusikud,

sh organist maestro Joosep Aavik.

* Saaremaa muusikud andsid kaks täismaja-kontserti Raimond Valgre loomingust seoses tema 85.sünniaastapäevaga.

* 9.oktoobril avaldas Meie Maa pikema loo Saaremaal sündinud Venno Laulust seoses tema 60.sünnipäevaga.

* 17.oktoobril avaldas Oma maa ristsõna Kuressaare kammermuusika päevadest.

* 27.oktoobril esines Kuressaare sanatooriumis ansambel Kannel Julius Lehtsi juhatusel.

Valgamaalt

* 1.oktoobril avaldas Valgamaalane rahvusvahelise muusikapäeva puhul Felida Kübara luuletuse "Sa, muusika, tuled mu juurde" ja Heljo Keskpalu kirjutise.

* 16.oktoobril Valga kultuurikeskuses toimus selle hooaja esimesel videvikutunnil esinesid kohalikud taidlejad.

* Tõrva kirik-kammersaalis esines lõikustänapühäl Elva Kammerkoor. Pastor Ivo Pilli sõnul oli looja mullu suvel oma palge Eesti põllumeestelt hetkeks ära pööranud.

* 20.oktoobril Valga Muusikakoolis toimunud Anatoli Rjabovi juubelikontsert oli Valgamaalase sõnul esimene Eesti Kontserdi kontsert seal, mis läks täissaalile.

* 30. oktoobril toimunud Valga sügisballil mängis kergemat žanrite esinejate hulgas ka Arsise kellade ansambel. Mängijad on end nii osavaiks treeninud, et suudavad juba tantsideski õige kella üles leida ja seda õigel ajal helistada.

Viljandimaalt

* 1.oktoobril organiseeris Viljandi linnavalitsuse sotsiaalamet seoses rahvusvahelise vanurite aasta algusega pensionäridele tasuta pääse Ugala teatrisse muusikali "Mary Poppins" etendusale.

* Karki esmamainimise 750.aasta pidustustel kõlas põhiliselt keskaegne muusika.

* 18.oktoobril alustas Vardo Rumessen klaverimänguga heliloojate Kappide majas sügistalvist salongikontsertide sarja. Kõlas põhiliselt klassikaline muusika. Honorari annetas pianist muuseumi eksponaatide uuendamise fondi.

Vardo Rumessen mõtisklemas enne raskele küsimusele vastamist.

* 18.-20. oktoobrini esines Viljandi kirikutes Ahrensburgi lössikiriku segakoor Saksamaalt.

* 17.oktoobril avati Tuhalaanes 1996.a. mahapõlenud kultuurimaja asemel lagunenud clamust ümberhitatud külamaja, millest peab saama piirkonna kultuuri- ja sotsiaalelu keskus.

* 29.oktoobril tantsiti Koidu seltsimajas Viljandi kolledži õppejõu Pilve Karrase kandle saatel.

* 31.oktoobril avaldas Sakala pika loo 85-aastaseks saanud Siim Mandrest, kes noorusel oli tuund poksija ja jalgpalli väravaaht, aga on terve elu tegelnud ka muusikaga: mängib praegugi kitarr ja klarnetit.

Ida-Virumaalt

* 10.oktoobril oli Narvas "Pokrovskije guljanja", mingi eesti miiklipäeva tähistamise taolist, kuid garmoška mängimisega.

* Ida-Virumaal anti Aasta õpetaja tiitel õpilastelt saabunud kirjade põhjal. Ühte neist, Tammiku gümnaasiumi muusikaõpetajat Svetlana Jazorenkot iseloomustasid tema õpilased kui inimest, "kes paneb muusika sõrama" ja annab õpilastele nende murede puhul head nõu.

* Ida-Virumaal otsustati tuleval suvel korraldada jällegi "7 linna muusikapäevad" (vt. ML nr.7/8, lk. 15) põhiliselt tänavuse mustrit järgi väikeste täicndustega.

* 30.oktoobrist 1.novembrini toimus Narvas järjekordne autorilaulude festival, mida viiakse läbi kord aastas.

* 31.oktoobril avaldas Põhjarannik jutuajamise Ida-Virumaa poistekoori dirigendi Aadu Kukega, kes kurdab selle üle, et poistele on sõit maakonna eri osadest proovidele Rakverre liiga kallis. Koori virgana hoidmiseks laseb ta poisid proovi vaheaegadel võimlasse keha virgutama.

Lääne-Virumaalt

* Rakvere Teatris hakkasid toimuma folkloorilaadsed kontserdid. 15.oktoobril esitas seal "Tartu-hõngulist romantilist folki" ansambel Jäääär, 21.oktoobril Viljandi kolledžist väljakasvanud naistrio Hõbejouda.

* Oktoobri teisel nädalavahetusel tähistas oma 125.aastapäeva praegu mõnevõrra ebakindlas olekus olev (puudub direktor) Väike-Maarja Gümnaasium. Kontserdi täheks oli vilistlane Vello Jürna.

* 15.-17.oktoobrini olid Rakveres EMÕLi muusikapäevad, osales 200 muusikaõpetajat kogu Eestist. Tutvustati üldlaulupeo repertuaari, kolmes Lääne-Virumaa mõisas olid õpilaskontserdid, lõpetati Haljala rahvamajas.

Võrumaalt

* 9.oktoobril oli Parksepa keskkoolis Võrumaa lastekooride päev ärajäänud maakonna laulupeo asemel.

* 10.oktoobril esitasid sõjalaule Kandle sõjaveteranide meeskoor Soomest ja puhkpilliorkster Tauvon Torvet.

Eestist

Eesti muusikud välismaal

Septembri lõpul ja oktoobri algul juhatas Tõnu Kaljuste Rootsi Raadio koori pikal Jaapani-tumeel, 23.-24. kontsertidel Stockholmis.

Paul Mägi dirigeeris Stockholmis Rootsi Raadio sümfooniaorkestrit kontserdil, mille kandsid üle EBU maade raadiod.

Balti Assamblee preemia muusika alal määrati Erki-Sven Tüürile kolme viimase aasta loomingu ja salvestuste eest. Saksa mainekamaid löökpilliansambleid Caboza Quarteti esituses oli 17.oktoobril ta uue töö "Motus II" esiettekannet.

Itaalias San Remos toimunud ooperilauljate konkursil pääses 107 osalejast II voo, s.o. 20 parema hulka Pirjo Levandi. Võitis Maire O'Brian Iirimaa.

Vardo Rumesseni poolt klaveril mängitud H. Elleri proliidid andis CD-na välja Amcrica firma Pro Piano.

Põhja-Itaalias Salo linnas toimunud amatöörkooride konkursi võitis Läti tütarlastekoor. Nii Paide Kammerkoor kui ka Pärnu Matrone said hõbemedali. Matrone oli 7., Paide koor 4.kohal, saades ka rahvalaulu cripreemia Veljo Tormise laulu esitamise eest.

Võru järve muusika finantsepopöa jätkub

Võrumaa Teatajas ilmus oktoobris kolm pikemat materjali seoses Võru Linna Kultuurkapitali (VLKK) suurtesse võlgadesse sattumisega, esmajoones seoses Tamula järvekontserdiga 22.augustil.

Esimene neist avaldati pärast Võru Linna Kultuurkapitali nõukogu otsust 15.oktoobril, milles kohustati taas Kultuurkapitali direktori ametikohale ennistatud Peeter Laursoni algatama 10.novembril pankrotimenetlust. Võru linnapea Harri Treiali sõnul on Võru Kultuurkapitali kohustustemaht audiitorikontrolli põhjal 1,7 miljoni krooni ringis. Kui sellest debitorsed võlgnevused maha arvata, jääb pool miljonit ning reaalselt katet selle likvideerimiseks pole. Edaspidiseks planeeriti folkloorifestivali korraldamine üle anda Kandle kultuurimajale, järve muusika korraldamiseks aga leida crafirma.

24.oktoobri Võrumaa Teatajas anti ülevaade Võru linnavolikogu istungist, kus aru andis selle küsimuse uurimiseks moodustatud komisjon. See leidis, et VLKK pankroticelne seisund on tekkinud Laursoni ainuisikulise tegevuse tagajärjel, nõukogu kontroll on olnud ebapiisav ja selle põhikiri puudulik. Nõuti VLKK ja Eesti Baltic Record Groupi vahelise konfidentsiaalse lepingu avalikustamist.

30.oktoobril oli pikem intervjuu P.Laursonilt endalt. Ta õigustas tekkinud võlgu halbade ilmastikuoludega. Konfidentsiaalne leping EBRG-ga, kes organiseeris pilete müüki väljaspool Võrut, on nüüd lõpetatud. Osa broneeritud pileteid ei ostetud halva ilma tõttu välja. Laurson avaldas arvamust, et raha võib hankida suuretiraažilise Võrumaa albumi müügist.

3.novembril oli Võrumaa Teatajas lühiteade Võru maavanema ja linnapea kohtumisest: "Ühiselt nõnditi, et Kultuurkapitali pankrotti on võimalik vältida ja Peeter Laurson asub selles suunas aktiivselt tegutsema."

Eesti Poistekoor muudab profiili

Põhjarannik avaldas 28.oktoobril pikema jutuajamise Venno Lauluga, kes oma Eesti Poistekooriga oli mõni päev varem andnud Kohtla-Järvel kontserdi. Seal üllatas ta kuulajaid sellega, et istus Straussi "Tulepidupolka" ettekandmise ajal, haamid käes, koori ees ja andis tõelise sepa kombel alasi pihta tuld. Seda teinud ta esimest korda, et järjest mängitavad Straussi lood ei muutuks liiga ühetoonilisteks ja rahvas saaks natuke nalja.

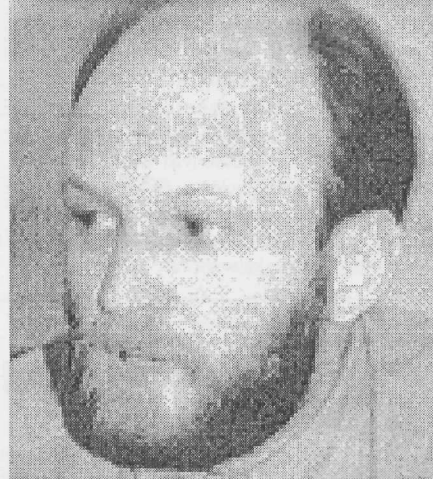
Jutuajamisest selgub, et Laurson on plaan muuta oma koori kava folkloorsmaks. Esmakordselt kanti Kohtla-Järvel ette neli eesti tantsu, samuti V.Tormise "Äm-piu-piu-pilli", kusjuures parmupilli saate on Laul ise sinna juurde välja mõelnud. Koostööd on alustatud ka Igor Tõnuristiga, kelle ta kutsus esmakordselt Kohtla-Järvele rahvapillilugusid mängima.

Sellesarnase kavaga kavatses Laul sõita veebruaris

esinema Jaapanisse Hokkaido saarel asuva Jaapani-Eesti sõprusühingu kutsel, kes ühtlasi tasub ka sõidukulud.

Narva sümfooniaorkestri uuendused

31.oktoobri Põhjarannik avaldab jutuajamise Narva sümfooniaorkestri dirigendi Anatoli Štšuraga. Tänavu alustas orkester hooaega ebatavaliselt: loengkontsertidega "Sissejuhatus orkestrisse" ja "Sümfooniaorkestri pillid", mängiti tuntud klassikalise teoseid. Peale Narva esinetakse ka Jõhvis ja ollakse nõus esitama programmi mujalgi nii eesti kui vene keeles. Eesmärgiks on kasvatada kuulajaid lapseast peale. A.Štšura kommetaar: "Me kas jätkame seda rasket tööd

või kaotame noore kuulaja, keda ümbritseb hiiglasuur hulk madala kantsitasemega kultuuripeibutisi."

Teine küsimus oli A.Štšura uude ettevõtmise kohta 23.-24.oktoobril Sillamäel ja Narvas: esitada Georgi Sviridovi muusikaline illustratsioon Puškini jutustusele "Tuisk" läbiõimunud sõnalise osaga samast teosest, mida loeb Tallinna Vene Draamateatri kunstiline juht Eduard Toman. Štšura ütles, et Sviridovi teos on suurepäran, kuid pärast omaaegset buumi pole seda enam viimasel ajal esitatud. Ja talle tundub, et seda pole ka mõistetud. Seoses Puškini 200.sünniaastapäevaga tekkis tal idee esitada see uut moodi. Tomaniga leiti kergesti ühine keel ja esimesed esitused olid edukad. Nüüd tahetakse see ette kanda mitmel pool Eestis ja ka Venemaal.

Idavirumaalased pole rahul omakandimehe Virgo Veldiga

Tatjana Lepnurme ja Virgo Veldi ühiskontserdi kohta Jõhvi Muusikakoolis ilmus Põhjarannikus Tiia Linnardi arvustus: "Harfi ja saksofoni kahekõne jäi ühepoolseks". Autor pole rahul harfi domineerimisega, kuna V.Veldi jättis ühe oma pika loo mängimata. Retsensioon lõpeb lausega: "Paar tehnilist apsakat aga, mis muusikute poolt kontserdi käigus tehti, lasid Jõhvi muusikakooli õpilastel veenduda, et laval ei tee vigu ainult õppipoisid."

Kritiseeritud omakandimehel, Aseris sündinud Virgo Veldil lastakse jutustada ka oma muusikutest. Täna saksofonivirtuoosi sõnul alustas ta Aseri muusikakoolis klaveri õppimisega, ei viitsinud aga seda teha ning visati koolist välja. Kui Aseri muusikakoolis loodi puhkpilliosakond, astus ta sinna tagasi saksofoni õppima. Asi hakkas minema aga alles siis, kui ta juba Otsa-koolis käies sai jõuluvanalt kingiks saksofoni uue huulikuaga.

Ei kardeta pattu teha

11.oktoobril esines Lääne-Virumaal Rägavere lossis saksa-estis ansambel Villa Musica. Selles mängivad kolm professorit, nende hulgas Kalle Randalu, koos 3 saksa ja 4 Saksamaal ennast täiendava eesti muusikauilõpilasega. Viimasteks on Janika Lentsius (flööt), Villem Peäske (viul), Ivar Tillemann (trompet) ja Tiit Päärtna (kontrabas).

Anne Peäske, kes 15.oktoobri Virumaa Teatajas kontserti retsenseeris, märkis ansambli head taset ning seda, et ei kardetud mängida ilusat ja romantilist muusikat (Schumann, Schubert), mida on autori sõnul meil aastaid justkui patuks peetud.

Lühiintervjuus ütleb Kalle Randalu, et sellises koosseisus on rõõm mängida, kui ka noored on osad hästi ära õppinud ning "mingit õpetamise tähtmist ei teki." Rägavere tahaks ta ka tulevikus mängida, sest see koht on "loodud ilusa muusika tegemiseks." Kuid mõisa saatus on lahtine ja tuleviku kohta ei oska midagi öelda ka Lääne-Virumaa kultuurijuht Valdur Liiv.

Lääne-Viru orkestri esimene sümfoonia

1.oktoobril kandsid esmakordselt Hando Põldmäe juhatusel ette sümfoonia kaks hiljutit moodustatud orkestrit: muusikaõpetajatest ja muusikakoolide vilistlastest koosnev Virumaa kontsertorkester ja Peeter Paemurru käe all tegutsev Virumaa Noortorkester. Kokku kuulub neisse 40 muusikut. Kavas on luua ka sümfooniaorkester, kuid see on rohkem tulevikumuusika.

Kas Intsikurmus mets maha?

Põlvamaal on kutsunud esile poleemika teade selle kohta, et mööblit ja puitaluseid valmistav Varola OÜ, mille juhatuses esimees Väino Poltan on muide omal ajal lõpetanud Viljandi kultuurikooli, kavatses võtta maha metsa Põlva lähistel Intsikurmus, kus asub maakonna laululava. Kuigi firma lubab sinna motelli chitamiseks lageraie mitte teha, kostab protestivaid hääli. Leitakse, et Põlva linn ja vald peaksid läbi viima kõigepealt Intsikurmu detailplaneeringu ja alles seejärel otsustama, kas midagi niisugust lubada. "Kas ei peaks enne saage ja kirveid keskkonnamaet ja kultuuritegelased üheskoos otsustama, millisenema me oma armsat Intsikurmut näha tahame... Põlvald lähemad metsatukad on niigi juba lagastatud, kas nüüd asume Intsikurmu kallale?" kirjutab lugeja, kes peab seda paika Põlva sümboliks.

Muusikaõpetus kallineb, õpilaste arv ei vähene

Põlvamaal arutasid muusikakoolide esindajad, omavalitsuste, haridus- ja kultuurijuhid koos maavanematega muusikakoolide olukorda. Enc Raid haridusministeeriumist teatas, et muusikaõpetuse kallinemise ga ei ole vähenenud Eestis õpilaste arv: "Paljud perekonnad on valmis kokku hoidma viimse sendi, et tagada lastele õppimisvõimalusi." Küll aga kiideti koosolekul heaks seaduseelnõu, mis täpselt sätestaks raamõpetuse nõuetele vastavate muusika- ja kunstikoolide tööd ja rahastamist. Sellekohaselt ei tohiks omavalitsustele muusikakoolidele õppetstarbeks lackuvat raha kulutada mitte millekski muuks, näiteks remondiks ning et vallad ei saaks vähendada toetust huvikoolidele riigilt lackuva raha võrra.

Põlvamaa Omavalitsute Liit pidas otstarbekaks suunata huvialakoolidele mõeldud riigi raha otse nendele omavalitsustele, kelle territooriumil koolid asuvad, samuti valitsuse ja maakonna riiklike investeeringute programmi liitmist, "et ei oleks tarvis käia, müts käes, Tallinnas".

Pärnu Linnaorkester rahahädas

16.oktoobri Pärnu Postimeses analüüsis Mati Põdra pikalt Pärnu Linnaorkestri olukorda. Finantsiliste raskuste tõttu on lahkumisavalduse andnud direktor Tõiv Tiits, kuulutatud välja konkurs sellele ametikohale ja orkester ei alustanud kontserdihooga. Autor leiab, et probleemid algasid juba orkestri moodustamisega, teravnesid Loit Lepalaane peadirigendiks olemise ajal (raharaiskamine, sh tasuta esinemised) ning pole lõppenud ka pärast seda (L.Lepalaanele kohtu otsusel mitme kuu eest järele palgamaakmine, kuna töölt vabastamine on juristidega konsulteerimata lohakalt vormistatud, samuti tasustamata esinemine Oistrabhi festivalil jne.). Ka pole hoolitsitud juurdekasvu eest professionaalse hariduse saanud pärnakate arvu.

M.Põdra sõnul pole orkestri otsust laialivalgumise ohtu, kuid ka mitte väljundit esinemiste näol. Autor soovib orkestri liikmetel segasel ajal mitte käed rüpes istuda, vaid tegelda kammermuusikaga.

Meeleolud Jõgeval

Vastuseks M.Kiisi kriitikal Jõgeva kultuurielu kohta (vt. ML nr.10, lk.10) kirjutas 3.oktoobril Võoremas Jõgeva kultuurikeskuse juhataja Ülle Luik: "Jõgevalascd arvavad, et kõik hea tuleb pealinnast, tegijateks peavad olema suured nimed, muidu on asi niikuinii jama! Niisugust arvamust on raske muuta, kui seda "jama" vaatamagi ei tulla. Väikese palga tõttu ei saagi paljud endale igal nädalal üritusi lubada, kuigi meie piletid on suhtelised odavad."

Veel üks kultuuripealinna kandidaat

Rapla linnavolikogu esimees Tõnu Susi lõpetab oma 3.oktoobri Nädalises ilmunud intervjuu järgmiselt: "Raplat võiks nimetada kultuuripealinnaks, kui ükskord hollivuud (aastaid poeeli seisev kultuurikeskus - toim.) valmiks. On meil ju kirikumuusika festival, laulu- ja tantsupidu, kihelkonnapäevad ja palju teisi toremaid sündmusi ning kultuurilabeline rahvas."

Agast sellest on veel vähe. Eeru kõrtsis peeti 1.oktoobril mõttetalguid selle üle, kuidas maakonda laimalt avalikkusele tutvumaks teha. Jüripäeval tulla se arutama sama küsimust samas kohas.

Uue kultuurikeskuse ehitamise asemel kasutagem pisut kaugemat vana

1.oktoobril Kehrat ja Anija valda külastanud kultuuriminister Jaak Allik ei soovitanud raha kulutada Kehra uue kultuuri- ja spordikompleksi ehitamiseks. Pankrotti läinud Kehra paberivabriku kultuuriklubi on ju pankrotivarana ära müüdnud. Selle asemel on otstarbekas kasutada Anija valla kultuurikeskust, mida saaks Kehra ja Anija valla ühinemise puhul laiendada praeguse Anija vallamaja arvelt.

Kuid ka pärast seda soovitud jätkatakse ajakirjanduse andmeil Kehras jõupingutusi 18 miljoni krooni kokkuajamiseks uue kultuurihoone ehitamise tarvis.

Kultuurilevitamise kaasatakse külavanemad

9.oktoobril avaldas Järva Teataja artikli kultuuritööst Oisu vallas. Seda organisericivad vilkalt rahvamaja kultuurinõukogu ja vallavolikogu kultuurikomisjon. Et kultuur jõuaks ka valla 9 külasse, on kaasatud külavanemad. Edu on juba märgata. Selleks talveks on organisericitud vastav külavanemate õpingu.

Malle Elveti sõnumid Ülikoolis helises asutamisaegne muusika

25.oktoobril esitas Tartu Ülikooli aulas ülikooli 366.aastapäevale pühendatud kontserdil 17.saj. muusikat varajase muusika ansambel VIA SONORA.

Viendat aastat tegutsev vanamuusikaansambel mängis küünlavalgusel muusikat Academia Gustaviana asutamisaegadest, prantsuse, inglise, itaalia ja saksa tuntu ja tundmatutelt autoritelt.

Ansambli juhataja inglise filoloogia tudeng RAHO LANGSEPP mängib flöötidel (traversflööti, plokklöödid). Rootsi õukondades mängitud tolleaesget repertuaari otsis Langsepp Uppsala Ülikooli raamatukogust.

"Steinway" Tartu Ülikooli aulasse

Esialgselt Vanemuisesse ostetud peenekõlaline "Steinway" klaver koliti pärast ülikooliga läbirääkimisi peahoone aulasse.

Esimese solistina astus aulalavale klaveri taha 26.oktoobril pianist KALLE RANDALU.

"See klaver kostab siin saalis suurepäraselt," kiidab kontserdil käinu.

Hea klaver heas saalis ootab teisiigi vääriilisi esinejaid.

Eesti Meestelaulu Seltsi juubeliüritused

Kui üks organisatsioon saab kümneaastaseks, võib öelda, et tegemist on juba elujõulise kooslusega. Sellel puhul tehakse ikka ajas ette- ja tahavaatamisi ning korraldatakse ka rohkem üritusi kui tavalisel tegevusaastal. Nii ka meestelaulu harrastajate "juubeli" puhul.

Kõigepealt lõpetas oma kaheaastase valitsemisajaku senine seltsi juhatus ja 7.novembril kogunes EMLS-i volikogu Viljandis vanasse Ugala teatrimajja, et valida uus 12-liikmeline juhatus, veerandi võrra uuendunud ja endiselt Jaan Otsa juhitud, seltsi ajaloos viies. Muide, samas linnas selts 10 aastat tagasi ka asutati.

Kui mullu valiti senine kauaaegne juhatus esimees hr.Hcino Ross seltsi esimeseks auliikmeks, siis seoses pidustustega lisandusid sellesse auväärsele nimekirja nüüd prof. Kuno Arcng, helilooja Veljo Tormis ja postuumselt Gustav Emesaks. Oli ta ju tegev veel seltsi loomise aegu, tuline meestelaulu entusiast ja kogu meie põlvkonna "laulutaat". Seltsi loomisel käisime temaga konsulteerimas ja vanu aegu meelde tuletamas; mäletas tema ju veel hästi eelmise vabariigi aegset meeskooride tegevust.

Volikogus jagati teavet läheneva XXIII üldlaulupeo ja sajandivahetuse Eesti-Soomelaulupeo kohta. Peeti aru järgmise laulupeo tuletoomise üksikasjade üle, mis on jälle hobujõul seltsi tuua Tartust Tallinna. Seekord läbitakse Ida-Virumaa ja põhjarannik. Esmakordselt sõidab tuli mööda vett. Rannapungerjast minnakse Peipsile ja edasi külge veetele mööda Jõge Narvani.

Järgmise üritusena toimub 21.novembril G.Otsa nim. Muusikakoolis koorilaulu-alane teaduslik konverents. Ja mitte ainult meestelauluse puutuv. Nii volikogu kui konverentsi elavdasid kooride esinemised.

Volikogus astus kohaliku Sakala Meeskoori kõrval üles ka seltsi kõige populaarsem koor - üle-cestiline EMLS Poistekoor Hirvo Surva käe all. Iga aastaga läheb tung sellesse sajaliikmelisse klassikalise segakoori aina suuremaks. Jämedamaid häälilaulavad juba koori viiendal tegevusaastal selle meesteks "murdunud" omad liikmed.

Põhisündmused väikese juubeli puhul toimuvad 5.detsembril. Kõigepealt laulavad koorid võidu kolmes Tallinna paigas, kuna võidulaulumisele registreerust üllatavalt palju koore. 16 koori kõige väiksemad laulupoisid on Tallinna Ühisgümnaasiumis, suuremad 13 koorina J.Westholmi Gümnaasiumis. Meeskoorid alustavad kell 10.00 23 kooriga Estonia kontserdisaalis. Kell 18.00 on samas kõigis seitsmes kategoorias võitjaks tulnud kooride kontsert ja päev lõpeb samas kõigi osavõtjate balliga. Koore sõidavad hindama Peterburi, Riia ja Vilniuse muusikaakadeemia professorid.

Jäab loota, et niisugune väike juubeldamine annab hoogu juurde kogu meie meestelaulule.

Toivo Ojaveski

Kukulind Mulgimaal

Oktoobri lõpul rõõmustas Viljandimaa rahvast Tallinna Muusikakooli õpilaste ja viiulistaste kandleansambel Kukulind nakatava temperamendiga Els Roode juhatusel. Ansambel on 23 aastat vana ja mängib Tallinna Klaverivabrikus valmistatud kromaatilistel kanneldel, mis lubavad esitada nii rahva- kui ka kammermuusikat.

Pärast esinemist Viljandi Jaani kirikus altari taustal. Allreas paremalt esimene ansambli juht Els Roode

Esimees - laupäevane - kontsert toimus Halliste koolimajas, mis oli nii uus, et ansambli tuli see muusikaliselt "sisse õnnistada".

Pühapäeval oli tasuta kontsert Viljandi Jaani kirikus, mis seekord kippus jääma kandlemuusikahuvilistele kitsaks. Eriti rohkelt oli tulnud eakamat rahvast. Mängiti Lääne klassikat (Bach, Mozart, Franck), cesti vanemat (H.Eller) ja õige mitme autori uemart kammermuusikat. Solistideks olid Ellin Unt (viul), Aare Vihul (flööti) ning Hedi Viisma, Ruth Rahula ja Ella Maidre (kannel). Ühe laulu esitas Anu Kaal, kelle hääl oli säilitanud sära ja ilu. Nii ansambli- kui ka soolopalaad kõlasid puhtalt ja viimistletult. Enamik kuulajatest ei osanud aimatagi, et tegu on suurelt jaolt asjaarmastajatega, kes oma igapäevast leiba teenivad lasteaednikena, restauraatoritena jne.

Anne-Malle Halliku teks ja foto

Väike ülesanne Muusikalehe lugejaile

Meie väljaannet (indeks 69865 ajakirjade rubriigis) võite tellida 1999.aastaks Eesti Posti kaudu 15.detsembrini, toimetuse kaudu järgmise kuu 10.päevani - nii ka edaspidi.

Aastatellimus 95, poolaastaks 50, kvartaliks 27

EEK. Üksiknumber 9 EEK. Tellimisel muudeks tähtaegadeks lisandub üksiknumbri hind. Näiteks 8 kuuks: 50+2x9=68 EEK.

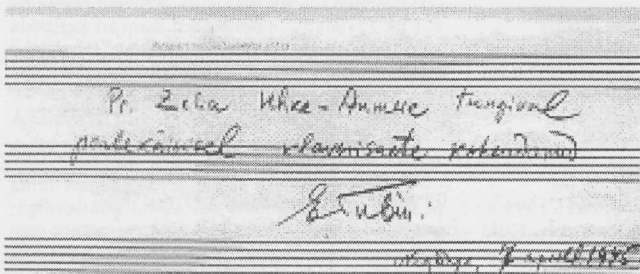
Arvutage välja, milline variant on teile kõige soodsam!

Muusikaorganisatsioonides ja -asutustes

Teatri- ja Muusikamuuseumis

TMM-i muusikaosakonnale tõi sügis jätkuva materjalide voolu.

Eelkõige väärib märkimist 13.augustil Stockholmis surnud viiulikunstniku **Zelia Aumere** materjalide kogu, mille tõi TMM-i Eesti Komitee esimees Rootsist hr. **Jaan Vilval**.

Paganini: XXIV Caprice'le

2 "scrapebook" sisaldavad fotosid Z.Aumere laiahaardelisest kontserditegevusest Rootsis, Šveitsis, Kanadas, USA-s, fotosid koos sõprade ja ka vennast viiulikunstniku Hubert Aumerega. Paljude kontserdikavade ja ajaleheartiklite abiga on nüüd võimalik ülevaadet saada selle eesti ühe

väljapaistvama viuldaja elust ja loometeest. Muuseumisse tuli samuti hulk Z.Aumere repertuaaris olnud muusikateoste noote, nende hulgas erilise tähendusega Eduard Tubina originaalkäsikirjad pühendustega Zelialle. Paar päeva hiljem tõi muuseumisse väikese fotoalbumi Zelia lapsepõlvepiltidega Z.Aumere abikaasa Rein Uhke sugulane pr. **Lia Uhke**.

Muuseumis pillikollektsioon täienes firma "Otto Mönning" piccoli-flöödiga, millel mängis eesti tunnustatud flöötist, dirigent ja pedagoog **Elmar Peäske** (1907-1995). Instrument läheb nimelise pillina peatselt avatavasse TMM-i uude muusikainstrumentide püsiekspositsiooni. Flöödi andis muuseumile üle E.Peäske poeg, Estonia Teatri flöötist **Raivo Peäske**.

Eelmises ajalehenumbris oli juttu **Vladimir Sapožnini** repertuaari noodikogust. Sellele lisandus nüüd mitmeid omapäraseid muusikainstrumente, millel V.Sapožnin

aastakümneid musitseeris. Fotode hulgas on eriti hinnalised pühendustega pildid maailmakuulsatelt muusikutelt, nagu Fjodor Šaljapin, V.Sapoznini viiulipetaja Konstantin Mostras, Leonid Utjossov, David Oistrakh...

Austraaliast saabus pakk materjalidega sealsete eestlaste muusikalisest tegevusest: nädalalehe Meie Kodu kultuuriülevaated, Austraalia Eesti Meeskoori ja Adelaide'i Eesti Meeskoori juubelialbumid, ESTO-88 album, Eesti Päevalehes albumid, ansambli Camerata Tallinn Austraalias 1991.a. esinemiste kavad jm. Saatjaks **V.A.Vilder**.

Põnevad helikassetid andis muusikaosakonnale üle Kanadas elav eesti pianisti Dagmar Kokkeri pojapoeg **Steve Kokker**. See on Steve vanaisa Erik Kokkeri 20-st kassetist koosnev erasalvestuste kogu põhiliselt oma abikaasa **Dagmar Kokkeri**, aga ka teiste eesti muusikute ja kirjandustegelaste esinemistest väliseesti kultuuriüritustel Kanadas.

Unustamatu eesti laulja, professor **Naan Põllu** (1921-1998) fond täienes kahe huvitava päevikumärkmete vihikuga. N.Põld on need kirja pannud 1947.a. õpingute ajal Detmoldi Muusikaakadeemias Saksamaal prof. Husleri juures. Päevikud andis muuseumile üle N.Põllu lesk, Hamburgis elav **Lydia Põld**.

Alo Põldmäe

Eesti Kooriühingu puhkpillimuusika-sektsiooni esindus kohtus haridusministri Mait Klaasseniga

Eesti üldhariduskoolide puhkpilliorkestrite arv on viimastel aastakümnetel katastroofiliselt vähenenud. Kui 1962.a. I koolinorte laulupeol osales 47 üldhariduskooli puhkpilliorkestrit, siis 1997.a. koolinorte laulupeost võttis neid osa ainult 9.

Väike kooliorkestrite arv loob liiga kitsa aluspõhja professionaalsete pillimeeste koolituseks, mõjutab pärssivalt täiskasvanute orkestrite arengut (orkestrid vananevad, mitmed orkestrid on juba lõpetanud tegevuse), jätab väiksemaks noorte huvialase tegevuse valikuvõimalused jne.

Vaja on kardinaalselt sekkuda kooliorkestrite tegevusse ning käivitada hoovad nende taastekkimiseks. (Neid probleeme on Aavo Ots pikemalt käsitlenud Muusikalehes - nr.1/98, lk.12-13. - toim.)

Eesti Kooriühingu puhkpillimuusikasektsioon selgitas haridusministriile praegust orkestrite olukorda üldhariduskoolides. Sektsioon tegi ettepaneku luua üldhariduskoolide juurde, kus tegutsevad orkestrid, dirigent-pedagoogi täiskoht iga 12 õpilasega orkestri kohta koormusega 22 tundi nädalas. See aitaks väärtustada orkestrijuhtide tegelikkust töömahtu kooliorkestriga, tõsta dirigendi mainet koolis.

Haridusminister nõustus, et senine haridusministri määrus (20.mai 1994), mis näeb ette kooliorkestrite juhtide tasustamise korra, ei toimi ja on ka põhimõtteliselt ebalooiline. Hr.Klaassen lubas läbi vaadata senise dirigentide tasustamise korra, hankida rahad, mis eraldatakse kohalike omavalitsuste eelarvesse sihtotstarbelise toetusena dirigent-pedagoogidele. Dirigent-

pedagoogide palgaastmete arvestuses seostatakse orkestrite kategooriad (I,II ja III) üldhariduskooli õpetajate palgaastmetega.

Eesti Kooriühingu puhkpillimuusikasektsioon rahuldas hr.Klaasseni asjaliku ning mõistva suhtumisega probleemile.

Eesti Kooriühingu puhkpillimuusikasektsioon jälgib üldhariduskoolide orkestrite olukorda ning hoiab antud küsimuses edaspidi tihedat sidet EV Haridusministeeriumiga.

Andres Avarand,
Eesti Kooriühingu

puhkpillimuusikasektsiooni esimees

Tallinna Muusikakeskkoolis

TMKK-s (nagu mujal koolideski) on möödas sügisene veerand, veedetud on ka sügisene vaheaeg.

Septembrikuu oli, nagu alati, sisseelamiskuu, seekord õppeaastasse 1998/99. Aga juba kuu lõpp oli täis pikitud igasuguseid tehnilisi arvestusi - elu on täis enesetõestuse võimalusi.

Poolest septembrist hakkas meie kooli sümfooniaorkester ette valmistama oma traditsioonilist "oktoobri-kontserti". Sel aastal oldi kavasse võetud äärmiselt huvitavad ja erilised teosed: Mozarti Jupiteri-sümfoonia, Schumanni Klaverikontsert ja M.de Falla teos "Suur võlur Armastus". Viimasel tükil oli ka n-ö esiettekanne - rahvusvahelist muusikapäeva tähistati meie koolis piduliku aktusega, kus puhkpilliorkestri kõrval esinesid ka sümfoonikud.

Kaks nädalat hiljem, niisiis 15.oktoobril võis lisaks de Fallale (solist Eda Zahharova) nautida ka Mozarti 41.sümfooniat ning R.Schumanni Klaverikontserti a-moll, solistiks kooli abiturient Mari-Liis Sild. Ning see kõik toimus imekaunis Mustpeade Maja Valges Saalis.

TMKK kammerkooril oli oktoobri viimasel kolmapäeval üks äärmiselt omapärane etteaste. Mitte niivõrd huvitava repertuaari pärast (Poulenc'i Jõulumotetid, Durulé Motetid, R.Eespere uudisteosed), vaid esinemise paiga ja põhjuse tõttu. Nimelt oli meid kutsunud Paldiski kirikusse, kus toimus Paldiski uue kaubatee pidulik avamine. Ja tõesti, alles neli aastat tagasi täieõiguslikuks Eesti linnaks saanud Paldiskis ringi sõites ei tunne teda ära. Kirik ise on väga huvitava saatusega - 40-ndaal ohvitseride tantsusaaliks muutunud/muudetud ning seejärel lihtsalt tühjaks laorumiks olnud pühakoda on taas kirik selle sõna otsesemas mõttes. Ja milline akustika (!) - eks see ole ikka esimene asi, mida koord hindavad.

September-oktoober möödas, november juba keskpaigas. TMKK-l on palju uusi plaane ja projekte. Nendest aga siis, kui nad teoks saanud.

Triin Vallaste

Otsa-koolis

Oktoober tõi G.Otsa nimelisse Tallinna Muusikakooli mitmeid väliskülalisi. 9.oktoobril andsid avaloogi mustanahalised lauljatarid Inglismaalt, ka Estonia kontserdisaalis esinenud **Black Voices** -a capella laulev grupp, kelle repertuaar (spirituaalidest jazzini) ja laulustiil annavad alust arvata, et tegemist on professionaalidega. Seda viimast aga ansambli juht Carol Pemberton eitas Otsa-kooli saalis toimunud workshopil. Ilmselt on tegu siiski puhtinimliku tagasihoidlikkusega. Lauljataride spontaansus ja energilisus panid ka kõige passiivsemad kuulajad kaasa plaksutama või ümisema. Lõbusust lisasid veelgi meie estraadilauljate vastulaulmised ja koosmuusitseerimised. Kohalikud bassid pidid tõsiselt oma unist häält pingutama, et eeslauljatarile "helimadalustes" järele jõuda.

Samalaaadne üritus tõi Tallinnasse ja Otsa-kooli oktoobrikuu eelviimasel nädalal **The Very Big Band**'i Vestjyisk Muusikkonservatoriumist Taanimaalt. Tallinna saabuti Lätist ja edasi naasti koju, ootama vastukülaskäiku. 23.X Sakalas toimunud lõppkontsert algas Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli Puhkpilliorkestri avalooga "Big Bands in Concert" Aavo Otsa juhatusel. Järgnesid juba ca 70-liikmelise ühisorkestri esituses kaheksa lugu eesti rahvamuusika jazzipärastest seadetest, taanlaste seatuina ja ka juhutatuna. Kogenud taanlastega üritasid improviseerimisel sammu pidada ka solistid Eestist: Ahto Nellis, Karolina Leedo ja Jandra Puusepp.

Juubel oli aga Otsa-kooli teenekal klarneti-, saksofoni-, kammeransambli-, improvisatsiooni-, vabasaate- ja orkestratsiooni-pedagoogil **Aleksander Rjabovil**. Sel puhul kõlasid ka G.Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli orkestri esituses U.Naissoo "Helletus ja tants" ja G.Gerswini "Rhapsody in Blue" peategelase juhutatuna vastväljaantud plaadil "All of me".

Sirli Ojaste

G.Otsa nim. Tallinna Muusikakool
muusikateooria III kursuse

Välismaalt

"Aida" püramiidide juures

Pärast 11-aastast vahacaega etendati G. Verdi "Aida" 14.-17. oktoobrini jällegi sellele ooperile kõige sobivamas kohas - Egiptuse püramiidide juures Giza platool. Nii arvab Leona Mitchell, kes on selle Suez'i kanali avamise auks kirjutatud ja 1871. a. Kairo esmakordselt ette kantud ooperi nimikangelase osa varem mänginud mitmel pool maailmas.

Egiptuse riikliku nädalalche Ali-Akhtar andmeil läks ooperi seal taaslavastamiseks ettevalmistamine, milles osales üle 1000 Egiptuse ja välismaa kunstinimese, tööliste ja turvateenistuse mehe (liiguvad nad kaamelitel) maksma ligi 4,5 miljonit Ameerika dollarit. Kuid asi võeti ette meelitamaks taas Egiptusse turiste, kelle arv on oluliselt vähenenud pärast seda, kui islami fanaatikud tapsid mullu novembris 26 turistit pärast "Aida" esitamist Luksoris. Esimesel etendusel viibisid Egiptuse presidendi abikaasa Susanne Mubarak ja Taani kroonprints. Dirigeerisid Patrick Fourniller ja itaallane Giorgio Croci.

Tänavusel etendusel oli 3020 istekohta. Nende arvu kavatsetakse tulevaks aastaks suurendada 6000-ni ja aastaks 2000 12 tuhandeni.

Reuters-ETA

Covent Garden veel aastaks suletud

Hollandi dirigent Bernard Haiting, kes on olnud 11 aastat Londoni Royal Opera House'i muusikadirektor, ähvardab sellelt kohalt lahkuda seoses valitsuse kavatsustega jätta Covent Garden veel aastaks, kokkuhoiu kaalutlustel kuni 1999. aasta lõpuni suletuks ning aastatuhande vahetuseks planeeritud üritustest realiseerida ainult kolmandiku.

"Ma olen rabatud. Kujutage ette, minuga isegi ei konsulteeritud, vaid saadeti ainult faks," ütles vihane mees ajalehele Sunday Times. Inglismaa kultuuriministeeriumi esindaja aga teatas, et plaani, mis on kooskõlastatud valitsuse, Kunstide Nõukogu ja Opera House'i nõukogu vahel, ei muudeta.

Põhjuseks on finantsküsümused. Royal Opera House, kus on elitaarsele publikule esinenud kõrgete honoraride eest Maria Callas, Luciano Pavarotti ja teised super tähed, oli sellele vaatamata, et ta on saanud igal aastal 15 miljoni naelsterlingi eest riigilt tuge, juba umbes sama

suure summa ulatuses võlgades enne Covent Gardeni renoveerimisele minckut ja nüüd on see summa veelgi kasvanud.

Kuigi asutuse administratsiooni on uuendatud, pole finantsküsümustes toimunud mingit pööret paremusele. Leiboristlik valitsus, viidates avalikule arvamusel, väidab, et ei või kulutada nii palju maksumaksjate raha elitaarsele ettevõttele. Ei ole end õigustanud ka esialgsed arvamused, et Royal Opera House tõuseb finantsiliselt vee peale tänu rikkastele sponsoritele.

Reuters-ETA

Ka Pekingis suletakse ooper

Juba üle kaheksa aasta tegutsenud Pekingi vanim ooperihoone suletakse. Raskeid päevi on ooperil olnud palju seoses viimase aastasaja keerukate sündmustega Hiina ajaloos - revolutsioonid ja muud vapustused. Ajaloolise kaitse all oleva objektina elas ta üle isegi maustliku kultuurirevolutsiooni.

Investor Wang Yuming restaureeris 1994. a. ooperihoone selle vana kuulsuse tasemele. Kuid moodats kinodega ja meelelahutusasutustega ei ole ooper suutnud võistelda ja külastajate arv on katastroofiliselt vähenenud. Teatrihoone aga siiski kultuurile kaduma ei lähe. See antakse üle muutsipaaalsele haridusbüroole, ning edaspidi tutvuvad lapsed seal traditsioonilise hiina kultuuriga ja harrastavad seda.

Reuters-ETA

Bizet' vahetunud ooper Soome laval

Maailmas on Georges Bizet tuntud peaaegu ainult oma elu lõpul komponeeritud ooperiga "Carmen". Kirjutatud on ta aga ka veel mitu ooperit ning muusikateadlaste arvates ei jää mõni aasta enne "Carmenit" loodud "Djamileh" oma muusikalise väärtuse poolest oluliselt "Carmenile" alla. Selle unustusvõlvajumise põhjuseks peetakse esmajoones asjaolu, et libreto on nõrk. Libreto aluseks on lugu, mis meenutab tuntu müüti Sinihabemest, kes kosib endale üha uusi naisi ja neist tüdinenult laseb nad kõik üksteise järel tappa. Nii on käitunud ka selle ooperi meeskangelane Heroun oma orjataridega, kuid tema järjekordse ohvri Djamilehi piiritu armastus paneb ta meelt muutama. Ooperi kolmas peategelane on Herouni kasvataja ja õukonnaülem Splendiano, kes oma ülemuse ees lipitseb, tagasclja aga räägib temast halvasti ning arvatult püüab Djamilehi endale saada. Teda on võrreldud Jagoga G. Verdi "Othellos".

Nüüd on "Djamilehi" lavastanud Helsingi eeslinna Espoo muusikakooli Juvenalia-trupp, kaasates peaosadesse tuntud artiste. Sellele eelnes tõsine eeltoõ. Lavastaja Ville Saukkonen sõnul on tõlkija Jussi Törnwall püüdnud libreto nõrkusi kõrvaldada, lähtunud seejuures Bizet' muusika loogikast. Peaosatähta Ulla Raasko ütles, et roll on raske, ent kui ta suutis end sisse elada esmakordselt ja seejuures jäägitult armunud karske neiu hingeellu, hakkas asi minema.

Esietendus oli 20. oktoobril Espoo kultuurikeskuse Louhisalis. "Djamilehi" partituur on kirjutatud suurele orkestrile. Nii saali mõõtmel kui ka Juvenalia võimalused lasuvad kasutada vaid 35-liikmelist orkestrit. Plaanis on "Djamileh" lavale tuua ka Kansallisoopperas täismõõdulise orkestri saatel.

STT-ETA

Rahvuste Orkester ÜRO-s

ÜRO seekordset aastapäeva tähistati tema peakorteri kuppelsaalis sel aastal kontserdiga, mille andis 40 riigi muusikutest koosnev Rahvuste Filharmoonia Saksa dirigendi Justus Frantzi juhatamisel. Esitati Beethoveni ja Rimski-Korsakovi loomingut.

See orkester viib aastast läbi kümnekond turneed ja kontserti maailma eri paikades. J. Frantz lõi orkestri soovist tõestada, et eri kultuurikonteksti kuuluvad muusikud suudavad rahus ja kooskõlas töötada ja üksteiselt õppida.

dpa-ETA

La Scalas esinesid ühel õhtul 2 orkestrit ja dirigenti

La Scalas tähistati Iisraeli riigi tekkimist kontserdiga, kus klassikalist muusikat esitasid 2 orkestrit. Iisraeli Filharmoonia orkester mängis La Scala peadirigendi Riccardo Muti juhatamisel Verdi, La Scala oma orkester Iisraeli orkestri ameeriklasest dirigendi Lorin Maazeli juhatamisel uvertüüri Rossini ooperile "Wilhelm Tell" ja Brahmsi 5. sümfoonia.

Reuters-ETA

Soome kvartett Leedu festivalil

Jean Sibeliuse kvartett esines Vilniuses korraldatud rahvusvahelisel keelpillikvartettide festivalil, esitades Mozarti, Sibeliuse ja Gubaidulina loomingut. Leedu ajalehe 7 Meno Dienes sõnul oskab see kvartett leida partituuri sügavustest ootamatuid ardeid.

STT-ETA

Soome muusikaorganisatsioonid

Soomlastele meeldib luua kõiksuguseid seltsi ja organisatsioone. Nii on ka muusika valdkonnas. On moodustatud lugematu hulk ühendusi erinevate muusikavaldkondade asjade ajamiseks ja huvide kaitsmiseks. Eesmärgiks olnud efektiivsus on saavutatud. Siinkohal neist tähtsamad tähestiku järjekorras.

Suomalaisen musiikin julkistamisseura (1975) tegeleb uue kontsertmuusika tutvustamisega, avaldades partituure, heliülevõtteid ja organiseerides kontserte;

Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus (1963) on loodud UNESCO rahvusvahelise muusikanõukogu Soome osakonna poolt eesmärgiga teha ennekõike Soome muusika tuntuks välismaal. Tegutseb tihedas koostöös TEOSTOga;

Suomen Big Band-Yhtistys (1979) haarab umbes 45 selle ala ühisust;

Suomen Etnomusikologinen Seura (1974) avaldab selle ala väljaannet ja ta eesmärk on uurida muusikat kultuuri vaatenurgast;

Suomen Folk- ja Country-Musiikin Seura (1974) korraldab kontserte ja tegeleb kirjastamisega;

Suomen Harmoniikkainstituutti (1980) tegeleb kirjastamise ja koolitamisega ning organiseerib võistlusi ja kontserte;

Suomen Kamarimusiikkiliitto (1945) liikmeteks on professionaalsed ja taidlusmuusikud. Tegutseb koostöös Sibeliuse-Akatemiaga;

Suomen Kansanmusiikkiliitto (1968), varem Pelimanni-yhtistys, arendab rahvamuusika harrastamist ning rahvapillimeeste- ja lauljate ühistööd, organiseerib koolitust ja kursusi ning annab välja ajakirja **Pelimanni**;

Suomen Kanteleliitto (1977) esindab kandlemuusika huvisid, organiseerib koolitust ja võistlusi, avaldab noote ja selle ala lehte. On koostöös Sibeliuse-Akatemiaga;

Suomen Kanttori-Urkuriliitto (1907) on Soome luterliku kiriku soomekeelsete kirikumusikite organisatsioon, millel on 22 kohalikku organisatsiooni ja ligi 800 individuaalliiget, avaldab koos Soome Kirikumusikaliiduga Kirikumusiikkilhet;

Suomen Kirkkomusiikkiliitto (1931) - liikmeteks on üle 1000 koori, instrumentaalmuusika ühenduse jnc., individuaalliikmeid umbes 24 000. Kirjastus- ja koolitustegevus.

Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto (SULASOL) (1922) on koorilaulu ja pillimängu harrastajate keskkliit, haarab umbes 550 koori ja orkestrit, individuaalliikmeid umbes 35 000. Jaguneb allituteks: Mieskuoroliitto, Naiskuoroliitto, Nuorten Kuoroliitto, Sekakuoroliitto ja Sointinmusiikkiliitto. Tegeleb koolitus- ja kirjastustegevusega, on aastast 1934 organiseerinud üleriigilisi laulu- ja mängupidusid;

Suomen Musiikinopettajien Liitto (SMOL) (1925) - umbes 1400 individuaalliiget. Avaldab ajakirja Rondo;

Suomen Musiikkioppilaitosten Liitto (1956) on Soome muusikaõppeasutuste huvide esindaja, neid on liidus 90;

Suomen Musiikkiteollinen Seura (1910) avaldab Soome muusika aastaraamatut ja muid selle ala publikatsioone;

Suomen Musiikkojen Liitto (SML) (1917) on muusikute ametiühinguna ametiühinguteliidu SAK liige;

Suomen Nykymusiikkiseura (1978) on rahvusvahelise nüüdismuusikaseltsi (ISCM) Soome sektsioon;

Suomen Oopperaliitto (1968) on mitmel pool Soomes toimiva ooperiühenduse keskorganisatsioon;

Suomen Puhallinorkesteriliitto (1977) haarab umbes 70 puhkpilliorkestrit ja -ansambliit, kokku umbes 2000 inimest;

Suomen Sinfoniaorkesterit (1965) avaldas kontserdikalendrit Suomen Sinfoniaorkesterit, liikmeteks umbes 80 sümfooniaorkesterit;

Suomen Solistiyhdistys (1951), umbes 300 liiget, organiseerib kontserdisarju mitmel pool Soomes;

Suomen Säveltäelijain Liitto (1965) on professionaalsete muusikaorganisatsioonide keskkliit, avaldab mitmeid perioodilisi väljaandeid;

Suomen Säveltäjät (1945) umbes 90 liikmega. On asutanud Suomen Säveltäjain Sibeliuserahasto, kes jagab igal aastal Soome heliloojatele abirahasid. On valvel heliloojate huvide eest, muuhulgas autoriõiguste valdkonnas;

Suomen Työväen Musiikkiliitto (STML) ühendab umbes 260 muusikute rühmistust, individuaalliikmeid umbes 7800, organiseerib koolitust ja tööliste laulupidusid, avaldab noote ja väljaannet Työväen Sävel.

Uolevi Lassander

"Tulistel vankritel" teise noorusse

40-ndate aastate lõpust Kanadas elav eesti helilooja **Kaljo Raid** külastas septembris jällegi sünnimaad, sõites Eesti risti-rästi läbi.

Mitu kärbest ühe hoobiga

Oli mitmeid kohtumisi sugulaste ja tuttavatega küll Tallinnas, küll Viljandi- ja Pärnumaal. Mõnda nooremat nägi esimest korda. Haapsalus hoolitses jõudumööda oma abikaasa seal elava vana ja haige ema eest.

Teiseks jutlused kirikutes - on K.Raid ju elukutselt pastor.

Kolmandaks kohtumised muusikaavalikkusega koolimajades, rahvamajades ja kirikutes. Juba varem sünnimaal viibides oli Kaljo Raid olnud üllatunud muusikaliste talentide rohkusest kogu Eestis ning nüüd veendus ta selles veel kord. Oli eelnevalt kokku lepitud, et kokkusaamistel esinevad kohalike muusikakoolide õpilased. Ainuke kriitilist laadi märkus oli K.Raidil esituste ühetaolisuse kohta - ikka laul, klaver ja natuke ka viiulit. Vahelduseks võiks olla ka näiteks oboed või metsasarve.

Tallinnas jäi noorte muusikute kuulamine ära. Selle asemel rääkis K.Raid siin Kanadas elavate kolmest eesti soost heliloojate põlvkonnast ja lubas sellest Muusikalehes ka pikemalt kirjutada.

Ooperivaevad

Nende kohtumiste teise komponendina tutvustas Kaljo Raid helis ja sõnas oma ooperit "Tulised vankrid".

Mõte läks liikuma sellest, et "laulva revolutsiooni" ajal lavastas Evald Hermaküla Tallinna Draamateatris Ain Kalmuse piibliainelise loo "Juudas". Huvi usulistest asjade vastu oli tollal suur. Ning K.Raidi kohtumisel Arne Mikuga sündis mõte luua samas laadis ooper. Valik langes Ain Kalmuse romaanile "Tulised vankrid", mis jutustab kristlaste tagakiusamisest, koguni füüsilisest hävitamisest Rooma riigis. Teise plaanina peeti silmas religiooni olukorda Nõukogude Eestis. Libretistiks meelitas Kaljo Raid Mardi Valgemäe ja selle libreto põhjal kirjutaski ta kahe aasta jooksul ooperi valmis - algul klaviir, siis orkestratsioon jne. Helilooja püüdis vältida ülilmoodsust ja sisse lülitada melododiaid, mida kuulaja-vaataja võiks teatrist koju minnes endamisi ümiseda.

Ooperi lavastamisega aga algasid raskused. Mati Unt, Mardi Valgemäe hea tuttav, keeldus - ta pole kunagi muusikalist tükki lavastanud. Oli teisigi äraütlejaid. Ka teatrite huvi jahtus - religioosne teema polnud enam pop. Pealegi hakkas eestlastel nappima raha ooperis käimiseks, vaatajatest muutus üha suuremaks välismaalaste osa, keda tõmbasid esmajoones maailmanimed. Nii jäigi K.Raidi ooper - ja mitte ainsa eesti autori tööna, lisagem - Eestis lavastamata. Vanemuise dirigent Endel Nõgene tõi K.Raidi 75. sünnipäevaks 1996.a. välja vähemalt ooperi kontsertvariandi.

Kaks korda on seda tehtud ka Kanadas Eesti Kultuurikeskuse presidendi proua Pahapilli eestvedamisel. Ühel nendest olid kolm peategelast vastavalt kostümeeritud. Kuna Kanadas professionaalse solisti osaga toimetulevaid eestlasi napib, võeti kampa ingliskeelne Geoffrey Butler, kes eestikeelse teksti õppis ära üsna talutatult. Erilist rõõmu tunneb Kaljo Raid selle üle, et õnnestus taas solistitööd anda omal ajal Estonias laulnud ja nüüd Kanadas elavale Tiiu Reinaule. Solistina esinesid Kanadas veel Avo Kittesk, Vanemuises Eve Raudkivi ja Jaan Villem Sibul.

Montaaži nendelt kolmelt kontserdilt tehtud heliülesvõtetest Kaljo Raid nüüd Eestis demonstreeriski. Meelde jäävaimad olid esitus EMAs, kuna K. Raidil on palju ilusaid mälestusi õppimisest Tallinna Konservatooriumis, samuti Ain Kalmuse ja Mardi Valgemäega seotud paikades.

Tulevikus on plaan tõlkida ooper inglise keelde ja seda niiviisi lavale tuua või vähemalt kontsertetendusena esitada, eestikeelse variandi aga võtta järgmisse ESTO kavva.

Varasemaid teoseid mängitakse

Teiste Kaljo Raidi teoste saatus on olnud õnnelikum. Juba 40-ndal aastal valminud I sümfoonia on esitanud Neeme Järvi Šoti orkestriga, II sümfoonia A.Volmer ERSOga. Huvi on nende vastu tundnud ka raadiojaamad. I sümfooniat mängis hiljuti Israeli Raadio, II sümfooniat üks USA raadiojaam.

Ka varasemaid kammerteoseid pole esitatud mitte ainult Toronto raadios, vaid ka mujal. Üks innukamaid ettekandjaid on olnud tšellist Allar Kaasik esinemistel mitmetes maades. Kuigi Kaljo Raidi enda pill on samuti tšello ning sellele on ta kirjutanud, on suurim edu saanud

Koos abikaasaga.

just algselt klaverile ja viiulile kirjutatud Eesti süiti, mille viiulipartii ta hiljem transponeeris Allar Kaasiku jaoks tšellole.

Teiseks nooruseks inspiratsiooni esimesest

"Tuliseid vankreid" asus Kaljo Raid kirjutama pärast 30-aastast tagasitõmbumist aktiivsest komponeerimistööst. See oli n-õ heliloominguline teise nooruse algus. Ja neljandasse veerandsajasse jõudmisel on see õige tugevad tuurid peale võtnud. Jutluste pidamise ja kahe laulukoori juhatamise kõrval ("Need on väikesed isetegevuskoorid ega nõua palju aega ettevalmistamiseks") kirjutab ta ooperi järel valmis veel 4-osalise III sümfoonia, mille ta nimetas traditsiooniliseks ja asus IV kallale. Siin tuli teisele noorusele esimene appi, sünnimaal Rahumäel oma vanu materjale sirvides sattus K.Raid peale harjutustele, mis ta kunagi Heino Elleri juures kompositsiooni õppides oli kirjutanud. Need tundusid talle huvitavatena ja ta asus sümfooniat ümber töötlemale nende vanade materjalide alusel. See tõi on praegu käsil.

Rännumees

Kaljo Raid on alati huvi tundnud selle vastu, mis sünnib laias maailmas. Ta loeb palju eri maade väljaandeid ja on Kanada eestikeelsele lehele kirjutanud ülevaateid maailma muusikast ja eriti eesti muusikute tegevusest mujal. Ka oma kõiki mandreid haaravatest maailmarändudest 60-ndate aastate keskel. Nüüd on ta need uuesti Eestis välja andnud. Tiraaž on väike ja kõigi Muusikalehe lugejateni on need raamatukesed vaevalt jõudnud. Need osad, mis puudutavad kohtumist Olav Rootsiga ja teiste Ladina-Ameerikas elavate (elanud) väljapaistvate eesti muusikutega, keda siinmail vähe teatakse, vääriavad lühidalt tutvustamist ka meie lugejale. Seda teeme hiljem.

Herbert Vainu

Pärast "Tuliste vankrite" kontsertetendust Kanadas. Esireas vasakult Kaljo Raid, dirigent Johannes Tall, Asta Ballstadt, pianist Charles Kipper, tagareas solistid kostüümides: Avo Kittask, Tiiu Reinau, Geoffrey Butler.

12 Tallinna kontserdielu - OKTOOBER

Selle vastu, et varem väljakuulutatud E.Virdzaladze asemel mängis 1.oktoobril - Rahvusvahelisel muusikapäeval Chopini 1.klaverikontserti **Ivari Ilja**, ei saanud kellelgi midagi olla. Tagasihoidlikult ja ehk ka pisut mugavana EMA dotsendi staatus taha oma säravat talenti peitva Ilja iga esinemine sünnitab kuulajais õnne- ja uhkusetunnet meie mehe üle Suures Muusikas. Elavalt kõnelema pandud nooditekst, graduieritud dünaamika, loominguline põlemine, pingevaba tehniline teostus, Chopini muusika olemusse põhjalik süüvimine - need on vaid mõned remargid Ilja mängule. Väide "Mul tundi kuulates pisarad silma" tundub tavaliselt liigekstaatilisena, aga mis teha - seekord tulid ikka küll!

Kuivõrd pakkus rahuldust esimene pool - Chopini saatepartii teatud tuumuse kohalt võis ju kõrvad kinni pigistada ja **Berlioz**i tulevargilist "Rooma karnevali" kogunisti nautida - sedavõrd häiris teises pooles sama Berlioz'i kuidagi pensik, kärarohke ja igav "Te Deum", pealegi kaunis pealiskaudses esituses.

"Prantsuse romantilise muusika ühe omanäolisema ja mitmekülgsema esindaja" tunnustamiseks piisab täiesti tema "Fantastilisest sümfooniast". "Te Deum" on otsekuul märk suurshullustusest - autor soovis ettekandeks kahte 100-liikmelist sega- ja 600-liikmelist lastekoori, 200 orkestranti, 12 harfi ja orelit. Nende kõigi pidevalt aktsioonilis olemiseks jagas autor katkematult fortissimokäsklusi ja nõudis aina kumuleeruvad juubeldusi. Ehk võinuks Andres Mustonen julgemalt eirata partituuri nõudeid ja anda jumalakiitustes maad ka pianole, koguni pianissimole - kontrastid on alati tervitatud!

Briti päevade muusikapool

Vastukaaluks eelõeldule meenutati 6.oktoobril meie publikule, kui imekaunis võib olla vaikne muusika. Harda imetlusega jälgis hiirtasane täissaal **Academy of St.Martin in The Fields**'i kammermängijate ämblikuvõrkõrna pianissimot ja mahe-paitavat pianot. Aga muidugi olid imetlusväärased ka paljud muud nende esinemise parameetrid - olgu või 19 musitseerija koosmäng kiiretes osades ja - mis veel hämmastavam - ka aeglastes, agoogiliselt vabades lõikudes... dirigendi abita! Kunstiline juht - kontsertmeister Kenneth Sillito loobus vaid üks kord viiuldamisest, löömaks poognaga takti Penderecki Sümfonieta I osas. Kinnisilmi kuulajale võinuks kangastuda hästi võimendatud keelpillikvintett või siis üks muinasjutuline 76-keeleline instrument Heraklese-möötu virtuoosi kätes.

Londonlased on oma 40 tegevusaasta jooksul saavutanud suure tuntuse peaaesjalikult plaadistuste kaudu firmadele Philips Classics ja Chandos Record. Rohkeid auhindu võitnuina on nad teatud moel seotud ka Oscariga, mänginud sisse muusika filmile "Inglise patsient".

Üllatas enesestmõistetavus, millega kammerorkester ületas vastuolu oma kõrge maine ja keskpärase repertuaari vahel. Hoolimata ülistavast annotatsioonist J.Sukile ja tema noorpõlve "Serenaadile" Es-duur, on Dvoraki ja Janačeki kaasmaalane vajunud

enam-vähem tundmatuna ajalukku. Eriti tähendusriikas pole ka F.Mendelssohn-Bartholdy Capriccio ja Scherzo, samuti E.Griegi loomingu üldtaustal tema Süit "Holbergi aegadest". Ja ometi vormis orkester nii Penderecki Sümfonieta, Riias pärit, kuid ikkagi Inglise helilooja G.Holsti "St.Pauli süidi" kui ka eelnimetatute teoseid ülima tähelepanu ja lugupidamisega näitamaks, et hea on see muusika, mida hästi esitatakse.

Sellest hoolimata, et Inglise lipp enne II osa algust rõdult alla sadas, peeti järgmine Briti päevade kontsert veelgi poolehoidlikumas atmosfääris.

Black Voices on vaieldamatult omataoliste hulgas omanäolisem. Kariibi mere äärest Inglismaale emigreerunute järeltulijast 1988.a. moodustunud ansambli eesmärgiks on eeskätt mustanahaliste inimeste sõnumi edastamine, nende kannatuste mõistetavaks tegemine Musta mandri pärimusmuusika, bluesi, dzassi, gospeli jne. vahendusel.

Black Voices'i laulmisstiili on võimatu üheselt määratleda ja selleks polegi vajadust. Kui mindi kaasa nende missioonitundelise eneseavaldusega, võidi massipsühhoosi mõjul kontserdi lõpul puhtsüdamlikult püsti tõusta ja ennastunustavalt käsi kokku taguda. Kui aga otsiti "ideoloogiliste" teemade kajastamisest enamast just muusikalises mõttes, siis ammandasid "mustad hääled" end juba kuskil I osa keskel - kolme laulu põhjal sai selgeks, et neegrinaistel on sooleerimisel põnevalt erineva tämbriga hääled, mis sulatatakse meisterlikult saateansambliks, et nad lubavad endale vahel ka mustalt laulmist, et nende lavalise liikumisega kaasnevad käte pidevad dirigeerivad - hääli "juhtivad" liigutused ja et nende liider valdab sõna nii tõsiseks kui naerutavaks vestluseks publikuga... ja ka poole saali kaasa laulma sundimiseks. Midagi uut kontserdi lõpuni ei pakutud.

Kuhmo trio

Oleks õige huvitav uurida kammeransambli moodustamise motiive ja situatsioone. 13.oktoobril esinenud Kuhmo Klaveritrio kooslus on lausa hämmastav: ukraina emigrandi, suurepärase ja isepäise pianisti Vjatšeslav Novikoviga mängivad kõrvu kultuuriliselt maksimumkauged muusikud: jaapanlanna Yoshiko Arai ja soomlane Seppo Kimanen. Muidugi on võimalik erinevaid arusaamu-suundumusi liita või vastandada

põnevaks kunstiliseks tulemiks, kuid enamasti õnnestub täiuslikult ühte sulada siiski ühest kultuuriregioonist pärit, ühtmoodi mõtlevatel-tunnetaval kunstnikel.

Kuna viiuldaja Arai ja tšellist Kimanen on mänginud hulk aastaid Sibeliuse nim. kvartetis ja Tateno Trios, pole põhjust kahelda nende

ansambli mängu kõrgtasemes, ent nad jäid kahes plaanis alla Novikovi hoopis jõulisematele ja sirgjoonelisematele eneseavaldustele: Šostakovitši Trio nr.2 valulis-traagilistel lehekülgedel sisuliselt, Mozarti Trios aga kõlaltselt - klaveri küllalt paks, värvinapp partii summutas partnerite miniatuursema väljenduslaadi. "Võrdsete kolmikköneni" jõuti Beethoveni Trios D-duur: liidri Novikovi pulbitseva elutarkusega läksid teised edukalt kaasa.

Kummatigi kõrgus Šostakovitši Trio kontserdi võimsa tipuna - traagiline, ahistav, vahe... aga ülendav nagu puhastustuli.

Mis toimus Väravatornis?

Väravatornil on oma ainukordne aura, mille loomise olulisemaks komponendiks tuleb pidada seal kõlavat vanamuusikat. "Õhtumaade kultuuri varajane mitmehäälsus 10.-12.sajandini" (24.oktoobril) oli Hortus Musicuse selle hooaja teine ülesastumine. Algujärgus askeetlikke, vargsi väheliikuvale meloodiale lisahääli pakkuvaid tundmatute autorite organumeid, motette, *conductusi* asendasid paari sajandi vältel õige rikkalikult figureeritud värvikad hümnid, *ductiad*, tantsud. Nagu A.Mustonen oma sissejuhatuses ütles, pole mingit põhjust arvata, et neid lugusid kauges minevikus just sedamoodi mängiti, kuid hortuslased kinnitavad veendunult: täpselt nii seda tehti? Ja selles kindlustundes oma eksimatusse peitubki Hortus Musicuse lumm.

Eesti laiem kuulajaskond Väravatorni vist eriti ei kipu, "oma prohvetiga" ollakse liialt harjutud, kuid kitsuke ruum on alati väliskülalistest ja fännidest puupüsti täis, lavaks jääva napi pinnaga on mängijad ilmselt kohanenud. Oma vanamuusika interpreteerimise ideedele andunuina väljendatakse sügava muusikalise alltekstiga ka siis, kui kasutatakse minimaalseid vahendeid, näiteks 2 meeshääli.

Seni on Väravatornist hoitud eemale kõik barokist nooremad heliloojad, aga 16.oktoobril lubati siseneda **Schubertil**. Esimesel hetkel, õigemini kogu D-duurse Sonatiini aegu, ei tahtnud kuidagi kokku käia arhailised müürid, askeetlik atmosfäär ja täiesti akustilise toeta jäänud kõige ehtsamat sorti meelisklev-südamlik kammermuusika. Aga sedamööda kuidas Andres Mustonen ja Ivo Sillamaa mässisid kuulajad üha enam oma isikupärase nägemuse võrku, kadus see "vastuolu", vaate- ja kuuldeväljast hajus kõik "segav" ja jäi vaid muusika ning interpreetide ülimalt ausa ja avameelse suhtluse nautimine.

Õieti jäigi D-duurne sonaati kõige enam "tehtuks", silmnähtavalt väljanuputatud agoogilistele "püantidele" lisaks torkas kõrva sage nihe koosmängus - vaevalt oli see tahtlik. Vallutat loominguline vabadus sigines ajapikku ja löi õitsele g-moll Sonatiini esimeste hoogsate taktide ja sellele materjalile vastandatud kirglik-õrna kõrvalteema aegu. Ei kuuldunud siin ega edaspidi enam mingit loginat - hiilgav ühistöö I osa töötluses, kaunis Andante, erksalt täpne Menuetto ja sädelev finaali said sama toreda kaaslase teises kasvapooles a-moll Sonatiinist, mis on ilmselt kolmest kõige tundelisem, enim kurbuse ja lihtsa rõõmu piiril värelev teos.

Konterdil kõlas ka postuumse oopusena Schuberti küllalt konfliktne klaveripala, mille esitusega näitas I.Sillamaa end taas kord tekstisse austusega suhtuva ja laitmatult esineva pianistina.

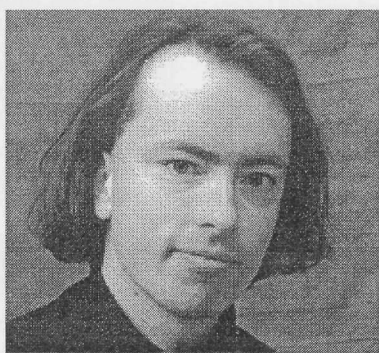
Suur klaverite pidu

Klaveriõhtu kui traditsioonidega kultuurinähtuse keskpunkti toonud I rahvusvaheline pianistide festival Klaver'98 toimus 26.oktoobrist 1.novembrini. Kolmeteistkümmel kontserdil astus üles 20 pianisti, kuus neist vanuses 8-19.

Kunstilisel juhil Lauri Väinmaal ja produtsendil Madis Kolgil oli õnnestunud tuua Eestisse üksjagu kuulsusi, kes esindasid inglise, prantsuse, vene ja põhjamaade klaverikoole ning töid kaasa enamiku klaverile kirjutatud hõlmava repertuaari. Kui "uus generatsioon" maha arvata, omas kolmandik esinejaid tunnustuse Tšaikovski-nim.konkursilt: J.Lill ja A.Gavrilov esimeste, K.Randalu ja R.Muraro neljandate preemiatega.

Peeter Laul

Frederik Ullén

Võib kindlalt väita, et suurritus läks kõigiti korda ja ei huvitanud ainult professionaale, vaid ka laialdast muusikasõprade ringi - seda tõestas 6 täissaali ja rahvarohkus ka nn kammerlava variandi puhul.

Esimene päev oli sündmusterohke - kohe pärast kolme näituse - "Yamaha klaverid", "Estonia klaverid" ja "Klaverikunstialast kirjandust Rahvusraamatukogu kogudest" - avamist tuli Estonia Kontserdisaali lavale meie pianismi tulevik: 8-aastane Liidia Ilves, 10-aastased Maksim Ššura, Jaan Kapp ja Jaan Ots, 12-aastane Mihkel Poll ning 16-19-aastased Sten Lassmann, Hando Nahkur ja Age Juurikas. Kõik tublid ja andekad, mõni ehk oskas oma võimeid tulemuslikumalt rakendada. Nii jäi noorematest erilise väljendusrikkuse ja viimistlusega meelde M.Poll - milline Chopini Nokturn Des-duur!; vanematest jõurikka kõla ja sisukusega A.Juurikas (Neli Rahmaninovi pala.)

Valdavalt täitsid saali aplausimaid muusikaõppurid-õpetajad, plaksutati süüdimatult iga suurvormi osa järele, alustades sageli enne kui esineja palaga lõpule jõudis... Üks braavo-hüüe lõhestas hingetut vaikust enne Chopini Nokturni viimast akordi. Mida sellest arvata?

Tund hiljem esinenud Andrei Gavrilov näis suhtuvat Tallinna kui provintsi, kuhu ei tasunud kaasa võtta isegi üht värvi pintsakut ja pükse, frakist rääkimata... See selleks, aga omal ajal põhjendatult kuulsal ja plaadistustega rahvusvahelist kiitust pärvinul polnud ilmselt mahti tõsiseks eeltöök, millest muidu märgatav mäluauk Prokofjevi Sonaadis. Kogu kava teostuse valitsevaks muljeks kujunes "liiga

kiire". Ehkki kuuldus ka väljapeetumaid osi (Chopini Leinamarss, Prokofjevi Sonaadi II osa), domineerisid pöörased tempod mitte ainult Presto või Vivacega tähistatud osades. Näiteks ähmastus täielikult Chopini Sonaadi b-moll Scherzo a-osa ja finaali faktuur. Kahtlemata juhindub Gavrilov oma küllalt põnevatest ideedest ja raputab pianistlikku tehnikat nõ käisest, kuid tema aplombikas mängus jäi vähemalt seekord vajaka kõlalis-dünaamilisest ja kujunduslikust diferentseeritusest.

Gavrilov jäi õnneks festivali ainsaks pettumuseks; juba järgmisel pealelõunal esinenud Peeter Laul paistis silma väga tõsise suhtumisega muusikasse. Väikeste tõusudemõnadega hinnaguskaalal kulges festival särava lõpuni, pakkudes kohtumisi eredate loovisikute ja mitmekesise klaverimuusikaga.

Näiteks riskis üks asjatundjatest nüüdismuusikas Fredrik Ullén mängida ainult Ligeti't; tolle Etüüdi 2.vihiku plaadistajana sai Ullén nii autori heakskiidu kui ka tunnustuse osaliseks rahvusvahelise mõjuga eriajakirjas.

See oli omamoodi avastuslik õhtupoolik, mis veenis Ligeti u s k u m a t u s mitmekesisuses: teekond k u u e k ü m n e n d a t e traditsioonilisest ("Musica Ricercata"), läbi dodekafoonilise perioodi ("Kromaatiline fantaasia") lõpetamata jäänud 3.Etüüdi vihikuni aastast 1995 oli tänu Ulléni mõtteihedale ja v a i m u k a l e

interpretatsioonile kirjeldamatult põnev.

20.sajandi muusika kõlas üksikute teoste kaupa vast kolmandikult kontsertides. Messiaeni, Bartoki, Prokofjevi, Kurtagi, Poulenci, meie Vihmandi ja Reinvere helitööd "võistlesid" edukalt eelmise sajandi klaverikomponistide Chopini, Liszti, Rahmaninovi ja teiste populaarsete teostega.

Ühe mehisema kujuna jäi festivalilt meelde Matti Raekallio, kelle raudset tehnikat ja värskest mõjuvat tõlgitsuslaadi võis kogeda Debussy ja Poulenci süitides, Skrjabini Sonaatides ning Saint-Saënsi - Liszti - Horowitzi kaelamurdvas Surmatantsus.

Drastiliselt vastupidises mõttes võlus Cyprien Katsaris. "Meie aja tuntuima pianisti" kreeka-küprose päritolu prantslase erakordne kõlameel, harvakohatav klahvipuudutuspehmus, lõputu lüürilisus lummas, sellest hoolimata et pianist oma kava ei vallanud - esimesest poolest ära jäetud Chopini Fantaasiat f-moll riskis ta mängida alles lisapalaks... ja kasutas poole programmi ulatuses nooti.(!)

Norra saatis festivalile oma "erakordse tulevikuloote", 1996. Aasta Noore Muusiku - Nils Mortenseni. Kenasti ilmestatud kava sisaldas ka ühe üllatavalt lühikese uudisteose - L.Thoreseni "Tõuse!"

29.oktoober oli erilisel vaheldusrikas. Prantsuse tšellisti Valérie Aimard'i ja pianisti Pierre-Laurent Aimard'i ühist kammerkontserti säratasid klaverisoolod: G.Kurtági "Mängud" ja Bartoki "Vabas õhus". Uut muusikat perfektselt tunnetav, nüüdisaja suurkomponistide Messiaeni, Boulezi, Ligeti ja teistega tihedat koostööd tegeva Aimard'i mäng

oli fantaasiaküllane, iga hetk üllatav ja veetlev. Paraku ei vaimustanud samavõrra tšellisti küll korrektne, kuid romantilist muusikat (Schumann, Chopin) kuidagi sordiini all hoidev esinemine.

Sümfooniakontserdil töid pianist Roger Muraro ja dirigent Laurent Wagner saali ehtsa prantsusepärase elegantsi ja vaimupeenuse. Üleni prantsuse muusikat viljelev kava algas Messiaeni "Eksootiliste lindudega", jätkus Raveli Kontserdiga G-duur ja lõppes Berlioz'i "Fantastilise sümfooniaga".

Messiaeni kompositsiooniprintsiipide uudsus ja unikaalsus, Muraro pianistlik kõrgtase ja dirigendi ergas-täpne töö grupi ersolastega andsid imetlusväärse tulemi. Suurepärase oli ka Raveli esitus - vaba, asjast mõnu tundev, naljatlev.

Esimese poole furoorses tõusulaines ja Wagneri asjatundliku kontseptsiooni valguses sai veidi kulunud "Fantastiline" värske näo ja kiskus kaasa rohkem kui kunagi varem.

Eestlaste panuse festivali oli kaalukam osa Kalle Randalul, kelle kolmeosaline väikevormidest koosnev kontsert tõi esile kunstniku valmisoleku klassika (Mozart), romantismi (Schumann, Brahms) ja uue muusika (Tubin, Vihmand) võrdselt heaks käsitluseks. Kõitsid peenelt viimistletud detailid, ühest karakterist teise mineku kergus, ilus kõlapilt, süvenemine...

Nagu juba öeldud, jättis praegu veel Peterburgi Konservatooriumis õppiv, kuid juba konkursivõitude ja sooloõhtutega endale nime teinud Peeter Laul väga sümpaatse mulje, eriti Skrjabini sonaatide ja poemide osas.

Marko Martingi on tudeng - ühtaegu EMA-s ja Londoni Guildhall Schoolis, ning temalgi on seljataga hulk võite mitmesugustel konkurssidel. Martini programmi efektsemaks numbriks oli Balakirevi "Islamei" - virtuoslikus mõttes lausa kaelamurdv teos, mis otsekui lakmuspaber hindas noormehe tehnilisel laitmatuks. Oma seesmist tuumakust demonstreeris Martin Brahmsi III Sonaadis ja Liszti "Obermanni orus".

Iluu klassikalise-romantilise kavaga tuli üle hulga aja publiku ette Aleksandra Jouzapénaité-Eesmaa, Leedust pärit andekas muusik, kes elab-töötab Tallinnas alates 1977.aastast. Tema mängu iseloomustas kõrge pianistlik professionaalsus, teoste loogiline ja tark ülesehitus.

Niisugust tungi klaveriõhtule, kui 1.novembril, pole Eesti Kontsert seni kogenud. Euroopa pianismi suurkuju John Lill säras festivali kroonijuveelina. Kõrgemasse klassi kuuluva Lilli absoluutse perfektsusega kõigis klaverimängu valdkondades kaasnes aga ootamatuid hetkeimpulsse välistada püüdev rutiinsus, millest kõige vabam oli vast Beethoveni "Kuupaiste sonaat". Seevastu m o n u m e n t a l e k s mängitud Schumanni "Karnevalis" oli tuntav m a k s i m a a l n e "ettehooldus", samas vääramatus vormis kulgesid Brahmsi Variatsioonid ja fuuga Händeli teemal ning Rahmaninovi Prelüüdid.

Ines Rannap

Tõsine naiste jutt, meestelt sooloonumbrid

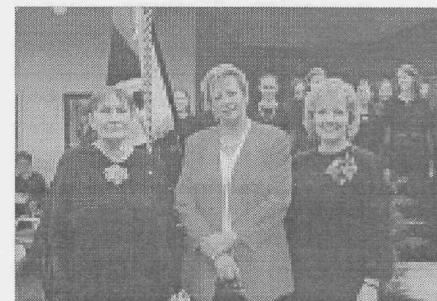
Eesti Naislaulu Selts taasloodi 1994. a. Estonia Talveaias ja seal valiti tema esinaiseks Maret Hurt. Nüüd, 4 aastat hiljem 17. oktoobril oma järjekordsele suurogole samasse kohta kogunedes tuli alustada tema mälestamisega. Ettekande seltsi viimase aja ettevõtmistest tegi juhatase liige Maiu Linnamägi Märjamaalt ja muusikatoimkonna tööst Vaike Uibopuu Tartust. Juhatasele iseloomulik Tallinna-keskus nii hajutati ning sellest oli ilmselt kasu.

Ette kanda võidi paljustki positiivsest - laulupäevadest Suure-Jaanis ja Viljandis, üle-eestilise neidude koori *Leelo* edukast esinemisest ka rahvusvahelises konkurentsist ning paljust muustki, revisjonikomisjoni poolt ka eelarve tasakaalus hoidmisest. Kuid murelikke tegureid koorus ettekannetest välja mitmeid, olgu see siis olukord repertuaariga, seehulgas tulevaastase laulupeo osas, välissidemete vähesusest ning muudestki asjadest alates ettekande alguses avalikustatud statistikast liikmete, s.o. täiskasvanute kooride arvu kahanemisest 65-lt 57-le. Seda ei korva ka kahe uue koori moodustamine kahes üksikesest kaugel paiknevas, kuid kõlalisealt samaselt kõlavas kohas - Hallistes ja Haaberstis.

See kõik oli aga siiski nii ümaralt-naiselikult ette kantud ja läbi pikitud pidulikumate momentidega - Ellerheina-koori ning Tallinna linnapea Ivi Eenmaa esinemisega ja viimasele seltsi patrooni tiitli omistamisega (Tallinna Linnakultuuriamet on ka seltsi üks suuremaid toetajaid), et liiga asjalikku töömeeleolu ei tekkinud. Vaja läks naiskooride juhatamisega seotud meesterahva Ants Söödi kriitilist sõnavõttu repertuaaripoliitika (konkreetsemalt M.Saare kantaadi "Päikesele" laulupeo kavasse kuulumisest) ning dirigentide "ametisemääramise" üle, kui ka naised (Helena Roolaid, Silvia Mellik) hakkasid valuprobleemidest rääkima. Pikemaks hädaldamiseks esmajoones raha puudumise üle (selle taha enamike probleemide lahendamine paljuski takerdub) koosolemine siiski ei kujunenud. Kooriühingu esimees ja Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitali nõukogu liige Ants Soots andis head nõu, kuidas rahataotlemist nii vormistada, et minimeerida selle tagasilükkamise võimalust. See huvitas kõiki.

Ja siis algasid uue juhtkonna valimised. Mõned uueks esinaiseks esitatud kandidaadid

võtsid oma kandidatuuri tagasi ning paistis, et see toimub juba enne läbimõeldud stsenaariumi järgi. Maja perenaine Viktoria Jagomägi seda ei teinud ning tema ja tema ilmselt läbimõeldult esitatud juhatase koosseis kinnitati peaaegu ühehäälselt. Endistest juhatase liikmetest jätkavad peale Jaagomäe Maiu Linnamägi ja Vaike Uibopuu, uued on Kaie Kuslap, Tiia Penjam, Enel Ristkok ja Marge Rookäär.

Esialgu veel ainult võõrustajaks - Talveaia perenaiseks olev, peatselt ka Eesti Naislaulu-seltsi esinaiseks saav Viktoria Jagomägi (paremal) koos tähtsate külalistega Ivi Eenmaa ja Tiia-Ester Loitme. Tagaplaanil Ellerhein

Intervjuuks vormitud vestlus Viktoria Jagomäega

Meie jutuaamine Eesti Naislauluseltsi uue esinaise Viktoria Jagomäega kestis üle tunni. Puudutasime laia küsimuste ringi, V.Jagomägi ei andnud alati kohe otseseid vastuseid minu küsimustele, kuid edasise vestluse käigus sain kätte enam-vähem kõik soovitu. Pidasin otstarbekaks selle jutuaamise essentsi kokku suruda lühiintervjuu vormi.

Mis jätkub, mida kavandate uut?

Tundsin Maret Hurta juba 8.klassi tüdrukust peale, kui esmakordselt olin Teaduste Akadeemia Naiskoori proovil, austasin teda. Energiline, sõbralik, teiste seisukohti arvestav. Tema võetud suund väärib jätkamist, koosolekul kõlanud kriitilised märkused olid juba juhatuses olnud kõneaineks, oleme otsinud neile lahendusi.

Aga eks igaüks taha ka midagi uut anda. Arvan, et juhatase koosseis on õnnestunud. Ta on endisest väiksem, jututoaks ei muutu. Selles on eri valdkonna inimesi, kes võivad olla toimkondade eesotsas. Lisaks muusika toimkonnale tahame luua majandus-, väliskontaktide, ajaloo-, pressiga suhtlemise toimkonna, kuhu selle juht - juhatase liige - komplekteerib tema arvates vajaliku hulga inimesi. Iga toimkond hakkab vastutama oma lõigu eest, juhatasele jääb nende töö koordineerimine.

Õeldakse, et uus on unustatud vana. Tahame suurendada lugupidamist meie vanade koorilaulu traditsioonide ja sel alal suure töö ära teinud inimeste vastu. Näiteks siinsamas Talveaias korraldada kohtumisi meie saazikamate koorijuhtidega (sel hooajal näiteks E. Üleoja, K. Areng, V. Laul), millest säiliksid helisalvestised, võib-olla ka videod.

Vastasite osalt juba mu teisele küsimusele, kuidas kavatsete ühendada oma kahte funktsiooni: ühelt poolt Estonia Talveaia direktor - see kuulub põhiliselt professionaalse muusika valdkonda. Ja teiselt poolt Naislauluseltsi esinaine - taidlusmuusika.

Minu jaoks pole siin probleemi. Kui ühendav lüli on austus Muusika vastu, on vastastikune lugupidamine on tagatud.

Teie suhtumine uutesse tendentsidesse kooriliikumises: vähenevad nii arvult kui ka koosseisude suuruselt mees- ja naiskoorid, segakoorigi. Noored lähevad rohkem väikesearvulistesse kammerkooridesse.

Elurütm on muutunud kiiremaks. Proove on vähem, distsipliin halvenenud. Loomulikult mõjub see kvaliteedile. Teisalt püüavad kammerkoorid suurema muusikalise haridusega

noored esitada keerukamat repertuaari. Need on objektiivsed muutused, mida ei saa jätta arvestamata ja mis kätkevad endas tõsiseid muutusi. Juba heliloomingu osas. Muusikaline helikeel muutub keerulisemaks, aga taidluskooridel, eriti vanemaalistel ei jätku ei aega ega oskust selle äraõppimiseks.

Arvan siiski, et kõik kooriliigid peaksid säilima. Naiskooridel on oma emotsionaalsed eeldused, mida ükski teine kooriliik ei saa asendada. Ilma nendeta oleks kooriliikumise palett vaesem.

Olen juhatanud suuri naiskoore, praegu juhatan väikest - Rahvusraamatukogu oma, mis koosneb peamiselt noortest. Arvan, et üldjoontes tunnen kõiki naiskooride probleeme. Muidugi võib paikkonniti olla Eestis erinevusi, millesse tuleb süveneda.

Poeg on mul juba täisealine, abikaasa mõisvaks harjunud, vanaema-kohustusi mul veel pole. Nii et saan ennast praegu pühendada tööle mitmes lõigus ning püüda neid lõike seostada.

Kostis kurtmisi selle üle, et koolides pole enam naiskoore, kuna dirigenti ei saa tasustada. Nüüd on peaaegu igas maakonnas poistekoorigi, maakondlikke neidude koore pole.

Probleeme siin on ja peab tunnistama, et Meestelaulu Selts on meist olnud aktiivsem. Eks ta ju ka vanem ning ta mure suurem: poisse on raskem tuua laulmise juurde kui tüdrukuid. Aga ma tean, et meie vastutus on suuremgi: muusika juurde ikkagi lapse kõige varasemast aastest juhugi esmajoones ema. Kõik algab hällilaulust.

Jutuaamist monteeris
Herbert Vainu

Ansambel LINNUTAJA 1880-1885; 1978-1998

Möödunud sajandi II poolel etendas eesti rahva vaimu-, majandus- ja poliitilises elus olulist osa Carl Robert Jakobson (1841-1882), kirjanikunimega Linnutaja.

Oma arvukate ettevõtmiste seas aitas ta ajada esimesi vagusid ka rahvusliku muusika põllule.

Jakobsoni vanem õde Natalie-Auguste, innustatuna venna ideedest, lülitus aktiivselt ühiskondlikku tegevusse. Oma venna moraalsel ja ainelisel toetusel õnnestus tal 1880 avada Tallinnas esimene tütarlaste käsitöökool Soome rahvakooli eeskujul, kus ta ise oli õppinud ja kool oli mõeldud eesti soost tütarlastele. Kahjuks oli kooli eluiga ainult viis aastat.

Kuigi peaarhitekt 1880.aastal asutatud käsitöökoolis oli õmblemisel, kudumisel, punumisel ja söögitagemisel, polnud sugugi vähemtähtis laulmine. Kooli parimatest lauljatest moodustati 8-liikmeline laulukoor. Nimeks pandi C.R.Jakobsoni kirjanikunimi LINNUTAJA. Koor saavutas lühikese ajaga kõrge kunstilise taseme, esinedes edukalt Eesti suuremates linnades. Repertuaari kuulusid eesti rahvalaulud ja eesti esimeste heliloojate looming. Laulmise kõrval esitati elavaid pilte (pantomiiimi). Kontsertidest saadud tulu läks kooli ülalpidamiseks.

Vaatamata C.R.Jakobsoni ja paljude heategevusseltside igakülgele toetusele pidi kool 1885 aineliste raskuste tõttu oma tegevuse lõpetama. Samuti ka end Eestis kuulsaks laulnud LINNUTAJA.

Nüüd, üle 100 aasta hiljem tegutseb jälle LINNUTAJA, jätkates oma kaugete esivanemate traditsioone. Ta sündis 1978.aastal C.R.Jakobsoni Talumuuseumi juures.

Ka tänane LINNUTAJA laulab eesti rahvalaule ja Eesti esimeste heliloojate loomingut. Erinevalt esimesest LINNUTAJAST mängib ansambel torupilli, laulab nüüdisaegsete heliloojate rahvalaulutöötusi ning ka vaimulikke laule. Viimased lisandusid repertuaari Eesti iseseisvumisel - nõukogude ajal olid nad väljaspool kirikut keelatud. Omanäolise ansamblina (oleme ka ainuke naistorupilli ansambel kogu Euroopas) on kollektiiv saavutanud küllaltki suure populaarsuse nii kodu- kui ka välismaal.

Eesti Televisioonis on salvestatud järgmised saated: "Viisiveski", "Kodukotus" ja "Linnutaja laulud", on tehtud telefilm "Linnutaja veski viisid". Eesti Raadio fonoteegis on üle neljakümne LINNUTAJA laulu ja torupilliloo. 1983.a. ilmus esimene väike heliplaat, 1988.a. kassett "Linnutaja viisid". 1984.a. anti ansamblile rahvakollektiivi aunimetuse, 1986.a. oli ta üleriigilise

taidlusülevaatuse laureaat ja sai I järgu diplomi. 1987.a. üleriigilise kunstiloomingu laureaat, jällegi koos I järgu diplomiga.

Kui esimese LINNUTAJA kontserdid toimusid vaid Eesti linnades, siis tänase LINNUTAJA laulud ja pillilood on kõlanud Ungaris, Soomes, Rootsis, Taanis, Inglismaal, Iirimaa, Šotimaal, Belgias, Luksemburgis ja paljudes SRÜ riikides. Suure välisturnee ja arvukate esinemistega Eestis tähistas nüüdne LINNUTAJA tänavu oma 20. aastapäeva.

Ansambli kostüümid on kujundatud C.R.Jakobsoni abikaasa rõivaste ainetele.

Torupillid on valmistatud 14.sajandi eesti torupilli mudeli järgi. Eesti vana torupill koosneb õhureservuaarist (tuulekott, lõõts) ja torudest. Tuulekott tehti tollal saartel ja randades pargitud hülgemaost, sisemaal mõne teise suurema looma (vasikas, koer, kits) maost või põiest. Torud - sõrmilised ja üks või kaks bassi ehk burdooni. 14.sajandil oli torupill eestlaste hulgas asendamatu muusikariist kõikidel rahvakogunemistel (pulmad, talgud jne.).

Praegusesse ansambliisse kuuluvad inimesed erinevatelt eluadalt, kellele eesti rahvalaul ja torupillimäng on meeldivaks hobiks põhitöö kõrval. Algusest peale on kunstiliseks juhiks toleaeagne Väandra Muusikakooli õppejõud Helgi Sildever. Teenete eest eesti rahvuskultuuri edendamisel on ta saanud teenelise kultuuritegelase aunimetuse ning Pärnumaa kõrgeima autasu - Pärnumaa vapimärgi.

Eesti naised on sajandeid raskustele vaatamata tööd teinud ja edasi laulnud. Nii ka tänase LINNUTAJA naised tegutsevad raskustega võideldes edasi, püüdes oma tegevusega säilitada rahvuskultuuri vastukaaluks sisseimbuvale kommertskultuurile.

V.Vahter

“Laulda tahtsid kõik, keegi ei tahtnud eest öelda.”

Tartlannade setu laulikute ansambel Leelonaase tähistas tänavu 10 aasta möödumist esmakordselt esinemisest, ka oma lauludega. Idee panid idanema Värska laulukoor ja Võru Helmekaala ja Hellero oma esinemisel EPA klubis setu seltsi külalistena, ülikooli folkloori eriala õppejõud Paul Hagu aga andis sellest innustust saanud setu küladest pärit tartlannade vajalikku lihvi.

Esmakordselt jõuti lavale 1988.a., kui TÜ aulas tähistati Jakob Hurda 150. sünniaastapäeva. “Värin oli sees, aga hästi läks. Laulda tahtsid kõik, aga keegi ei tahtnud eest öelda. Olin hakkajam. Minust sai killõ (eestlajla),” mäletab sopran Aleksandra (Alli) Siruli (neiuna Tammik) esimest suurt esinemist.

Ta oli Tartus teenindusmajas õmbleja-modelleerijana töötamise ajal naisansambelis Melaan levilauludega esinedes juba saanud kogemusi oma lapsepõlve-eeldustele ja -oskustele lisaks.

Nüüd Eesti piiri taha jäänud Lõkovo külast pärit Alli emal oli ilus häälik ja tema laul jäi Allile meelde, kuigi rohkem kirjakeelses atmosfääris kasvanuna sõnad alati kohale ei jõudnud. Oma laul kaldus isegi rohkem saare murde moods, sest suvisteks külalisteks naabertalust olid tulevased laulumehed Linnad, kelle isa Timofei oli kunagi õppinud Petseri kloostri preestriks.

Leelonaaste eeslauljaks saanud Allil tuli aga välja veel üks lisaomadus, mis, nagu ta arvab, on talle sünniga kaasa antud. Iga esinemise eel mõtleb ta vastavalt teemale välja uue laulu - tänu laulu, tervituslaulu, töölaulu, peolaulu jne., nii nagu parajasti vaja ja igapäeva elust ainet hankides. Sellele kohandatakse ka meloodia, liikumine. “Oleme setu laulikud moodsas mõttes, me ei taha teistele järele ahvida,” väidab Alli Siruli, kuigi ka traditsioonilisi laule ei unustata. Leelonaaste umbes 100 lauluni ulatuvast repertuaarist, mis on jäädvustatud ühele CD-le ja kolmele kassetile, on umbes 30 Alli Siruli looming ja seaded.

Tasapisi kogutud tuntus viis Leelonaaset välisreisidele, 1991. ja 1992.a. oldi laulukülalisteks Saranskis, Mordvamaa pealinnas, Tartus Toomemäel lauld 1992.a. tervituslaulu Rootsi kuningale. Selleks ajaks oli hangitud ka

Malle Elveti tekst ja fotod

Eestlajla on keskel

Tõusvas joones

Soome-ugri rahvaste hõimupäevade lõppkontsert 17.oktoobril Rahvusraamatukogu konverentsisaalis läks seekord tõusvas joones. Kuigi oli tegemist juubeliüritusega - 70 aastat esimestest hõimupäevadest ja 10 aastat nende taasalustamisest Eestis -, oldi tegelikult üpris täbaras olukorras: majanduskriisi tõttu Venemaal jäid tulemata kollektiivid sealt, kus hõimuliikumine on ikka olnud kõige elavam - Marimaalt, Komist, Udmurtiast ja mujalt. Saabusid vaid ersa-mordvalased. Nende hõimuliikumise tugevusest pole senimaani suurt kuulda olnud ja nende etteaste paigutamine kava lõpunumbriks võis asjasse mittepühendatud publikule paista vaid omamoodi preemia visaduse eest. Kuid see polnud hoopiski nii.

Autentne rahvalaul, eriti põhjamaalaste puhul, mõjub mittefolkloristile ikka mõnevõrra ühetoonilisena, isegi uinutavana. Seda enam kui on tegemist sugulusrahvastega, kellel on säilinud ürgseid ühisjooni. Siin võib kaasa haarata esmajoones mitmesuguste nippidega. Nähtavasti olid korraldajad ja esmajoones konferansjeena esinenud Ingrid Rüütel kollektiivide esinemisi mitmel pool Eestis jälgides selleks teinud esialgsesse kavva mõningad muutused.

Kui kavvas viiendana paigutatud liivi lauluansambel Vim (Vihm) kutsuti esinema juba kolmandana, tekkis küsimus "miks", seda enam et liivlaste hulgas oli Eestis õppiv noormees, kes esinemisi korralikus eesti keeles kommenteeris. Kuid laulud olid suhteliselt ühetoonilised ja noormees polnud ka agar ega teravmeelne nende sisu tutvustamisel.

Edasi ungarlased - ema ja poeg, kes juba oma ülima pikkusega tähelepanu köitis. Lisaks temperamentsed lõunamaised meloodiad omapärase lautosarnase pilli saatena.

Alles siis tulid kavasse kolmandana paigutatud 3 TPEDis õppivat marit - 2 noormeest ja 1 tütarlaps, kes esitasid "noorte inimeste mängu". Selles oli liikumist, huumorit, pilide vahetamist, mis viis publiku veelgi enam elevile. Ingrid Rüütel teatas, et seda lugu oli hästi vastu võetud mitmetes koolides ja nähtavasti tõusujoone saavutamiseks oligi ta selle trupi nihutanud tahapoole.

Samuti oli kahest Soome ansamblist juba kavvas hiljem esinema planeeritud noorem - Junnut (Kutid). Ei oska otsustada, kas nad mängisid teisest soome ansamblist autentsemalt, aga särtsakamalt ja publikut köitvamalt kindlasti. Seda ka ühe loo lõpu meeldejäädavalt diminuendoks kujundamise tõttu. Dünaamikat andis ka see, et noormehed vahetasid omavahel korduvalt pille.

Siis meelitas Ingrid Rüütel plaaniväliselt lavale hõimupäevade raames toimunud teaduskonverentsil osalenud udmurdi teadlased. Professorid ja dotsendid rahvalaule laulmas - see oli juba iseenesest midagi. Pealegi ega nad teinud seda halvasti.

Siis tuli lõpunumber mordva noormeestelt. Kaks neist olid samuti ülekahemeetrimed, k.a. ansambli juht, kellel pealegi jätkus ka korvpallurile vajalikku liikuvust ja nupukust - rütmipilli mängima oli ta kaasa osanud tõmmata ühe allameetrilise eesti tütarlapse, mis andis ansamblile atraktiivse väljanägemise. Kahe nekrutilaule järele kuulutati järgmiseks etteasteks lugu Pikse pojale mehele läinud tüdrukust, kes igatseb koju tagasi.

Juba iseenesest huvitav süžee. Aga see oli vaid sissejuhatuseks päris lõpule. Lavale tulid ka Kõuemaale, s.o. Eestimaale mehele tulnud mordvalannad koos oma lastega - ka kõik

kenasti mordva rahvarõivastes, milles domineerib valge värv - ja laulsid nad lõpulaule koos kodumaalt tulnud noormeestega. Mis sellest, et mõnes laulus vähemalt osa sõnu oli venekeelsed. Kogu finaali oli sel kombel meeolukas, liigutavgi ja teenis ära publiku tugeva aplausi.

Tundus, et kava ülesehitamise poolt oli nupukuselt üle trumbatud isegi Viljandi pärimusmuusika festivali organiseerijaid. Ainult mitte veel reklaami osas. Kuigi kontsert oli tasuta, paistsid saalis istuvat põhiliselt folkloorifännid nii Eestist kui ka välismaalt. Aga kui hõimupäevade korraldajad ka reklaamitegemise korralikult ära õpivad, siis, otsustades selle kava targa ülesehituse põhjal, võivad nad edaspidi saada viljandlastele ohtlikeks konkurentideks.

T.Luunja

Mordva folkansambel Torama. Vasakult esimene ansambli juht Vladimir Romaškin.

Veel Mordva Toramast

Järva- ja Viljandimaal, kus Mordva ansambel Torama andis mitmeid kontserte, avaldasid kohalikud lehed temast ka pikemaid materjale. Torama tegutseb 1990.aastast Mordva Vabariigi Kultuurikolledži juures, kus teatakse palju Viljandi kolledžist ja kavatsetakse mõni noor ka sinna õppima saata.

Ansambli eesotsas on Vladimir Romaškin, erialalt dirigent, kes 1970.aastast peale on Mordva küldes avastanud ja kogunud palju folkloori. 6-liikmelisse ansamblist kuuluvad ka kaks tema poega.

2000-kilomeetrine teekond Saranskist Eestisse sooritati kahel Žigulil. Kuna mordva trumm autodesse ei mahtunud, võeti kaasa aafrika oma. Leiti, et eesti ja mordva jauram on sarnased. Aga mordva kandiline viiul on pärit 3000-aasta tagusest ajast.

Enne perestroikat väljaspool kodu mordva keelt ei räägitud, nüüd on avatud mordvakeelseid klasse ja seda räägitakse ka ühistranspordis.

Eesti suurim laulukarussell - "LAULUKARUSSELL 2000" ettevalmistamisel

Eesti suurim laste lauluvõistlus Laulukarussell on toimunud Eesti Televisioonis 1992.aastast, alates 1994.aastast üle aasta. Kuni 1996.aastani peetust on ülevaade Muusikalehe sama aasta oktoobrinumbris.

Tänavu toimunud Laulukarussell oli pühendatud Eesti Vabariigi 80.aastapäevale. Oli

12 televooru, 4 vanuserühma, 4 finaali, võitjateks Käti Mägi, Maria Listra, Maarja Kivi ja Priit Pruul. Auhinnad Mattelilt, Legolt, Tallinna Kaubamajalt.

Toimus preemiareis Inglismaale, kus osaleti Eurovisiooni lauluvõistlusel, kohtuti Tim Rice'iga jne.

On alanud ettevalmistused "Laulukarusselliks 2000". Juhend on põhiliselt samasugune kui "Laulukarusselliks 1998" (vt. ML 10/96).

On mõned uued momendid:

Solistide saatena on võimalik kasutada Lasteakraani muusikastudio koore, ansambleid ja instrumentaalsambliid vastavalt

Primadonna assoluta - Margarita Voites

SONETT MARGARITA'le

Toomas Kuter

Üks hõbekellukeste vaikne salavulin,
mis endas ööbikute lembelaulu kannab.
See öise taevavihma habras sulin
taas õhulise ilutunde annab.

Ja viib meid kaugele, kus imed suured
kord tõeseks elulätteks muutuvad,
kust pärit meie kõigi juured
ja saatused, mis kokku puutuvad.

Su laul kui kostab, õndsad toonid -
ka taevasse need tekitavad jooni
ning inimsüdametes helin tärkab,

üks pime nägijaks saab, õnne märkab.
Ei oska vahel sõnu leida, kiita,
kuid tõesti imeline oled - Margarita.

Margarita Voites ja Toomas Kuter
esinemas Kuressaares 1996.

Margarita Voites - üks säravamaid tähti Eesti lauluteavas. Naine, kelle kohta võib kasutada kahte koos esinevat nimetust - primadonna ja legendaarne. Primadonna olla pole kerge, legendiks saada samuti mitte. Margarita Voites on seda suutnud, nagu ta on suutnud ära võluda paljude melomaanide südamed.

Aastaid tagasi, kui olin väikene poiss, viis ema mind Estonia teatrisse vaatama Donizetti ooperit "Rügemendi tütar". Nähes ja kuuldes seal Margarita Voitest armusin temasse kui lauljasse ja kui naisesse. See oli minu lapsepõlve üks esimesi kiindumusi.

1994.aastal viis elu meid kokku ja mulle sai osaks rõõm ning au Margarita Voitesega duetti laulda. Sellest ajast oleme koos esinenud paljudel kontsertidel ja mul on olnud võimalus imetleda diiva häält, tema laulmise lihtsust ning oskust suhelda partneriga.

Minu jaoks on Margarita Voites müstilise auraga laulja, kelle hääll vallutab, paneb ümbruse helisema, tungib südamesse ja omab heale muusikale iseloomulikku ravivat toimet.

See kõik avaldub ka Eesti Televisioonis sealsete arhiivmaterjalide põhjal režissööri Georg Jegorovi poolt koostatud videokassetis. See kannab õigustatult pealkirja "Primadonna assoluta", seega siis Eesti lavalaudade absoluutne primadonna.

Tegu on poolteisetunnise läbilõikega Eesti tippvokalisti loometeest, kusjuures kassetil on vaid need videokatked, mis on ETVs salvestatud värvilistena. Margarita Voitesest tehtud mustvalged salvestused on plaanitud välja anda järgmisel kassetil.

Kes on jälginud Margarita Voites lavateed, teab, et erilised pärlid tema loomingus on Lucia, Violetta, Gilda, Alcina, Maria jt. Videokasset algabki Violetta aariaga Verdi ooperist "Traviata". Margarita Voites Violetta on tugev naine, kelle hing on ometi kantud igavese armastuse ihalusest. Kui Violetta kohta tavatsetakse halvustavalt öelda kurtisaan, siis Voitese loomingus on ta muutunud omamoodi ingellikuks ja tema pahelisus on mõneski mõttes voores.

Järgneb Gilda aaria Verdi ooperist "Rigoletto".

Margarita Voites Gilda on neitsilikult puhas ja õukonnaintriigidest rikkumata õrn tütarlaps, kelle loomust annab tundeküllaselt edasi imeilus koloratuur.

Primadonna üheks lemmikrolliks on olnud Lucia Donizetti ooperis "Lucia di Lammermoor". Kassetil laulab ta Lucia I vaatuse kavatiini, kus vahefraasidega on kaastegev Urve Tauts, ning samuti dueti oma armastatu Edgardoga (Hendrik Krumm). Margarita Voites Lucia on traagiline naine, kelle lõpuks hukutab arutu vihkamine, mille seavad kahe vaenutseva suguvõsa traditsioonid armastajate vahele. "Lucia di Lammermooris" jääb näiliselt võitjaks vihkamine (Lucia hukkub), ometi on just see ooper bel canto stiilis ülemlaul armastusele. Kassetil on katkend veel teisestki Donizetti ooperist - "Rügemendi tütest", kus Margarita Voites esitab elurõõmsa ja elujaatava Maria laulu.

Eesti ooperitest on esindatud Eino Tambergi "Cyrano de Bergerac" - duett Cyranoga (Teo Maiste).

Mitme lauluga on kassetil jäädvustatud Margarita Voites tegevus kammerlauljana. Just kammerlaulus (Rameaux' "Ööbik", Dell Acqua "Pääsuke", Griegi "Solveigi laul" jne.) pääseb esile primadonna erilisel ilus tämber.

Margarita Voites laulmise puhul jääb mulje, nagu poleks tegu laulu, vaid hoopis rääkimisega. Videot vaadates tundub, justkui areneks laulja ja vaataja vahel sõnadeta vestlus, mis toob kuulajani muusikas peituvat varjatud viva, ent seda kujul, milles jääb lõpuni valitsema tabamatus.

Esindatud on ka eesti heliloojate kammermuusika. V.Kapi "Jaani ootamine", K.A.Hermanni "Väike valss", M.Härma "Kui sa tuled, too mul lilli..." - need palad tutvustamist ei vaja.

Optimistlikult ja säravalt lõpetab primadonna oma kasseti igihalja operetiga. Kõlavad Saffi ja Barinkay duett Straussi "Mustlasparunist" (Barinkay Ivo Kuusk), Adele kuplee Straussi "Nahkhiirest" ja valss "Lood Viini metsades".

Soneti autor

Per aspera ad astra

3.novembril esitleti Estonia Talveaias Urve Tautsi esimest CD-plaati. Pidulikkust lisas see, et toimus see peaaegu meie tunnustatud lauljataris sünnipäeval ja õnnitlejate hulgas oli kogu teatri juhtkond eesotsas kunstilise juhi Paul Mägiga. Plaadil on nii ooperiaariaid kui ka aariaid suurvormidest, mida lasti arvukal publikul kuulata. U.Tauts ise ütles, et ta erilisteks lemmikuteks on Verdi ja Elgar. Juttu oli ka sellest, kuidas temani jõudsid Elgari loomingu noodid küllalt keerulist teed mööda.

CD valmimine on olnud pool aastat kestnud kannatuste rada. Mitmed lindistused

Eesti Raadio fonoteegis olid muutunud kasutamiskõlbmatuiks. Oli finantsprobleeme. Ning plaat valmis ajaks, kui kahel senini eesti klassika CD-sid välja andnud firmal - Fortel ja Eesti Raadiol - on omakorda tekkinud selles osas tõsisid probleeme. Asi on võtnud nii tõsise pöörde, et olukorda arutati oktoobrikuus Eesti Muusika Nõukogus, lähendust pole aga senimaani leitud. Nii ilmuski see CD Kultuurkapitali ja sponsortoetusel. Produutsent Jaanus Raudkats

Herbert Vainu

KOKKULEPPELE.

Materjalid tuleb aadressil Eesti Televisiooni "Laulukarusell 2000" Faehlmanni 12 Tallinn 15029 ära saata hiljemalt 30.aprilliks 1999.

Lisaks varasematele nõudmistele on vaja lisada andmed muusika, teksti ja tõlketeksti autori kohta, ära märkida, kellele kuuluvad autoriõigused. Kui see noodimaterjal ei kajastu, võtta ühendust Eesti Autorite Ühinguga ja esitada sinna varakult vastav arupärimine.

Kui noodimaterjal on ebakorrekne või ta ei laeku tähtaegselt, on Lasteekraanil õigus teha ettepanek piirkonna esindamiseks pingereas järgmisele artistile.

Osalejatel on ilma Laulukaruselli korraldajate loata keelatud osaleda samaaegselt (01.01 - 30.06.2000) analoogsetel teiste telekanalite poolt korraldatavatel lauluvõistlustel.

"Laulukarusell 2000" televooru salvestused toimuvad Eesti Televisioonis oktoobris-

detsembris 1999 ja saated on eetris jaanuaris-maais 2000. Üks peapremiastest on välisreis (eeldatavasti samasse riiki, kus toimub aastal 2000 Eurovisiooni lauluvõistlus) vanuserühma võitjale ja tema juhendajale.

Mitte mingil juhul välistada muusikastuudiotest õppivate laste osalemist.

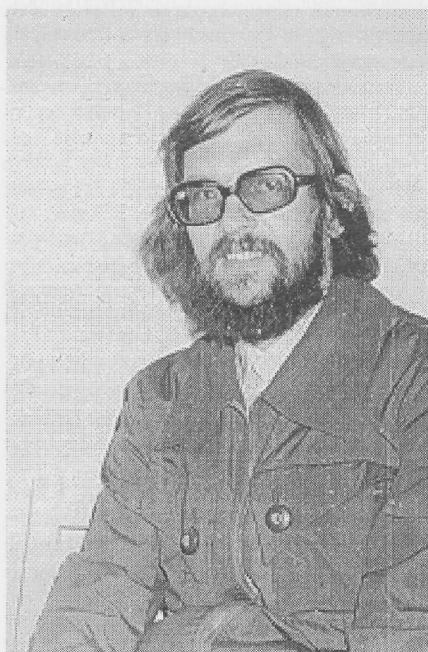
Lisainfot saab Eve Viilupilt, Aarne Saluveerilt, ETV Lasteekraani muusikastuudiolt telefonidel (2) 628 4467, 250 90 655, 250 90 656.

Kuldar Singi vokaalteosed Leili Tammeli targas interpretatsioonis

See aasta on Kuldar Singi loomingu jaoks õnnelik. Äsja tulid ilmale kaks laserplaati tema vokaalteostega - "Karje ja vaikus" ning "Aastaajad". Helilooja sünniaastapäevale pühendatud kontsert pealkirjaga "Halleluuja" 4.oktoobril Estonia Teatri Talveaias oli üritus samast sarjast. Laulis Leili Tammel, Singi vokaalloomingu suurim propageerija.

Esimesena esitati vokaaltsükkel "Neli looduspilt", loodud Juhan Liivi sõnadele ja pühendatud Leili Tammeliile. Tsükkel on ühehäälnel, koosneb neljast osast. "Talvine" meeleolu prevaleerib - sellele on pühendatud kolm osa neljast ja nad on väga erinevad oma muusikalise häälestuse poolest. Esimene osa - "Talv" - on aeglane ja samal ajal virtuoosne, taktimõõduta, palju vaba rütmi, laulmist sõnadeta helidel "mm", "la-la" jne. Tsükli teine osa "Üks õunapuu akna kohal" (ainukene "mittetalvine") areneb modulatsioonide teel, on rikas melismidest. Kolmandas osas "Tuisk" on palju heli järeleaimamist - liikumine kuueteistkümnendikkudes, originaalsed *glissandod*. Seal on terav intoneerimine, rohkesti pingutatud intervallid - tritoonid, suurendatud oktaavid, väikesed noonid; areng toimub sageli pingelises kõrges registris. Vorm on kupleelis-variatsiooniline; tähtsat rolli mängivad sekventsidsid - dünaamika ja pinge suurendamise äraproovitud vahendid. Tsükli finaali "Need lumelained väljal" on kõige arendatum. Selles kolmeosalises loos mängivad suurt rolli kordused. Ekspositsioonis võivad nad olla nii täpsed kui varieeritud. Mõnikord korratakse sama materjali eri oktaavis, seejuures muudetakse oktaavi fraasi keskel. Repriisid on kordused ainult täpsed, rohkesti on kasutatud *Sprechstimmet*. Keskmises osas tekib uus motiiv; aeglases allosas baseerub areng jälle esimesel teemal. Tsükliks on ülivirtuoosselt kasutatud hääle võimed; metsosoprani ulatus on siin *d-h2*.

Leili Tammeli esitusmaneer on paljuski originaalne. Ma pole kuulnud seda teost esiettekandel, kuid vaevalt tookord laulja esitas seda niimoodi - igatahes puudub nooditekstis niisugune kujundite rida. Tema interpretatsioonis justnagu pegelduvad K.Singi hilisemate vokaalteoste ettekannete kogemused - vähemalt on märgatav mõju

tsüklist "Aastaajad", mida laulja lindistas jaanuaris laserplaadile; see väljendub liialdatud värvikülluses ja samalaadses kontseptsioonis. Tavaliselt on Leili Tammelil iga romanss ühes põhimeeleolus, mida oskuslikult varieeritakse.

Kogu tsükliks on põhiliselt kaks niisugust meeleolu - kurb, suure vabadusega laulmine ja sellega kontrasteeruv lõbus, rütmiline, "lõõv". Prevaleerib esimene. Mulle isegi paistab, et kohati laulja teadlikult aeglustas helilooja kiired tempod. Ning seda mitte tehnilistel põhjustel, vaid teose ühtse orgaanilise kunstilise kontseptsiooni tagamiseks. Ka oli Tammeli laulule kogu tsükli vältel iseloomulik allakriipsutatud kontrastsus, intonatsiooni teravnemine. Selle eesmärgiga pani laulja erilist rõhku heli järeleaimamistele, *glissandodele* ja üldse muusika ebastandardsetele elementidele (näiteks käteplaksutamisele finaalis). Üleminekul registrist registrisse olid ülimal määral vabad ja üldse laulis Tammel niimoodi, nagu tema jaoks ei eksisteeriks tehnilisi raskusi.

Järgmisena kõlas kontserdil K.Singi ballaad "Stabat Mater". See ei ole traditsiooniline ladinakeelne palve, nagu võib otsustada pealkirja alusel. Teos on kirjutatud eesti keeles, süžee on isiklik-intiimse sisuga.

Esialgu oli see loodud kitarri saatega, kuid niisugusel kujul on see vaevalt esitatav. Hiljem kirjutas Sink variandi klaveriga, mis kõlaski kontserdil. Mängis Taissia Filippova, Leili Tammeli alaline saatja.

Vormi seisukohast on Singi see teos väga keeruline. Seal valitseb üks meeleolu, mis varieerub "lõpmatuseni", rikastades uute psühholoogiliste varjunditega. Leili Tammeli esituses muutus see teos ilmutuseks. Lauljal on kalduvus sügava psühholoogismi poole ning ballaad tema interpretatsioonis hämmastas tunnete arengu loomulikkusega. Klaveripartii on selles loos vormi arengu seisukohalt väga tähtis ja Filippova mängis väga efektselt, moodustades lauljaga suurepärase ansambli.

Tähelepanu keskmeks oli teos "Halleluuja", mis kõlas esimest korda ja andis nime kogu kontserdile. See Leili Tammelile pühendatud ühehäälnel teos on katkend ooperist, mis on hukkunud koos heliloojaga. "Halleluuja" on täis rõõmu; see on katkematu juubeldamine ja annab edasi lõpmatu ekstaasi meeleolu. Põhimaterjali varieeritakse kõrguse, rütmi, registre poolest. Juubeldav laulmine ühel häälikul on suurendatud vältustes ja vabades rütmides; motiivide joonist muudetakse, ilmuvad Alberti bassid, mis ühehäälsuses kõlavad nagu varjatud pedaal. On kasutatud suuri sekventse kahe oktaavi ulatuses (*f-f2*), liikumisi vähendatud kolmkõlades või septakordides, kõnehäält.

Leili Tammel esitas teost väga vabalt ja kuidagimoodi intiimselt. Tema interpretatsioonis kõlas see nagu pikk vokaliis või kontsertiino soolohäälele. Ta püstitas ilmselt endale ülesandeks näidata kõigepealt selle muusika ilu; "mängu võlu" oli tema esituses esiplaanil. Kogu tehnika (*portamento*, registre määng jpm) oli allutatud üldisele rõõmsale meeleolule. Leili Tammeli kontsert kinnitas veel kord, et ta lisab alati midagi helilooja tekstile emotsionaalses plaanis. Ning see on põhiline, milleks ta laulab.

Õhtut juhtis EMA muusikateaduse üliõpilane Merike Raudkivi.

Mark Rais

Väike ülesanne Muusikalehe lugejaile

Meie väljaannet (indeks 69865 ajakirjade rubriigis) võite tellida 1999.aastaks Eesti Posti kaudu 15.detsembrini, toimetuse kaudu järgmise kuu 10.päevani - nii ka edaspidi.
Aastatellimus 95, poolaastaks 50, kvartaliks 27 EEK. Üksiknumber 9 EEK. Tellimisel muudeks tähtaegadeks lisandub üksiknumbri hind. Näiteks 8 kuuks: 50+2x9=68 EEK.

Arvutage välja, milline variant on teile kõige soodsam!

70 aastat tagasi

November 1928

Selle kuu ühte tähtsamat koorigiitseri võiks pealkirjastada nii: "Auavaldused armastatud heliloojale ja koorijuhile". **M.Härma** oli oma kooriga Tallinnas ja andis siin nii ilmaliku kui ka vaimuliku kontserdi. Saabunud oli vaid osa koorist, tulnutegi seas andis tunda meeslauljate vähesus (18 45 naislaulu vastu). Kõige rohkem meeldisid publikule koorijuhile enda laulud, mis peaaegu kõik tulid kordamisele: "Kevade laul", "Noorusaeg", "Nii ilus on surra", "Elu tuli". Kavast tõusid esile veel J.Kappeli, J.Aaviku ja M.Saare laule, samuti J.Sibeliuse "Leek loidab".

Vaimulik kontsert Kaarli kirikus algas Härma enda lauludega "Ma tõstan silmad üles" ja "Issand, jää meie juurde". Pärast seda tuli A.Krulli juhatusel ettekandele Beethoveni C-duur Missa. Solistid P.Brehm-Jürgenson, L.Orav, A.Viisimaa ja F.Zvetkov moodustasid väga hea kõlga kvarteti.

Tallinna Meestelaulu Seltsi kontsert kuu lõpul koosnes ainult välislaulajate tuest: Sibeliuse, Wegelius, Palmgren, Foester... Saal oli viimse paltsini välja müüdnud, mis näitas publiku suurt huvi sellise muusika vastu. Energilise **A.Topman** valitses täielikult oma arvukat ja laulurõõmsat koori, mille muusikaline tasapind oli viimastel aastatel tõusnud tähelepanuväärselt. Kontserdil oli kaastegev viiuldaja H.Schütz, kes temale omase pehme ja kandva tooniga

esitas ilmekalt klassikalisi palu.

11.novembril esines Estonia kontserdisaalis 35-liikmeline Helsingi Tööväe naiskoor. Tähelepanu väärtsid Hannikaise "Suveöö hämarusel" ja "Tudu, tudu, toomemari", samuti M.Härma kurvatooniline "Koduta", mis kordamisel esitati eesti keeles. Kooril oli õige hea häälematerjal, häälerühmade vahel aga puudus tasakaal, kannatas intonatsioon.

Jälle oli Eestis külas pianist prof. N.Orlov, kes kahel kontserdil esitas põhiliselt Chopini loomingut - temale omase pehme lüürika ja graatsiaga. Kriitika märkis siiski, et b-moll sonaati oli ta varem mänginud paremini.

Vahepeal ennast Itaalias täiendanud **R.Jöks** esines nüüd ka Tallinnas. Tema sümpaatne lüürilise tämbriga hääle avaldas kõrgelt ja vahalt teatud heale hingamisele. Oli kandvust ja dünaamilist paindikkust, ilmekust ja tõlgitsemisõskust. Mõjuvum oli laulja kammermuusikuna, kuna ooperiaariate jaoks puudus tal vajalik häälejõud. Aariataga Donizetti ooperitest "Don Pasquale" ja "Armujook" (tol ajal "Armastuse eliksiir") sai ta siiski päris kenasti hakkama. Eesti heliloomingust esitas R.Jöks A.Lemba "Hällilaulu" ja H.Meri "Sügiselaulu".

18.novembril esines Estonia kontserdisaalis kontrabassikunstnik **L.Juht**. Menu oli muidugi tohutu. Teiste teoste hulgas võeti soojalt vastu ka esineja enda "Mälestus" ja klaverisaatjana osalenud V.Padva "Variatsiooniline menuett", milles eesti motiivid olid piisavalt välja töötatud.

Kuu lõpul Tallinna Tütarlaste

Kommertskoolis korraldatud kammermuusikaõhtul esinesid **pr. Lydia Kasemets, J.Paulsen ja R.Böckle**. Nende ettekandes kujunes huvitavamaks Beethoveni Trio op. 1 nr.2. Paari aasta eest edukalt Tallinna Konservatooriumi lõpetanud L.Kasemets näitas üles hästi arendatud klaveritehnikat.

"**R.Peenemaa** kontsert 28.novembril Vanemuise saalis kuulub parema hulka, mis meil käesoleval hooajal pakutud," kirjutas L.Neuman Postimehes. Viuldaja võlus oma pehme tooni, puhta intonatsiooni, peene kõlavärvi ja maitsega.

V.Riives esines aga 8.novembril Riia Konservatooriumi kutsel Riias. Briva Zeme kirjutas: "V.Riives on väärtuslik noor pianist, kes veel edasi õppimise võib täiesti silmapaistvamaks klaverivirtuoosiks" ja Rigasche Rundschau täiendas: "See, mis Bach-Busoni majesteetliku Chaconne kõlarikkus võimaldab, sai ta klaverilt täiesti kätte."

Vanemuises tuli lavale ooperett "Keisrinna Katarina", milles kasutati Tšaikovski muusikat. Peeter Suur oli K.Põlde, feldmarssal Menšikov O.Lipp, Martat, s.o. Katarinat mängis teatri ooperitrimadonna E.Pöder-Roht ise. Postimees märkis, et näitlejanna armsus avaldub erinevates rollides ühetooniliselt. "Ta armas ja säravsilmi sädelev Katarina oli näitleja tavaline rokokoo kuju, mitte aga tütarlaps Liivimaalt."

22. novembril mängiti Estonias laulumängu "Lõbus talupoeg". See oli ajalooline õhtu. Üles astus peaaegu sama koosseis, mis 15 aastat tagasi,

pannes elama ja kihama lava ja viimase võimaluseni täis maja. Ehats, küllusliku mängu ja tujuga hiilgasid P.Pinna ja E.Kurim, sama südamluk, vilgas ja humoorikas oli A.Veltman, niisama naivne ja elurõõmus L.Wirkhaus.

Mitmeti tähistati **F.Schuberti** 100.surma-aastapäeva. Estonias tuli lavale ooperett "Kolme neitsi kodu". Schuberti viisidele üles ehitatud lavatükk esitas suuri nõudmisi solistidele, mistõttu kandvad osad olid endale saanud ooperilauljad. Schubertit kehastas A.Viisimaa, kes kütkestas kuulajaid ilmeka laulu ja hiilgavalt võetud kõrgete nootidega. Väga hea mulje jätsid ka teised. Koomilise elemendi eest hoolitses P.Pinna.

Muusikalise hariduse ja kultuuri Edendamise Selts korraldas Tartus Schuberti mälestamise sümfoonia-kontserdi. Selleks korraaks kokku pandud orkester esines paremini kui oodata võis. Eriti huvitav oli aga jälgida dirigendina üles astunud **H.Ellerit**. "Peab tunnustama, et Selts oma orkestrijuhil valikul on omanud õnneliku käe," väitis Postimees.

22.novembril oli samasugune Schuberti mälestamine Viljandi Ugalas. **A.Pung** andis ülevaate helimeistri elust ja loomingust. Kontsertosa algas avamänguga "Rosamunde". Sümfooniaorkestrit juhatas J.Vaks. Õhtu kauneim etteaste oli Schuberti D-duur Kvartett, esitajaks hr-d Pung, Tõnisson, Ohtla ja Härma. Kontsert lõppes Lõpetamata sümfooniaga.

Mati Märtnin

Andrus Kallastu Savonlinna ooperifestivali ülesehitusest

Savonlinna ooperifestivali organisatsiooniline ülesehitus on Pärnu ooperile sarnane. Savonlinna ooperifestival on meie mõistes mittetulundusühing, millel on üle 1200 liikme. Liikmeskond on valinud endale nõukogu ja juhatus. Juhatusel rida on määrata peadirektor ehk ooperijuht. Praegu on selleks Paavo Suokko.

On loodud ka osühing, mis tegeleb agentuuriteenusega, vahendades erinevaid interpreete ja dirigente. Näiteks vahendatakse selle kaudu Jorma Hynnineni, samuti Vello Pähni. Interneti koduleheküljelt saab vaadata, kes need artistid kõik on. Nimekirja on päris pikk. Seesama firma müüb ka valmisetendusi. Kui lavastust on kohapeal piisavalt kaua mängitud, siis ei võeta seda maha, vaid müüakse mujale.

Olavilinnuses toimuva müük ja reklaam käib ooperifestivali osühingu kaudu ja need etendused, mida Olavilinnuses enam ei mängita, müüakse teise firma kaudu - selline kahene süsteem.

Räägi Savonlinnast pisut lähemalt. On see linn milleski Pärnuga sarnane?

Savonlinnas elab 28 000 elanikku. Oma olemuselt ja suuruselt meenutas see linn Viljandit. Pärnu on suvel meluga linn, mingis mõttes rahutu, aga Savonlinna oli selline rahulik.

Milline oli Savonlinna ürituste kava?

Savonlinna festivalil on iga päev väga palju erinevaid üritusi. Kui meil ollakse mures, et teatud perioodil üritused kattuvad, siis seal ollakse selle üle pigem rõõmsad. Oluline on, et igaüks leiaks midagi enda jaoks.

Savonlinna ooperifestivali põhitoomumiskohti on kaks - Olavilinnus ja Retrett.

Olavilinnuse ajalugu ulatub aastasse 1475. Tänapäeval on linnust kujundatud ooperifestivali põhitoomumiskohaks, kus asuvad kontserdi- ja konverentsisaalid, workshopiruumid, kohvikud jne.

Retrett on koobas, mis on kaevatud kalju sisse. Seal paiknevad näitusesaal ning 700kohaline kontserdisaal. See on väga põneva interjööriga ehitus.

Maakonnamuuseumis on väljas näitus "30 aastat Savonlinna ooperifestivali" ja selle raames töötab lastestudio. Studios on kolm ruumi: üks rekvisiitide jaoks, teine on lavakujunduslik - nn eesruum ja kolmas on teatriruum. Kogu aeg on seal üks inimene, kes juhendab lapsi. Kohapeal tehakse nii lavakujundust kui kostüümid.

Osavõtt ei ole piiratud, tulla võib iga laps, kellel huvi on. Põhimõte on selles, et ajal, kui vanemad muuseumi külastavad, ei pea lapsed igavlema, vaid saavad tegutseda ja teatrit teha.

Kui vanematel ei ole lapsi kuskile panna, siis saab tellida lapsehoidmisteenus.

Millisesse hinnaskaalasse jäävad piletihinnad?

Savonlinna festivali piletihinnad algavad 240 margast ja kõige kallimad piletid on 750 marka. Põhiosa festivali eelarvest, s.o. 60% tulebki piletite müügist. Sponsorite osa on 16%, ministriumide oma 11% ja linna osa on ligi 7%.

Soomes on väga palju kõrge rahvusvahelise tasemega lauljaid. See tähendab, et inimesed on

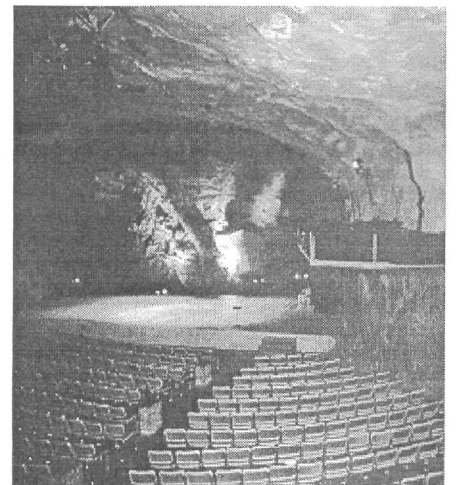
põhitööd tegemas Milano La Scalas või mujal. Meil selliseid nimesid öelda ei ole. Vokaalkoolituse puudumine jõuab sinnamaani, et Eesti lauljad ei ole tasemel.

Pärnusse on plaanitud tuua Savonlinna ooperifestivali etenduse "Lendav Hollandlane", millega nad rändavad mööda maailma. Etenduse lavakujundus on lihtsalt transporditav, kuid samas väga efektne.

Pärnu saab ka endale Savonlinna vana katuse, soomlased ehitavad endale aastaks 2000 uue. Katus on spetsiaalselt ooperifestivali tarbeks ehitatud.

Hona Veike,

lühendatult Pärnu Postimehest

Retrett

Sünnipäevad ja sünniaastapäevad

“Viisimaa ei tähenda mitte viiside maad, nagu arvatakse, vaid viie-venna-maad, sest meid oli 5 venda”.

“Olen oma põhiloomult usklik inimene ja just selle tõttu tahtsin saada pastoriks. Kuna usuteaduskonda ei pääsenud, kaubandusteaduskond aga ei pakkunud rahuldust, siis astusin konservatooriumi. Vanemad ei näinud hea meelega mu tegevust “Vanemuises”. Ainult üks kord, kui isa nägi mind “Romeos”, tuli ta minu juurde, patsutas pisarsilmil mu õlale ja ütles: “Poeg, see mis ma siin nägin, oli väga ilus”.

“Minu häälel on looduse poolt antud imeväiksena ja ainult püsiva õppimisega olen teda suutnud viia nii kaugele, et olen temaga võinud midagi korda saata.

Olgu kuis on. Üle 20 aasta olen juba ära laulnud”.

Nõndaviisi on Aarne Viisimaa lausunud 1938.aastal. Ta sai siis 40-aastaseks ja tähistas ka oma lavategevuse 20.juubelit. Kuid tänu oma tahtekindlusele ja raudsele päevarežiimile laulis ta veel ka 90.sünnipäeval!

Kõnelgu päevad ja aastate rohkus õpetagu tarkust! Neid Hiobi sõnu raamatute raamatust tahaks meelde tuletada just Aarne Viisimaale mõeldes. Tema pikka eluteed saame jälgida peatselt ilmuvast monograafiast, mille on kirjutanud Mare Põldmäe. Mina aga otsustasin alljärgnevalt välja valida mõned katkendid oma kirjavahetusest Aarne Viisimaaga, mis kestis umbes 25 aastat. Need fragmendid ei ole reastatud mitte ajalises järjekorras, vaid rohkem sisulist liini pidi.

Siinsamas kõrval on ka temale kuulunud noot, mida ta kasutas väga paljudel esinemistel ja see on Enn Võrgu laul “Hümn Eestile” (Lydia Koidula sõnad “Mu isamaa on minu arm...”). Selle noodi servale on Aarne Viisimaa käega kirjutatud märkus: mängida mu südamelöökide rütmis.

Teatrisse tuln ma ainult oma ameti pärast ja kõik, mis oli väljaspool seda, sellest seisin kuidagi moodi kõrval ja ei võtnud sellistest asjadest osa, mis teiste kolleegide juures oli tavaliseks nähteks. Mina elasin nagu munk kloostriks, kellele igapäevane elu kuidagi kahesilma vahele jäi.”

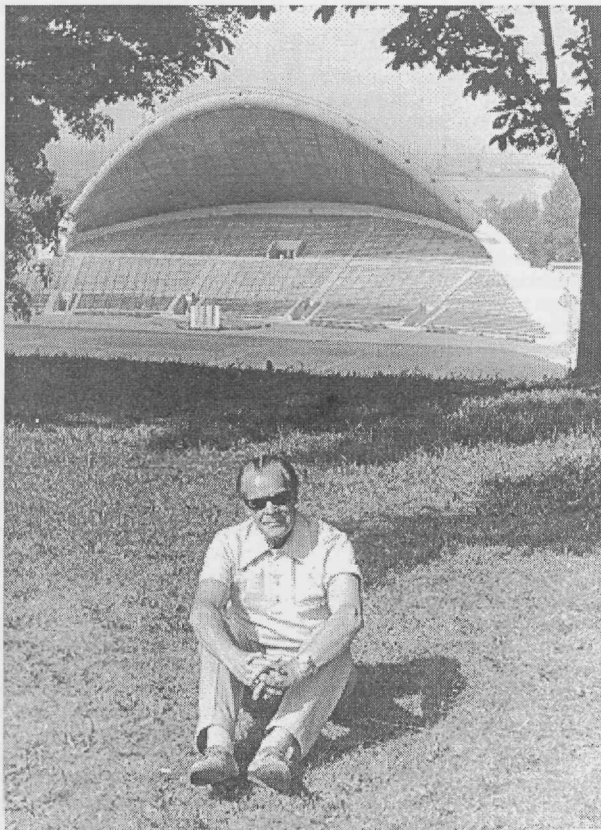
“Kogu minu töö laval on olnud üks suur vaidlemine. Kord lausus kadunud Agu Lüüdik, et kaks hullu on Estonias: L.Reiman ja Viisimaa, kelledele kunagi proovidest ei jätku. Minul oli veel lavastajatega see sõda alati, et nad härdalt palusid mind enam mitte tulla neid tülitama uute ettepanekutega osa kujundamises ja uute nüanssidega. Mul oli tõesti see viga, et ma otsisin kaua ja kogu aeg osa küpses edasi ja ma igal etendusel leidsin jälle midagi uut, mis mõni kord võis olla ka kurjast. Kaalusin ja eksperimenteerisin lõpmatuseni, enne kui oma uues osas millegi juurde peatuma jäin.”

“Kuna olin oma seesmiselt karakterilt dramaatilise iseloomuga, siis mu liüürliline tenor sai kõva vati mitmete osade käsitlel nagu Eleaser, Lohengrin, don José ja palju muud. Nad ei saanud aga mulle sellepärast tapvateks, et mul loomu poolest polnud kõrge ulatusega tenor ja ma ei saanud oma häälepaelu kõrgetel nootidel ära karjuda. Soome kuulus tenor Väinö Sola lausus mulle, et mina laulan tema arvates surma tunnini ja tal paistab õigus olevat”.

“Milliseid osi pean oma parimaiks? Võin kõhklematult vastata: Romeo, Almaviva, Schubert jne. Kõik osad on olnud mulle peaaegu sama armsad, väljaarvatud Hertsog Rigoletto. Suurima elamusena on mulle olnud vist küll Schuberti ja Romeo laulmine. Esimese puhul viibisin etenduse ajal nagu kusagil kaugel ja mul oleks nagu tunne olnud, et see oli nagu keegi teine, kes minu suu kaudu laulis ja rääkis.

Südamlikum ja parim külaline, kellega koos olen esinenud, on küll kahtlemata Valeria Barssova. Ta oli kogu teatri personaliga esimesest

S
a
j
a
-
a
a
s
t
a
n
e

A
a
r
n
e
V
i
i
s
i
m
a
a

hetkest peale nagu oma inimene ja tema sõpruse avaldus oli nii loomulik ja endastmõistetav. Tal puudusid igasugu primadonna võtted ja hoiak.”

“Olin ühtejärke Estonias 1927-1944.a. sügiseni ametis. Mis pärast seda toimus, see ei kuulu vist üldse enam õigetesse raamidesse, kuigi just külalisesinemised Helsingis 1944.a. sept.-novembrini, olid ühed heledamad minu lavalises tegevuses.”

Kui 1944.a. oleks tõe poolest A.Lauter mulle järele ilmunud Helsingisse, nagu ta mu naisele olla lubanud, siis oleksin ka mina praegu olnud kodumaal. Tuln sealt ju Helsingisse vaid paariks kuuks külalissetenduste puhul ja loaga reisijana! Nii pole ju mina juriidiliselt mingi põgenik. Tahan ka viimselt puhata kodumaa mullas, kui selleks aeg saabub ja luba!!

Eile õhtul magama minnes andsin endale lubaduse, et

kasutan täna hommikust päikesepaistest selleks ära, et sõidan oma tuttavat teed mööda 20 km jalgrattaga välja, et nautida hommikust looduse sära. Tõusin varakult üles (kella 5 ajal), hüppasin külma vanni ja karastasin keha. Siis sõin hapupiima ühes mingi seguga, mis koosneb sõkaldest, pärmist, rosinatest ja paljudest muudest vitamiini sisaldavatest ainetest. Siis hüppasin rattale ja reis algas.

Siin tähistasime M.Underi 90-ndat sünnipäeva, täna maetakse H.Laretei ja mõni päev tagasi maeti keeleteadlane Joh.Aavik. Muusika-Aavik on ka terviselt usna lõpukorral. Nii pudeneb üks teatud generatsioon vahetpidamatult. Ega ei ole endalgi nagu enam suurt mõtet püsida selles nii muutunud maailmas...

Jah, nood Savonlinna unustamatud päevad on möödas, kuid mitte hoopiski muljed ja mälestused. Kõik on veel nii selgelt meeles ja silmade ees. Sai ju nii palju läbielatud, kohates suurel arvul häid sõpru sealt Estonias, kus ise olen mööda saanud kunagi oma parimad lava-aastad!

Jalad kannavad veel hästi, kuna treenin neidki igal hommikul ikka võimeldes! Lauluga enam suuremat kiita ei saa, kuna keegi ei usalda ju enam minuvanust esinema kutsuda. Neid esinemisi on aga siiski ka veel olnud. Olen tänaseni laulnud solistina oma 65 aastat, mis on päris kahekordne norm tavalise solistitegevusega võrreldes, kuid mis seal teha, ma ei saa sellestki “harjumusest” lahti, et iga päev ka siin ikka veel treeningut teen! Laulan nüüd küll vaid vaimulikku muusikasse kuuluvat repertuaari, kuna see mulle nagu rohkem on meele järele.

Nägin eile siinses ooperis “Eug.Onegini” peaproovi, mis jättis mulle sügava mulje, kuid ka veendumuse, et kümme hobust ei suudaks mind enam tänapäev viia lavale!! ... Nii ei tunne ma enam vähimatki igatsust lavatempli järele. Võin rahuga silmad sulgeda, teades, et olen sel alal alati viimase välja pannud oma suutmistest!

A. Viisimaa oli sõbralikes suhetes nii selle loo autori kui ka G. Ernesaksaga. Foto Savonlinna festivalil 1987.

Olen näinud-kuulnud kõiki tema ooperiosi Estonias

Pildialkirjad siin ja edaspidi E.Uritammele saadetud fotode tagakülgedelt

Siin näed Milvi Laidi mind tervitamas minu sünnipäeva aktusel 18.11 Sheratoni peosaalis, pärast minu esinemist, endiste estoonlaste nimel lillekimbuga, mida ehivad kunagised kodu kolm värvi! Telegramme ja kirjalikke õnnitlusi saabus kokku ligemale sada tükki, üks südamlikum kui teine! Ilus päev oli see, kus oli palju soojust ja armastust, samuti löid ka hõimusaadikud erilise piduliku meeleolu...
4.2.1974. Stockholmis
A.Viisimaa

Minu esimene ooperielamus oli 70 aastat tagasi Estonias lavastatud Artur Lemba "Kalmuneid". Praegugi kõlab kõrvus süngelt ennustuslik aaria: "Kasva, kasva kaerakene, sirgu üles, kesvakene. Mina kalmust naise naidan, mullasta neitsi nimmitsen". Aaria esitajaks ja peategelaseks oli tol ajal veel Arnold Vismanni nime kandev Aarne Viisimaa. Sealpeale viis mind kooliplikalik armumine ilusasse lüürilisse tenorisse ikka ja jälle ooperisse, kus laulis Vismann-Viisimaa. Nii olen näinud-kuulnud kõiki tema ooperiosi Estonias, neist enamikku korduvalt.

Aarne Viisimaa oli väga andekas näitleja, mitte ainult laulja. Näitlejameisterlikkusega lõi ta nauditavaks kõik oma lavarollid. Eriti on meelde jäänud Faust nii vana kui noorena, Romeo, Alfredo "Traviatas", Šuiski "Boris Godunovis", hertsog "Rigolettos". Ei mäleta ühtki teist nii vapustavat ooperietendust, kui ühel "Carmeni" etendusel, kus don José'na laulis Aarne Viisimaa ja nimiosalisena külaline Läti ooperist Armanda Liberte-Rebane. See oli võrratu duett.

Hoopis uues amplituaas avastati Viisimaa, kui Estonias etendati Benatzky operetti "Kolm musketäri". Vanade operetilõvide Konstantin Savi ja Agu Lüdiki kõrval säras uskumatu temperamendi ja liikuvusega kolmas musketär Aarne Viisimaa. Pärast seda menukat musketäri rolli esines ta teisteski operettides, erilise eduga Eisensteinina "Nahkhiires".

Kirjavahetus Rootsis uue kodu leidnud Viisimaaga sai alguse Pärnu helilooja Heinrich Meri vahendusel, kelle laule Viisimaa oli paljudel kontsertidel laulnud. Arvukatest, rohkete fotodega ilmetatud kirjadest saime hea ülevaate proua Leida ja Aarne Viisimaa elust ja tegevusest uuel kodumaal.

Lõbusate meenutustega möödunudt kulges taaskohtumine A.Viisimaa viibimisel sünnimaal 1975.a. suvel.

Meeldejääv on Aarne Viisimaa urni viimsesse puhepaika asetamine 24.novembril 1989.aastal, päev enne tema 91. sünniaastapäeva. Vaikne, tuuletu Metsakalmistu oli üleni mähkunud paksu lumevaipa. Öhtupimeduses võbelesid künlatuled teeäärte ja endiste kolleegide kalmudel.

Oli saanud andeka artisti viimane etteaste imekaunis talvedekoratsioon.

Ellen Uritamm

Kolmekordne tervitus kodumaale 3-me Viisimaa poolt Rootsis koos olles minu 90-ndal sünnipäeval! (25.nov. 1988):
Vello, Aarne, Uuno

28.V 89.

Stockholm

A.Viisimaa

Aarne Viisimaa matus Stockholmis Jakobi kirikus 31.okt.1989.a. Kirstu katab Krp. Ugala must-sinine-valge lipp. Kirstul minu lillekimp: valged roosid ja sinised rukkililled koos sini-must-valge lindiga (tekst: "Puhka rahu, armas Aarne - Leida"). Selle lindi keerasin rulli Tallinnas Metsakalmistul ja panin Aarnele hauda kaasa!

Aarne soov oli, et lillede-pärgade asemel mõeldakse siinse Eesti Kultuuri-Koondise Lillefondile, kuhu koguneski kenakene summa, mida kasutatakse Eestis kultuuri alalhoidmiseks! Ainukene pärg oli Krp.Ugalalt. Ees omaksete lillekimbud.

Leida Viisimaa

Pühendan selle raamatu meie üldlaulupeo endistele, tänastele, tulevastele osavõtjatele, juhtidele, heliloojatele, luuletajatele, korraldajatele ja kogu laulurahvale.

*XX üldlaulupeo
toormitale valgel
Gustav Ernesaksa*

Oled Sa lugenud Sulle pühendatud raamatut?
Oled Sa leidnud tähtsaid tõeteri?
Oled Sa neid otsinud?

Täna, Gustav Ernesaksa 90 a. sünni-mälestuspäeva eel, hoian ma käes Sinu kirjutatud raamatut. Oled järsku mu kõrval, minu õpetaja.

”Laul, ava tiivad!”

Eksivad need, kes arvavad, et koorid on surmale määratud. Ei - vastuoks. Kõikjal on Eesti koorilaul suure elavusega vastu võetud.

Eristel hindamist on leidnud meie koorilaulu omapära - a capella stiil. Mida laulda?

Aukohal olgu rahvalaul ja mineviku väärtused - klassikud.

Laulupeost peaksid osa võtma ka kõik noortekoorid. Vanemate klasside õpilaste koorid võtaksid osa sega-, mees- ja naiskooridest, lastekoorid esineksid eraldi.

On vaja uut repertuaari kõigis kooriliikides!

Siin ei tohi ükski luuletaja ega helilooja kõrval jääda.

On vaja tähelepanu osutada tõlgitsuslikule küljele. Küsitav on liigne pisiosade väljatõõtamine. Üksikud sõnad ühinegu tervikuks mõtteks üldise kumera joone kaudu.

Rohkem häälekooli oleks vaja.

Korrigeerima peab diktsiooni.

Muide, noodilugemine tuleb tulipunkti tõsta.

Kavu on vaja koostada stiilsemalt.

Jälle hakkab hõõguma vana tuluke, mis on leegitsenud juba ärkamisaja päevil - laulupidu.

On vaja kasutada varasemaid kogemusi, et poleks asjatult ekslemist ega kobamist.

Laulupeol ei saa olla juttu viimistletud ettekandest, kui lauljad laulavad noodist. Selle vastu tuleb kõige tõsisemalt võidelda.

Proovidele hilinejad või neilt puudujad on laulupeo hea kordamineku vaenlased.

Ka see laulja on kasutu, kes proovidest küll osa võtab, aga esinema ei tule.

Tuleb sedagi ette, et esinemise ajal osa lauljaid jääb kuulajate ridadesse...

Oleme neis küsimustes liiga leplikud.

Iga laulja kohaks esinemise ajal on lava.

Koorijuhid, kasvatage oma lauljaid!

Lauljaskonna vahetus laval toimugu kiiremini ja vilunud inimeste juhendamisel. Üksikute lauljate juurdetulemine lavale, aga eriti sealte äraminemine mõjub häirivalt.

Naiskooride arengus tundub paigaltammumist.

Neid tuleb tugevasti täendada.

Tasakaalustada tuleb laste- ja naiskooride häälerühmad. Ei ole mingisugune eriline au laulda esimest häält. Igaüks peab kuuluma oma hääle omadustele vastavas rühma.

Koorijuht on niisugune kivi, millele kunagi ei tohi kasvada sammalt.

Paberrahal on kulla kate. Iga nooti kannab oma tunne.

Kontserdil võib tihti märgata, kuidas muusika suudab vaevu läbi pressida laulja tardanud maskist. Seepärast hoidkem kinni iga sõna ja lause mõttest kui trepi käsipuust. Siin pidagem nõu teatritegelastega.

Rongkäigu "komponeerimine" vajab nuputamist.

Võiks mõelda laulmisele. Helisev "laulujõgi" oleks meelde jääv.

Astumise tempot valides on vajalik arvestada lapsi ja vanemaid inimesi.

Tempo olgu ühtlane ja pidulikult rahulik. Iga võnge rongkäigu peas avaldab mitmekordselt segavat mõju tahapoole, kus siis seistakse või tormatakse.

Lauluväljakule tulek tähendagu alati ilusat ja meelde jäävat elamust.

Lihtsamate laulude kõrval olgu tingimata ka mõned "päklikid" - nõnda kasvavad hambad tugevamaks. Pudi süües võib hammastest ilma jääda.

Liigsete proovidega võib elava laulu ära tappa, piiratud ajaga ei jõuta teda aga isegi ellu äratada!

Peaksime kolmele harjutuspäevale kindlaks jääma. Nendeta meie järgmised peod ei ela.

Laul ei ole puupakk, mida saab raiuda aimult kirvega. On vaja osata ka nikerdustööd.

Nikerdus ise aga olgu allutatud tervikule.

Paljud teist satuvad esimest korda lauluväljakule ja satuvad uude, seninägemata helisevasse ilma.

See väljak on laulude lendulaskmise aerodroom.

Ta on nüüdsest peale ka Teie päralt.

Teie hakkate siin laulma.

Teie hakkate uusi laule looma.

Laul pärjaku Teie päevi!

Sulen raamatu. Silmad kipitavad lugemisest. Taevas on erk kahekordne vikerkaar. Tuules lendavad viimased kollased lehed.

Gustav Ernesaksa tsiteeris
Tiia Loitme

”Mu isamaa on minu arm”

12. detsembril on Gustav Ernesaksa 90. sünniaastapäev. Eesti legendaarsest, rahva poolt hinnatud ja armastatud koorijuhist, heliloojast, pedagoogist ja ühiskonnategelasest mõtleme ning räägime täna minevikuvormis. Ta on oma looduslapseliku ürgtalendiga jäänud kaasaegsete mälestusse erinevalt, kuid kindlasti väga eredalt. On peale kasvamas uus noor koorilauljate põlvkond, kes teab temast vähem. Juba järgmisel üldlaulupeol laulavad laste- ja poistekooriges need, kes on temast kuulnud vaid oma vanematelt või õpetajatelt. Koos ajavooluga kaugeneb ta tänasest, jäädes mitmepalgelise loometöö ja pürgimustega oma aega.

Iga astaju sünnitab oma suurvaimud. Nõukogude okupatsiooni ajal kujunes meie rahvuslikuks suurmeheks Ernesaks - koorijuht. Ta sobis nii talendilt kui ka kunstilistelt taotlustelt ideaalselt tollesse poliitilise surutise ja füüsilise terrori aega. Temast sai eesti massilise kooriliikumise üldtunnustatud liider, kelle alateadvuses oli vastupandamatu soov ja vajadus kanda hoolt eesti rahvusliku koorilaulu traditsiooni säilitamise ja arendamise eest. Gustav Ernesaksaga koos ühist teed astunud muusikud said osa tema

isiksuse sarmist, temast hoovavast loomingulisest energiast, fantaasialennust ja tulevikuunistustest. Ta elas aktiivset isikupärast loomingulist elu. Teda piitsutas takka lakkamatu lahenduste otsimine oma kaasaegse kooriliikumise probleemistikus.

Gustav Ernesaksa kooriloomingus omab erilist kohta "Mu isamaa on minu arm" - laul, mis raskeil okupatsiooni aastatel kujunes rahva passiivse vastupanu sümboliks, "mitteametlikuks hümniks", mida kuulati püsti seistes ja paljapäi. Esmakordselt kõlas "Mu isamaa..." juba 1947. a. üldlaulupeol ühendsegakooride esituses. Siis ei olnud laulul veel seda tähendust, mille ta saavutas hiljem. Pärast laulupidu hakati taipama, millist võimsat rahvuslikku ja poliitilist laengut see laul endas kannab. "Mu isamaa..." muutus kiiresti eestlaste rahvuslikke tundeid ja salalootusi väljendavaks hümniks. Nõukogude võim tegi kõik, et lämmatada laulu üha kasvavat mõjujõudu. Kolmel üldlaulupeol (1950, 1955, 1960) oli "Mu isamaa..." võimude poolt keelatud. 1960. a. üldlaulupeo ametlik kava lõppes I. Dunajevski "Lauluga kodumaast". Pärast selle esitust ei lahkunud lauljad lavalt, vaid hakkasid spontaanselt laulma "Mu isamaad...". Esimene salm lauldi dirigendita. Pole teada, millist hingelist sisevõitlust pidas endaga Gustav Ernesaks. Kui algas laulu teine salm "Mu isamaa on minu arm, ei teda jäta ma...", tormas autor juhupilti ning siis purskus tuhandete lauljate

suust publikusse hingepõhjust tulev võimas protest punase ideoloogia ja eestlust hävitava terrori vastu. Okupatsiooni võim oli sellel hetkel nurka surutud. **SIIS** me oskasime hoida ühte!

Gustav Ernesaksa ümber koondus arvukas koorijuhtide-mõttekaaslaste ring, kes suhtus temasse kui vaieldamatusse autoriteeti. Tihti arutati koos valgustkartvaid eestluse probleeme. Tugev missioonitunne ajendas teda tegema õigeid otsustusi, kus polnud välistatud ka kompromissid. Tõllal oli see vahel vajalik.

Meenub Gustav Ernesaksa kunagine suure emotsionaalse veeendumusega väljendatud mõte - kas on tark joosta mõtlematult peaga vastu müüri? Tulemus oleks traagiline. Ja mis edasi? Olles ise tema õpilane ja kauaaegne kolleeg RAM-is ja konservatooriumis, olen kindlalt seda meelt, et hoolimata talle omistatud aunimetustest ja ordenitest ei saa ega tohi teda kahtlustada nõukogudemeelsuses.

Meie kultuuriloos võib täheldada ajaloolist paralleeli. Eesti asja ajamisel pidi kompromissidele minema ka I üldlaulupeo idee autor ja rahvusliku ajakirjanduse isa Johann Woldemar Jannsen. On olnud olukordi, kus tõe ja õiguse eest seisjatel oli vaja "käia vene seltsis eesti asju ajamas", nagu ütleb Maurus Tammsaare suurromaanis.

Kuno Areng

Elav mälestusmärk Gustav Ernesaksale

Vabariiklik Koorijuhtide Segakoor (VKS) on asutatud 1958.aastal. VKS-i loomise idee kasvas välja sõjajärgsetel aastatel toimuvatest Pärnu koorijuhtide seminaridest. Idee autoriks ja ellurakendajaks oli Gustav Ernesaks. Esimene kontsert anti 23.novembril 1958. Algusaastakümnetel laulis kooris üle 200 koorijuhi-muusikaõpetaja kogu Eestist ning see oli ja on koorijuhtide seminariks, kus tutvutakse uue repertuaariga ning Eesti ja välismaa koorijuhtide töömeetoditega, vahetatakse kogemusi. Suur on olnud koori osa laulupidude repertuaari kujundamisel ning ettevalmistamisel. Esinetud on Lätis, Leedus, Kaukaasias, Taga-Karpaatias, Ungaris, Soomes, Rootsis, Bulgaarias jne ning Moskva ja St.Peterburi esindussaalides, loomulikult ka Eestimaal.

Rahvusvahelistel konkurssidel Ungaris ja Bulgaarias on koor saanud auhinnalisi kohad.

Viimaste aastate olulisemateks esinemisteks on kontsert Norra dirigendi Koore Hankeni juhatusel Niguliste Muuseum-konserterdisaalis, osalus Põhjamaade ja Baltikumi koorifestivalidel Riias ning Gotlandil ja C.Kreegi "Eesti Reekviemi" ettekannetel Soome-ugri rahvaste muusikafestivalil Ungaris.

Algaastatel juhatasid koori G.Ernesaks ja J.Variste. Aja jookslul lisandusid A.Ratassepp, A.Pajupuu, K.Areng, A.Üleoja, O.Oja jt. Viimastel aastatel on koori ees seinud veel T.Kaljuste, J.Rent, O.Elts, T.Siitan, E.Tiisvald jt.

Lilyan Kaiv

Terve vald oli kokku aetud, VKS kokku kutsutud...

Vabariiklik Koorijuhtide Segakoor (VKS) tähistas oma 40.sünnipäeva kontserdiga Mustpeade Majas. Ka praegu on see vaieldamatult meie suurim segakoor, kuigi kunagise üle 200 laulja asemel on koori koosseis kahanenud umbes kuuekümmele.

Sünnipäeval esinesid veel 80-ndail aastail VKS-ist välja kasvanud Eesti Koorijuhtide Naiskoor (EKN), Lõuna-Eesti koorijuhtide segakoor Ugandi ja Kooriühingu Kammerkoor ehk KÜKK.

Kontserdi avaloo (C.Saint-Saëns'i "Ave verum") dirigent ning ülepea juba hulk aastaid VKS-i ees seinud Olev Oja meenutas mõne lausega koori loomist ning idee andjat ja elluviijat Gustav Ernesaksa. Tervitati ka VKS-i kauaaegset südant ja südametunnistust Aksel Pajupuud, kes on seekordse juubelinäituse kokkupanija.

Teine esineja - EKN - on tänaseks kümneaastane ning tekkunud dirigendi Ants Söödi sõnul VKS-i ebaprofessionaalsusest -

viimases olnud lihtsalt liig palju naisi. Igatahes oli tulemuseks tugev naiskoor, mille läbisaamine VKS-iga endiselt väga sõbralik.

Ugandit esindas sel kontserdil kahjuks vaid pool koosseisu, kuid teistest rohkem dirigente - tervelt 3 (Ain Tarro, Lilyan Kaiv ja Riho Leppoja). Lõuna-Eesti koorijuhtide koori vanem Aune Sepp ütles (ehkki naljaga pooleks): "Oleme VKS-i peale kadedad! Sest teie olete siin, st Tallinnas ja teil on Olev Oja..." Oma plussid jättis ta tagasihoidlikult mainimata (kui oma eraldi väljatoodud "armsad dirigendid" välja arvata).

4-aastane KÜKK tuli välja ka kõige "nooruslikuma" kavaga: W.Swingle'i arranžeeritud Bachi "Bourrée" ja Olav Ehala "Kodulaul". Juhatas Riina Roose ning klaveril saatis (oma laulu!) Olav Ehala.

Kontserdi teises pooles esines ühendkoor Ants Üleoja, Olev Oja, Valli Ilviku, Jüri Rendi, Ants Söödi ja Kuno Arengu juhatusel. Seda kuulates hakkas eriti kahju, et suuri

videvalt tegutsevaid segakoore Eestis praegu rohkem pole - kõlamassiiv, tämbriarjundid ja võimalused on hoopis teised kui väikestel kooridel, millega me olude sunnil oleme juba harjunud. Muidugi ei saanud läbi "Tuljakuta", mida seekord juhatas Tõnu Kaljuste. Lõpuks ometi sai kaasa laulda ka publik - oli ju sellestki valdav osa koorimuusikud.

Õnnetlusi, lilli ja tänuõnu jagus hulgem nagu juubelil ikka: dirigentidele, klaverisaatjale Siim Selisele ning eraldi veel Olev Ojale, kes on praegu VKS-i peadirigent ning seega suure vaeva nägija. Häid soove ütlesid Ugandi ja EKN, KÜKK kui "noorim laps" tõi kommi ka. Maha öeldi ka lauluraha järgmine kohtumispäik: Gustav Ernesaksa juubeliüritused 11.-12.detsembril k.a. Novembri- ja detsembrikuu elab eesti koorimuusika selle tähe all.

Kontserdi lõpetas "Mu isamaa on minu arm"

Kaie Tanner

Üks suure puu uus õitsev oks

Enne VKS-i juubelipidu laulis 18.oktoobril Tartu Ülikooli aulas Lõuna-Eesti koorijuhtide segakoor Ugandi. Täpselt viis aastat varem alustas uus koor vanas Katariina majas.

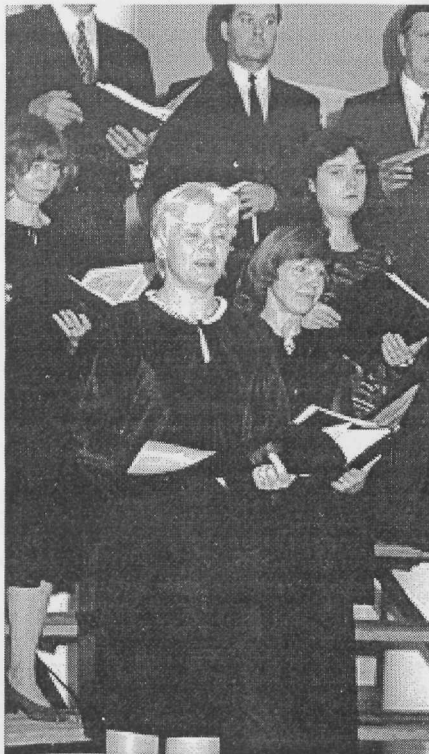
"Ees oli Miina Härma juubel. Mu koorieriala kasvandikud Elleri-kooli päevilt olid laiali üle Eesti. Endised õpilased võtsid mõttest kiiresti tuld. Kokkutulnud 20 koorijuhti olid väge täis. Alustasime jõululaulude õppimisega. Esimene kontsert oli Puurmani kultuurimajas," mäletab Ugandi ellukutsuja Valli Ilvik. Tartlaste ees lauldi esmakordselt 94.a.9.veebruariil TÜ ajaloomuuseumis M.Härma mälestuskontserdil.

Pärast seda on koor esinenud ringirastat mööda Eestit, esmajoones paikades, kust lauljad pärit, ka Tallinnas ja suvekoolis Puurmanis. Harjutustekski tullakse kokku erinevais paigus.

Ugandi - meloodilise, romantilise Eesti vana lõunaregiooni nime valis rahvariietes koor enne esimest Euroopa-reisi prantsuse kooliõpetajate, Strasbourgi-lähise Munsteri koori küllakutsel. Teel Munsterisse anti kontserte ka Belgias ja Saksamaal. Aasta pärast võeti ette, ka keeleõppimise eesmärgil, teekond Londonisse. Elati inglise peredes, esinemispaigaks Londoni eestlaste maja. Ugandi laulumatkad on viinud koori ka muusikute mekasse Viini ja Salzburgi. Viinis viibiti sealse poistekoori harjutustundides. Mullu lauldi Põhjamaade laulufestivalil Gotlandi saarel.

Reisidelt on täiendatud repertuaari vahvate kaasagsete Euroopa lauludega. Kodupublik on pakutu tänuga vastu võtnud.

Tänavu võeti pärast segakooride laulupäeva rataste alla laulureis Tšehhimaale. Prahast kogeti erilist vastuvõttu. Sakslaste fänngrupp reisib Ugandiga

Aastapäevakontserdil. Koori ees selle president Aune Sepp, Tabivere sotsiaalkeskuse juhataja.

järgmistesse esinemispaikadesse. "Hingeminev, uudne kogemus," tõdesid lauljad. Tänavu esineti ka Vigala suvekoolis; Tartus võõrustati fantastilist Taani ülikooli vilistlaste segakoori. On valminud kaks kasseti.

Tänaseks on koor kasvanud suureks. 46 lauljaga koor on kolmel korral üles astunud Miina Härma muusikapäevade laulukonkursil ja alati jäänud kooride seas võitmatuks.

Tuntumatest koorijuhtidest laulavad Ugandis Lennart Jõela, Undel Kokk, Annelii Traks, Peeter Lökk, Lauri Breede. Abielupaaridest on kooris Kadri ja Riho Leppoja, Maria ja Valdur Helm (Tartu ÕS), Riina ja Heinar Ilves.

Koori kunstiline juht Ilvik lisab, et Ugandiga töötamine on lausa lust. Kuigi koor pole professionaalne, on lauljad vaid muusikalise kõrgharidusega. Kavade saab kiiresti lihvitud esinemiskäpseks.

Iga laulja on võimeline olema oma koori ees ka dirigendi rollis. 5.aastapäeva aulakontserdil seisis koori ees vaheldumisi 2 naist ja 8 meest. Oma käe proovimine spetsialistide koori ees on innustuseks tegijaile, nauditav kuulajaile.

Sünnipäevakontserdi kavast oli läbilõige viie aasta menükamatest lugudest. Repertuaari valib Ugandile Valli Ilvik.

Detsembris ootab ees tõine kontserdinädal. Gustav Ernesaksa sünni-aastapäevakontserdilt Estonias sõidetakse veel samal ööl Peterburgi esinema sealse konservatooriumi saalis.

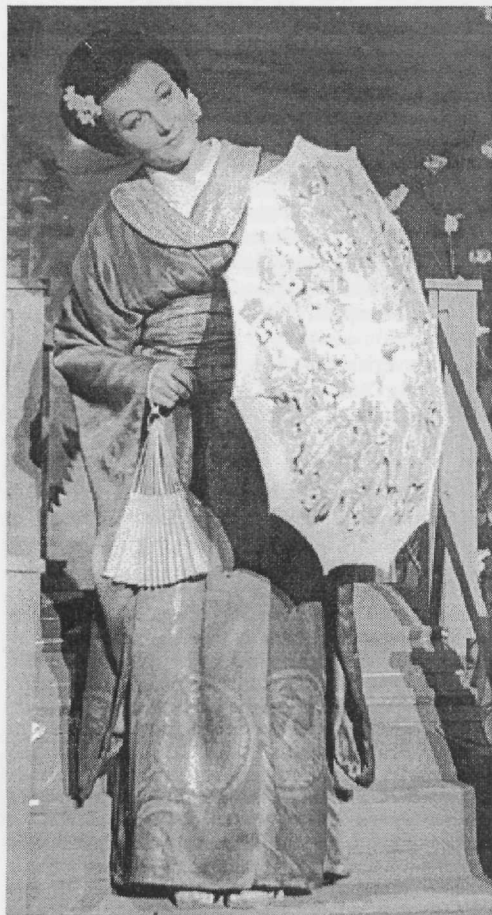
Koor jätkab ka oma reisitava. Matkatakse tippmuusikutega seotud paikades. On saadud kutse Itaaliasse Verona linna laulma festivalile Verdi mälestuseks.

Malle Elvet

Teater ja sport > sitkus

Kauaaegsel Vanemuise ooperiprimadonnal **Elsa Lambil** on sajast puudu vaid 15 aastat, ent see ei paista kuidagi välja tema käbedast askeldamisest oma Tähtvere kodus. "Mulle on elusitkust andnud töö teatris ja sportimine," selgitab ta ise.

Kaasa Valter on küpsetanud muredaid lihapiirukaid ja pannud kohvi aurama. "Proua oli mul laval kord kuninganna, kord mingi muu tähtis emand. Oli koduski oma rollis nii sees, et mulle on saanud harjumuseks krips-krapts laua katmine," seletab ta. Nüüdse vanahärraga

Madam Butterflyna

64 aastat koos elanud Elsa omakorda väidab, et ta aktiivsest muusikaga tegelemisest hoidunud kaasa on tegelikult väga musikaalne, on olnud talle heaks nõuandjaks ja suunajaks ning praeguseni elav leksikon. Nii nad siis kahepeale mu ees Elsa muusikutee lahti rullivad.

Saiaraha teatripiletite vastu

Päris algus on vaid Elsa teada. Ta on Tartu klaverivabriku puutöölise Johannes Morgeni ja tema metsniku tütre kaasa Vilhelmiine esiklaps, Karlova linnaosa aleviplika. Ema imeline koloratuursoprani hääled ning kitarrimäng sütitasid laulma igasuguseid laule. Eriti aga võlus teater, operett, tollane operetitüht Osvald Lepp. "Kogu lapsepõlve saiaraha vahetasin ma teatripiletite vastu."

Tütartlastegümnaasiumi tüdrukud ("roosinupud") tegid kodutäna puumaja hoovis ka ise teatrit, laulsid operetidest pähejäänud osad läbi. Elsale lisaks tema

noorem õde Leida, kes hiljem õppis balletti, Eerika Krupp (Enn Kalami ema) ja Maimu Vannas. Esineti kooliõpilisel. Elsale on meelde jäänud päev, kui ema kinkis talle klaveri, millel ta hoolikalt harjutas.

"Mul on laulmine veres," kinnitab Elsa ikka ja jälle. Aga oli ka teisi huviseid. Gümnaasiumi lõpetamise järel tahtis ta õppida arstiks, kuid käik anatoomikumini võttis selle soovi ära ja läks ta õppima hoopis majandust, mis tundus aga nii kiiv, et ta kolmandal kursusel katkestas. Õppimiseks raha teenis ta äris "Vennad Prüülid" sekretärina. Ja just muusikaosakonnas, kus sai heliplaatidelt kuulata lemmikute hääli.

Oma pood ja maja

Siit algab aeg, mida Elsa ja Valter mäletavad koos. Viimane juhatab nimelt muusikaosakonda - vend oli tal tšelloõpetaja, õde Ludvig Juhti abikaasa, endal kena tenor.

1935.a. alustas Valter Lamp tööd Estomuusika Tartu osakonna juhatajana. Peale heliplaatide ja pillide kaubeldi ka mootorrataste ja autodega. Elsa oli kassapidaja. Juhataja nõuandel hakkas ta õppima laulmist Rudolf Jõksi, hiljem ka Heino Elleri juures.

Paar kuud pärast muusikaäri avamist, 1935.aasta jõuludeks sai Elsalt-Valterist abielupaar. Koos peeti poodi, koos ehitati oma maja.

Pöördelistel aastatel suleti Estomuusika äri. Ka oma majast tuli välja kolida. Lambid töötasid Tartu Õlletehases, peres kasvas kaks poega.

Majaomanikena ähvardas neid Siberisse saatmine. Aga ülekuulamisruumis oli klaver ja Elsa hakkas seal laulma. "Ta on mul selline vahva," räägib Valter.

"Mind tõmbas teatrisse,"

kordab Elsa Lamp aina ja aina. 1944.a. läks ta Vanemuisesse katsetele. Algul ooperikoor ja juba poole aasta pärast peaosatartur Rinne lavastatud "Tosca". 26 aasta jooksul järgnesid peaosad "Padaemandas", "Aidas", "Madam Butterfly". Palju sai laulda koos Johannes Lükkiiga. Aina ooperid, nooruseunistuse operetilaulmisest sai ta teoks teha "Marizas", viiekümnendail oli sellega väga palju külalisetendusi. On laulnud Moskvas, Leningradis, antud arvukalt soolokontserte.

Õpingud jätkusid Tallinnas Tiit Kuusiku juures, harjutas Elsa palju. "Tal polnud esialgu hääles kõrgeid toone, lõpuks tuli välja, kodus laualambid lausa võbelesid," muheleb Valter. Kutsuti ka tööle Estoniasse, aga pere polnud nõus Tartust ära kolima.

Oma loomingulisest arenguteest rääkimise asemel eelistab Elsa avada teemat "Teater on teinud mind reipaks". Vanemuine reisis sõjajärgsetel aastatel Eesti risti-rästi läbi kongiga veoautos, ahi sees soojenduseks. Külmad rahvamajad. Hingeõhk aurustus. Hiljem saadi teatritele oma buss, aga ka see oli naljanumber - seda tuli alailma tagant tõugata. Suvel-sügisel

magati külades heinalakkades. "Kõik see karastas. Mul oli jalaluumurd. Aga "Valgus Koordis" pidi lavale tulema. Auto sõidutas mu kohale. Tegin vist liiga, vahel annab see tunda." Elsa Lamp on teatris käinud ka kõrge palavikuga. Jälle auto järele ja etendusele.

Meenuvad ka naljakad momendid. Kui "Vürst Igori" etendusel ei suutnud Elsa sõjaretkel naasnud kangelase embusse tormata, sest enne seda hüppas lavale suur rott. "Aida" ajal kukkus ümber palm. Kui kord laulis hoopis teist aariat, aga dirigent Hargel tuli sujuvalt kaasa.

"Ja see on vist minu "teene", et Eesti teatrites keelati elava tule kasutamine. Laulsime Endlas Ernst Kruudaga "Toscat", laval põlesid 5-harulised küünlad. Äkki oli publik püsti. "Ise põleb ja muudkui laulab," hõikas keegi. Ma ei märganudki, et mu puhvvarukas oli küünlast leekides."

Tartu naisereket

Esimesel abielu aastal ostsid noored Lambid tennisvarustuse ja alustasid regulaarseid treeninguid Kassitoomel. Valter Lambist sai tuntud tennisist, Eesti teine mees. Ja Elsal polnud Tartus naiste hulgas vastast. Peale selle veel mitu korda nädalas ujumistreeningud basseinis, võrkpall.

"Dirigent Dolgušin hurjutas - sport ja laul ei käi kokku. Kord, kui õhtul oli "Aida" etendus, nägi ta mind Toomel mängimas. Kartsin, et dirigent ei lasegi mind õhtul lavale, olin närvis. Pärast etendust kutsus dirigent mind jutule. "Kui nii kangesti tahate sportida, laske käia! Täna laulsite hoopis paremini," oli ootamatu tunnustus," räägib Elsa Lamp oma teisest suurest armastusest.

Vanematest nakatusid pojad. "Kodus oli tõeline hullumaja: laul, muusika, poiste pallipotsatused. Ja naabrid talusid selle ära," imestavad Lambid veel nüüdki.

Ka autojuhtimine on Elsa Lambil juba noorusest selge. Viimastel aastatel on rool küll rohkem abikaasa kätes.

Sitkuse avaldusvormid pensionieas

1990datest on Elsa Lamp pensionil. Oma maja on tagasi saadud. On käinud Võrtsjärveäärses õlletehase puhkekodus aitamasa abikaasal rajada spordiplate. Oma lõbuks on proovinud veesusatamistki.

Lapsed on küll kaugel: poeg Peeter Saksamaal tennisitreener, Jüri Soomes õppejuhametis, tema abikaasa Kersti seal muusik-koorijuht, saadab vahetevahel noote. Lapselapsed on tihtipeale Elsa Lambi hoole all. Neisse süstib ta muusika- ja lauluarmastust, ühekoos uuritakse fotoalbumeid, jalutatakse Tähtveres.

Vanade kolleegidega ollakse ühenduses peamiselt telefoni teel. Kohtutakse Vanemuise esietendustel. "Meid kutsutakse alati. See on nii südantsoojendav," ütleb brunetist dramaatilise sopranist hõbepäiseks saanud Elsa Lamp, kellelt aeg on võtnud küll lauluhääle, aga mitte-armastuse.

Malle Elvet

Laulsin koos Hilda Koniga

1. detsembril oleks Hilda Koni - üks meie 60-ndate aastate tuntud ja armastatud laulja - tähistanud oma 85. sünnipäeva. Aeg antud elada, aeg antud lahkuda... 1. märtsil 1996 lahkus Hilda Koni meie hulgast igaviku teele.

Saime kokku, jäime kokku

1955. a. ristusid meie teed esimest korda Salvo naisansambli proovil Mustpeade Majas. Kuna meil oli üks aldilaulja haigestunud, palus ansambli juht Magda Iline oma hea tuttava Hilda Koni meile n-õ abiks. Kui laulsin solistina proovil laval oma laulu - vist oli see "Ei saa mitte vaiki olla" -, istus Hilda Koni saalis ja laulis ootamatult kenasti teist häält kaasa. Kõigile meeldis see väga ja nii saigi alguse meie duett. Kontserdil oli ka Aleksander Arder. Ta säras ja palksutas, ütles: "Tublid tüdrukud! Laulge!"

Suvel esinesime Kalvi puhkekodus ja sügisel, esmakordselt 8. novembril, kutsuti meid esinema suurtele kontsertidele Estonia kontserdisaalis. Esimeses osas esinesid H. Lepnurm, H. Puur, mõnikord ka Tiit Kuusik, Elsa Maasik jt. suurused. Kord jäi üks neist tulemata ja meid pandi tema asemel esimesse, tõsisemasse ossa. Õnneks oli mul kaasas ka selleks sobivaid noote. Laulsime kaks laulu, üks neist Leo Tautsi ilus "Miks sa minuga ei laula?"

Saatjaks oli meile siis ja tavaliselt ka edaspidi Gennadi Podelski. Ta kirjutas ka meile "On kallis mulle kodupaik", mis sai rahva hulgas eriti populaarseks, hiljem ka "Igakord, kui tood mul roose" jt. laule.

Hilda Koni laulis juba varem Eesti Raadio naisansambelis. 1955. a. kutsus Linda Saul - elurõõmus, nõudlik ja südamluk ansamblijuht - sinna ka minu, Jenny Siimoni õpilase. Samal ajal tuli Heli Lääts. Mõned ajad laulsid seal ka M. Voites, A. Külvand ja P. Padrik, kelle tee viis hiljem Estoniasse.

Seoses 1956. a. Moskvasse kunstidekaadile sõiduga võeti Eesti Raadio segakoori, kus juba varem laulis Hilda Koni, veel 20 lauljat, ka mind.

Moskvas esinesid koos tollaste kuulsustega, nagu G. Ots, V. Gurjev, V. Nelus jt. omaette kontserdil P. Tšaikovski nim. kontserdisaalis ka ER naisansambel ja meie duetis Hilda Koniga. Olime edukad ja meile tehti ettepanek sõita esinema Ameerikasse. Aga siis tulid Ungari sündmused...

Kuna põhitöökohaks oli meil Hilda Koniga ER segakoor, tegime filharmooniaga ainult suvepuhkuse ajal kontserdireise - üks toredam kui teine. Nimeks oli meil "Noortebrigad". Meessolistideks olid Vello Orumets - tänaseni hinnas laulja!, Arne Mikk ja Ervin Kärvet Estoniast, Endel Aimre Vanemuisest, sõnakunstnikest L. Laats, R. Peramets, H. Vaag, H. Roots, suurepäraseid akrobaadid Jüri Druus ja Sergei Fatkin. 1958. a. tuli meiega ka Neeme Järvi, kes esitas toredaid lugusid ksuülofonil.

Esinemised koos Emil Laansoo ansambliga, lindistamised Eesti Raadios. Kaasa löid Eri Klas ja Aarne Oit. Esimesele proovile läksime Hildaga suure ärevustundega. Närveerisime.

Juhtumised

Kui olime vabad, võtsime vastu kõik lahked kutsed-pakkumised kogu Eestist. Tasu me ei küsinud, tasuti, kuidas võimalik oli, meie olime rahul. Rõõm oli sellest, et publik oli väga heasüdamlik ja tänulik. Kord, vist Tõstamaal, toodi meile iga laulu järel lillekimbud. Midagi jälle hingele!

Meelde on jäänud esinemised Mari Möldre kavas. Helmut Vaag ütles siis: "Vaadake, et te, tüdrukud, ei laula täna rohkem kui ühe lisapala. See on Mari Möldre soov!"

Kord esinemisel Sakala kultuurikeskuses, kus saatjaks oli jälle G. Podelski, mängis ta viimase pala, tema enda "On kallis mulle kodupaik" eelmängu 1,5 tooni madalamalt kui tavaliselt. Laulsime ikkagi ära. Eriti vapper oli Hilda, tal tuli ju õige madalaid noote võtta. Kui me lava taha jõudsime, avaldas oma esinemisjärge ootav Georg Ots imetlust, et me seisma ei jäänud ja eriulukorras toime tulime.

1958/59. a. vahetusel oli ER ja TV lehes

omamoodi reklaam: "Esinevad Eesti Raadio vokaalsolistid". Pildil "noodipõllul" kõige ees Artur Rinne, paremal Leida Sibul ja Hilda Koni, käes noot "Kodupaik", vasakul sihvakas Heli Lääts ja ülal Kalmer Tennosaar. Portreed joonistas Eesti Raadio kunstnikust pillimees Enno Lehis, tekst oli vist Hardi Tiiduselt. Meie kohta algas see nii: "Leida Sibul, Hilda Koni kahekesi laulmast ialgi ei väsi".

Sügisel 1960 loodi Eesti Raadio rahvamuusika ansambel Uno Veenre juhendamisel. Olime esimesed solistid ja keegi ristis meid tol korral "Oktoobri ööbikuteks". Esimene laul oli Ülo Vinteri "Õnnitlused".

1961. aasta suvel oli meie viimane ringreis koos mõne teise artistiga Saaremaale ja Hiiumaale. Ka kunstnikule Paul Kammile laulsime tema haigevoodi juures. Siis otsustas mu partner lõpetada.

Hilda Koni oli olnud hea tuttav ka Raimond Valgrega, nad olid ühel aastal sündinud. Mäletan raadiosaadet (vist 1958), kus Hilda laulis väga kenasti 4-5 tema laulu. On meeles Hilda sünnipäevad, kui ta lõpuks ikka istus klaveri taha ja laulis oma maheda madala häälega Zarah Leanderi laule. Unustamatu!

Iseloomult oli Hilda väga rahulik ja sõbralik. Meil ei tekkinud erilisi lahkavarusi ei laulude valikuga, proovidega, riietusega. Tal oli ka väga rahulik, mõnus ja rõõmsameelne mees Alka. Tema andekas tütar Anne Dorbek on aastaid teinud Estonia ooperikooriga tublit tööd.

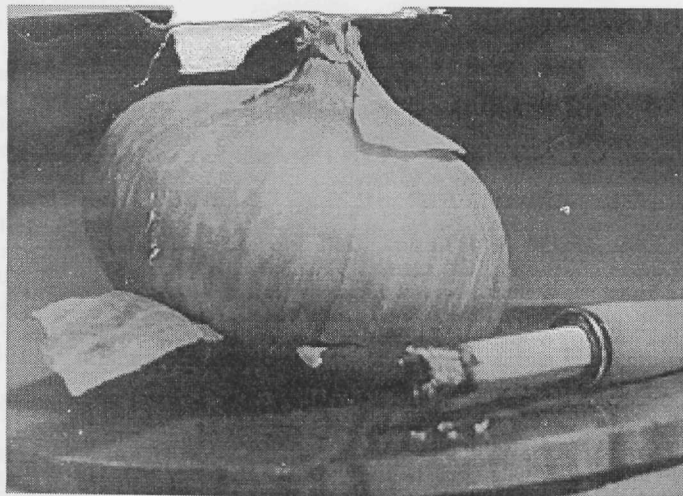
Meid veel mäletatakse

Olin rõõmsalt üllatunud, kui Muusikalehe toimetus palus minult neid mälestuskilike. Olen tänulik meie raadiojaamadele (Vikerraadio, Elmar jt.), kes lasevad vahel ka meie lihtsaid laulukesi kuulata. Mõnigi tuttav ütleb, et saab südamele midagi oma noorusaegade armastatud lauluviisidelt ja - sõnadelt.

Leida Sibul

Naturaalselt

Nominaalselt

Raimond Valgre mitmest kandist

85-aastaseks oleks tänavanu saanud ka juba 1949. aastal surnud Raimond Valgre, üks andekamaid eesti muusikuid ja samal ajal ka vastuolulisemaid. Kas juba sellegi poolest, et praegu, millal kõigesse nõukogudeaegsesse suhtutakse halvakspanevalt, on see aastaid Punaarmee mundrit kandnud eesti noorte iidol, ületades kaugelt kõiki sama žanri eesti heliloojaid. On ka teisi momente.

Võimsaim festival, fantastilised noored

Nii iseloomustavad Tartus peetud X Valgre muusikapäevi ja selles osalejaid mitmed korraldajad.

Paljudelt sponsoritelt oli hangitud 120 tuhat krooni, see võimaldas ürituse korraldada senisest suurejoonelisemalt. Mitmed salongiõhtud Eesti tuntud muusikute osalusel toimusid Vanemuise fuajees, kohvikutes, nooblis Emajõe ärikeskuses. Siiri Sisaski esinemisel jäid pooled soovijatest ukse taha. Eriti rohkesti oli noori teatri fuajees, kui seal esines Valgret filmis kehastanud Rain Simmul.

12-tunnises laulumaratonis Karlova Gümnaasiumis, kus tuli esitada üks lugu Valgre repertuaarist, teine vabalt valitud pala, oli noori taotlejaid parima laulja tiitlile 62 kogu Eestist, ka vene noorte hulgast. Samuti ansambel Tampere, kes esitas kunagi Soomes ülipopulaarse olnud "Saaremaa valsi". Enam kui tuhat vaatajat elas kaasa otse saalis, peale selle oli üles seatud 4 valgusekraani kooli võimlasse ja kohvikuteks kohandatud fuajeedesse. Helitehnika oli tiptasemel.

Auhindu jagus mitmeid ja mitmele poole. B-kategooria parim naissoolist oli Kersti Kangur

Teda tabas kuri saatus

Mäletan Raimondit mööda maanteed tulemas, akordion rihmapidi seljas ning pillikotis kõlisesid samakapudelik, meenutas Valgre sõber ja võitluskaaslane Eino Avarsoo.

Eino Avarsoo rääkis kolmapäeva õhtul

Paidest (juhendaja Sirje Grauberg), kollektiiv **Varsakabi** Saaremaalt (juh. Mari Ausmees, ka auhind Valgre laulu parima töötuse eest) ja meessolist **Paavo Ruzits** Kilingi-Nõmmelt. Kilinginõmmelane, samuti Toomas Volli juhendatav oli ka **Liisi Koikson** kui Valgre laulu parim esitaja (mullu sai ta Grand Prix). Originaalseima lavaesituse eripreemia läks **Viljandi kultuurikolledži ansambli** (juh. Piret Otsla). Žürii leidis, et parimini andis Valgre fiilingut edasi **Tartu M. Härma Gümnaasiumi trio**, mis koosnes tuntud muusikute-koorijuhite poegadest - Tanel ja Siimo Breede ning Margus Leppoja. Viimase ema Kadri Leppoja tunnustati parimaks juhendajaks.

Rõõmu oli põhjust tunda Hirvo Surval, kes on muusikaõpetaja ka Tallinna Westholmi Gümnaasiumis. Sealt koolist tulid nii A-kategooria parim nais- (**Kai Riütel**) kui ka meessolist (**Jorma Sarv**).

Grand Prix aga jäi seekord nii-öelda koju. Selle sai Karlova Gümnaasiumi kasvandikest koosnev kvintett **Y.U.K.**, kellest kaks - Martti Meumers ja Rein Kahro - laulavad praegu Tallinna ansambelis Rumal Noorkuu. Parima Tartu solisti preemia sai

Teele Jonas (juh. Ingrid Otti), kes on noppinud preemiaid ka eelmistelt Valgre festivalidelt.

Malle Elvet

Roela rahvamajas armastatud laulude looja Raimond Valgre elust ja legendidest, kuidas üks või teine pala sündis.

Helilooja sõber ja rindekaaslane, keda peetakse praegu suurimaks Valgre-tundjaks, on suurest muusikust seitse aastat noorem.

Ta ei suhtu kuigi positiivselt sõbrast tehtud filmidesse ja kommertsliku maiguga järelelaulmisse.

"Tallinnas Heina tänavas oli õllebaar, kus käis palju tuntud inimesi, nende seas ka Valgre, kes oli seal sage külaline," jutustas Avarsoo. "Kord ütelnud õlleka juhataja, et tema tütar saab homme aasta vanaks. Tütre nimi oli Tiiu. Järgmisel päeval tuli Valgre noodi ja tekstidega, saades honorariks liitri viina ja terve õhtu tasuta õlut," rääkis ta laulu "Tiiu-Tiiu" sünnist.

Kord sõitnud nad orkestriga ringis Tallinnast Pärnusse, mõtetes ilusad tüdrukud ja kaasas neli pudelit hundijalavett, mis sai juba Raplas otsa. Kohale jõudes aga tekkinud "Grand Hotellis" rüselus nii et suur aknaklaas läks puruks. Algatajaks oli napsine Valgre, kes seepeale kartsa viidi. Nii saabuski ta järgmistele kontsertidele kahe püssimehe saatel ja viidi pärast esinemist samal viisil kartsa tagasi.

"Naised inspireerisid Valgret palju. Võib nimetada paar-kümmend naisterahva nime. Ja iga loo kohta on legend," rääkis ta.

Avarsoo sõnul hoogustanud Valgret looma "Viljandi serenaadi", kus juttu unustamatutest silmadest, üks naisterahvas, kel olid suured kollakasrohelist kalasilmad. Aga Valgre armus ära. "Nüüd on see naine Rootsisis," nentis Avarsoo. Kõige rohkem pigistas neidudelt pisara välja laul "Ei suutnud oodata sa mind".

Valgre elu hakkas hoogsamalt allamäge minema siis, kui ta kohtus piltilusa, kuid napsilembese Evaga. Psühholoogiliselt oli aeg raske ka sellepärast, et tema lood keelati pärast sõda ära.

"Ainuke lugu, mille riik tellis, oli "Saaremaa valss" tema elu viimasel aastal ning sai hiljem Georg Otsa esitamisel Soomes suureks hitiks. Samal, 1949. aastal kirjutatud "Viimne valss" aga jäigi ta viimaseks valsiks," meenutas Valgre sõber.

"Istusin "Glorias", kui kuulsin, et Raimond on surnud. Tema surma kohta levis kümmekond põhjust."

Valgre emal oli sünnipäev 28. detsembril, kuid see oli esimest korda, kui poeg ei tulnud sünnipäevale. Päev hiljem lohistas üks joomakaaslane ta koju Vene tänavasse. Kui poeg ikka jalgu alla ei võtnud, kutsus ema tuttava arsti ja Valgre viidi psühhiaatriaiglasse." 31. detsembril saabus ta maisele rännakule lõpp ning 8. jaanuaril olid matused. Valgre haura ääres seisis vaid 12 meest ja üks naine - see oli tema ema."

Valgre-tundja Avarsoo leiab: "Raimondil oli palju näilisi sõpru ja austajannasid, kuid rasketel hetkedel jäi ta ükski."

Aarne Mäe
Virumaa Teataja, 17.X 98

Kuussaare Valgre-õhtu juht Tõnis Kipper püüdis peakorraldajalt Ludmilla Toonilt välja pinnida, kes on "tänapäev Valgre".

"Oit kindlasti OLI ja Uno Naissoo," tuli kiire vastus, ning pärast mõttepausi: "Aga kes ON - ma ei tea..."

"Meie Maa" 31.10.98

Uut Eesti Rahvusraamatukogu muusikafondis

Kirjandus

Eesti vanima pasunakoori lugu: Torma puhkpilliorkester 150. - Tallinn, 1998. - 75 lk.
 Famitzōn, A.S. Skomorohhi na Rusi. - Sankt-Peterburg, 1995. - 535 lk.
 Latviešu koru fenomenis = The phenomenon of Latvian choirs. - Rīga, 1998.
 Lomnäs, Bonnie. Stiftelsen Musikkultures främjande: catalogue of music manuscripts. - Stockholm, 1995. - 220 lk.
 Nikolskaja-Beregovskaja, K.F. Russkaja vokaln-horovaja škola IX-XX vekov: metod. posobie. - Moskva, 1987. - 186 lk.

Noodid

Aavik, Silja. Solfedžo 6.klassile. - [Tallinn]: 1998. - 71 lk.
 Eesperer, René. Evocatio: für Gitarre Solo. - Antes, 1998. - 7 lk.
 Kangro, Raimo. Helisev maailm: muusikaõpik 8.kl. - Tallinn, 1998. - 175.[1] lk.
 Kapp, Artur. Trio für Violine, Violoncello und Orgel. Fantaasia BACH teemale viiulile ja orkestrile. Eres Estonia, 1998. - 18+32 lk.
 Kõrvits, Tõnu. Two preludes for guitar solo. To my spiritual brother: alto-flute and guitar. - Eres Estonia, 1998. - 4+15 lk.
 Lepnurm, Hugo. Ouverture für Orgel. - Eres Estonia, 1998. - 12 lk.
 Mudilaskoori laulud. - Tallinn: Muusika, 1998. - 13 lk.
 Noevere, Anne. Tähed-lapsed.
 Pärt, Arvo. Ein Wallfahrtslied: für eine Männerstimme (Tenor oder Bariton) und Streichquartett (1984, rev. 1996)/ Psalm 121; Psalm: für Streichquartett (1985/1991, rev. 1997); Litany: per soli (A[C]T)TB, coro (SATB) ed orchestra (1994, rev. 1996); Cantate Domino canticum novum: für Chor oder Solisten (SATB) und Orgel (1997, rev. 1996)/ Psalm 95; Mozart-adagio: für Violine, Violoncello und Klavier (1992, rev. IV/1997); An den Wassern zu Babel sassen wir und weinten: für Singstimmen (SATB) und Orgel (1976/1984); Miserere: für Soli, Chor, Ensemble und Orgel (1989, rev. 1992); Wenn Bach Bienen gezüchtet hätte...: für Klavier, Streichorchester und Bläserquintett (1976/84); Missa syllabica: für vier Stimmen oder gemischten Chor und Orgel (1977, rev. 1996). - Wien: Universal Edition 1994-1998. - 19+4+73+12+7+8+56+31+19 lk.
 Sepp, Anu. Muusikaõpetuse töövihik 4.klassile. - Avita, 1998. - 48 lk.
 Tõ otkuda, muzõka?: sbornik pesen dlja 3-9 klassov / sostavitel Maia Muldma. - Koolibri, 1998. - 511 lk.
 Ühendkoori kantaat. - Tallinn, 1998. - 14 lk.

CDd

Adams, Oleta (laulja). Come walk with me. - New York, 1997.
 Camille (viilul). Millal maksan memme vaeva. - Tallinn, 1998.
 Canciones y ensaladas: chansons et pieces instrumentales du Siecle d'Or/ esit. Ensemble Clément Janequin, dir. Dominique Visse. - 1998.
 Chansons de troubères/ perf. by Paul Hillier (voice), Andrew Lawrence-King (medieval psalter, harp, portative organ). - Los Angeles, 1996.
 Ensemble Clément Janequin. Portrait. Harmonia mundi, 1998.
 Ferrara Ensemble. Chansons à la cour des Visconti vers 1400. Harmonia mundi, 1998.
 Goodman, Benny (klarnet). - New York, 1994.
 Goostly psalmes: Anglo-American psalmody 1550-1800/ perf. by His Majesty's Clerkes, cond. by Paul Hillier. - Los Angeles, 1996.
 Horn, Shirley (laulja). Loving you. - New York, 1997.
 Juilliard String Quartet. 50 years/ Bach, Beethoven, Haydn. - Sony, 1996.
 Keaggy, Phil (kitarr). 220. - The Sparrow, 1996.
 Shostakovich, Dmitri. Five ballet suites/ perf. by Royal Scottish National Orchestra, cond. by Neeme Järvi. - Chandos, 1994.
 Taverner, John. The last sleep of the virgin/ perf. by Iain Simcock (handbells), Chilingirian Quartet. - Virgin Classics, 1994.
 Telemann, Georg Philipp. Orpheus: musikalisches Drama/ vortr. von Solisten, RIAS-Kammerchor, Akademie für Alte Musik Berlin, Dir. René Jacobs. - Harmonia mundi, 1998.
 Welenga/ perf. by Wes Madiko (vokaal), Deep Forest (ensemble) - Sony, 1996.
 Vivaldi, Antonio. Violin concerto in E-flat major, op.8 no.5/ perf. by Andrew Manze (violin). - Los Angeles, 1997.

Kassetid
 EÜE juubel 35/ erinevad esitajad. - 1998.
 Jõrberg, Üllar (laulja). Ununenud meloodiad. - 1998.
 Jäääär. Tartu - väike puust linn. - 1998.
 Lõbusad Lõõtsmoonikud. Kolm viisakat meest. - 1998.
 Maria Wunderlich'i laulud. - 1998.
 Mis värvi on armastus '98. - Tallinn, 1998.
 Musamari (laulustuudio). Laulurong. - 1998.
 Olgu jääv meile päike/ erinevad esitajad. - 1998.

Suured muudatused

Klassikaraadio programmis

Alanud novembrikuust on Klaskikaraadio programmis pearõhk varasemast enam asetatud nädalavahetuse jutusaadetele; nimelt korduvad siis kõik äripäevadel eetris olnud autorisaated, ka muusikauudiste saade "HELIKAJA" tuleb laupäeval hilistele ärkajatele kordusele (15.05). Lisaks pakume kuulata põnevaid helilinte Eesti Raadio tohutult arhiiviriitlitel. Nõndanimetatud arhiiviseeriatesse (laupäeviti kell 18.00) kuuluvad "HÄÄLED" - Martin Viirandi saade Eesti kultuurisuurmeeste helijäädvustustest, "VIISKÜMMEND PORTREEVISANDIT" - Aksel Tamme autorisaade, ning Helve Võsamäe toimetab eetrisse unikaalseid linte saates "MEIE ARHIIV". Samuti kuulete kordussaadena (laupäeval kell 14.30) Vikerraadio populaarset saadet "KEELEKÕRV" (toimetaja Mari Tarand).

Suvel rändas mööda Eestimaa metsi ja külasid noor helilooja ja literaat Jüri Reinvere, kes saates "KLASSIKARAADIO TULEB KÜLLA" (laupäeval kell 10.10) annab edasi oma muljeid kohtumistest huvitavate inimestega.

Saates "MUUSIKATERAKOGUST" (laupäeval kell 11.00) räägivad muusikud oma läbielamistest ja tutvustavad kodufonoteeki.

Muudatusi on tulnud ka argipäeva kavva. Suurimad neist on uute klassikaplaatide tutvustamine saates "ALBUM" (kell 14.00). Populaarseid klassikahitte võib kuulata tunniajases nonstop-kontserdis "DA CAPO" (kell 17.00). Jätkuvad saatesarjad "EUROARAADIO KONTSERT" ja "OOPERISAAD" (vaheldumisi üle nädala esmaspäeviti kell 19.00), "ROSTRUM" (uusim nüüdismuusika laiaast maailmast teisipäeviti kell 19.00), "TERE, ERI! Avatud oopus" (kolmapäeviti kell 21.00), "SÖNALINE" (uute raamatute ja filmide tutvustus neljapäeviti kell 21.30), "BENEFISS" (Eesti

Eesti Kontserdi kontserdid detsembris

1. XII kell 19 Estonia Kontserdisaal - Trio VÄINMAA-HAAV-VAREMA. Beethoven, Brahms.
 2. XII kell 19 Vanemuise Kontserdimaja.
 3. XII kell 19.30 Estonia Kontserdisaal - ERSO. Solistid: MIHAELA MARTIN (viilul), FRANS HELMERSON (tšello, Roots). Dirigent ARVO VOLMER. Brahms, Tubin.
 5. XII kell 16 Purse linnus - ALEKSANDER RJABOV 70. DAVID GOLOŠTOKIN (multiinstrumentalist), TIT PAULUS (kitarr), TOIVO UNT (kontrabass), AIVAR VASSILJEV (löökpillid).
 6. XII kell 15 Narva kultuurimaja Energeetik - TALLINNA SAKSOFONIKVARTETT. Bach, Debussy, Piazzolla, Iturralde, Gershwin.
 6. XII kell 16 Rakvere Kauri kool - MOONIKA SUTT (metsosopran), VELLO JÜRNA (tenor), HEILI VAUS (klaver).
 6. XII kell 19 Estonia Kontserdisaal - EESTI NOORTE INTERPREETIDE KONKURSSFESTIVALI CONBRIO 98 LÖPPKONTSERT.
 8. XII kell 19 Mustpeade maja Valge saal - ROOTSI AEG 1998-1999 YGGDRASIL QUARTET (Rootsi). Šostakovitš, Hilding Rosenberg, Beethoven.
 9. XII kell 19 Estonia Kontserdisaal.
 10. XII kell 19 Vanemuise Kontserdimaja - LEEDU RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER. Dirigent DOMARKAS JUOZAS. Solist ILJA GRUBERT (viilul). Barakauskas, Sibelius, Rahmaninov.
 7. XII kell 18 Valga muusikakool, 8. XII kell 19 Võru muusikakool, 9. XII kell 18 Kuressaare linnus, 18. XII kell 16 Jõgeva muusikakool, 18. XII kell 19 Põltsamaa kirik, 19. XII kell 18 Lihula kultuurimaja, 26. XII kell 15.30 Pärnu Agape keskus, 27. XII kell 19 Mäetaguse mõis, 30. XII kell 19 Tallinna raekoda - JÖULUMUUSIKA. TAUNO SAVIAUK (flööt), HARRY TRAKSMANN (viilul), RAIN VILU (viola), AARE TAMMESALU (tšello). Mozarti flöödikvartetid.
 12. detsember kell 18 Estonia Kontserdisaal, 13. detsember kell 19 Vanemuise Kontserdimaja - GUSTAV ERNESAKS 90. RAM. Dirigeerivad maestro Ernesaksa õpilased Artur Vahter, Harald Uibo, Uno Järvela, Kuno Areng, Olev Oja, Eri Klas ja RAMi peadirigent Ants Soots.
 13. XII kell 17 Haapsalu toomkirik, 15. XII kell 18 Röpina muusikakool, 20. XII kell 18 Põlva kultuurikeskus - NOBEL NELIK.
 18. XII kell 19 Vanemuise Kontserdimaja - VANEMUISE SÜMFOONIKUD, VANEMUISE OOPERIKOOR. Solistid EVE RANDKIVI, MERLE JALAKS, EUGEN ANTONI, TAISTO NOOR. Dirigent LAURI SIRP.
 19. XII kell 14 Lääne ühisgümnaasium - HORTUS MUSICUS.
 19. XII kell 14 Jõhvi kirik, 23. XII kell 19 Jõgeva kultuurimaja, 27. XII kell 14 Mustvee kultuurikeskus, 27. XII kell 17 Luua KMK klubi, 29. XII kell 19 Tõrva kiriku kammersaal - JÖULUMUUSIKA. TALLINNA POISTEKOOR. Dirigent LYDIA RAHULA.
 13. XII kell 19.30 Estonia Kontserdisaal, 20. XII kell 19 Vanemuise Kontserdimaja - JÖULUMUUSIKA. HORTUS MUSICUS, tütarlastekoor ELLERHEIN. Koormeister TIIA-ESTER LOITME. Dirigent ANDRES MUSTONEN.
 15. XII kell 19 Mustpeade maja Olavi saal - TALLINNA SAKSOFONIKVARTETT 15. Bach, Debussy, Piazzolla, Iturralde, Gershwin, eesti heliloojate uudisteosed.
 17. XII kell 19 Estonia Kontserdisaal, 18. XII kell 19 Vanemuise Kontserdimaja - ERSO, ORATOORIUMIKOOR. Dirigent ARVO VOLMER. Honegger, Mozart.
 21. XII kell 19 Estonia Kontserdisaal - JÖULUMUUSIKA KLAVERILE koos valguse ja slaididega. PEEP LASSMANN. Messiaen.
 22. XII kell 18 Tallinna Toomkirik - JÖULUMUUSIKA. RAM. Dirigent ANTS SOOTS. Tasuta!
 23. XII kell 19 Estonia Kontserdisaal - JÖULUKONTSERT. ERSO. Dirigent JÜRI ALPERTEN. Tasuta!
 27. XII kell 19 Vanemuise Kontserdimaja - ROOTSI AEG 1998-1999. REAL GROUP: JÖULUKAVA. ABBAst biitliteni, Count Basie ja jõululauluden.
 30. XII kell 19 Niguliste - AASTALÖPUKONTSERT KAUNIMAD MELOODIAD.
 30. XII Siimusti, 31. XII kell 19 Estonia Kontserdisaal - HORTUS MUSICUSE AKADEEMILINE ORKESTER. Dirigent ANDRES MUSTONEN. Haydn. Lahkumissümfoonia. Mozart.

Kooride kontserdid Nigulistes

21. XI - Eesti Muusikaakadeemia Kooli muusikainstituudi Naiskoor, Teaduste Akadeemia Naiskoor, naiskoor Virvik
 28. XI - Vanalinna Segakoor
 5. XII - Nimeta kammerkoor
 12. XII - Kommunaalprojekti kammerkoor, segakoor Sõprus
 19. XII - Tartu Noortekoor
 26. XII - Tallinna Tehnikaülikooli Akadeemiline Naiskoor
 Kontsertide algus kell 12.00.

interpretide kunst reedeti kell 19.00), "BRAAVO!" (uute interpretide tutvustus pühapäeviti kell 9.05). Jätkuvad ka viktoriini "T&T ehk TEAME JA TUNNEME" (iga kuu viimasel pühapäeval kell 10.10), "MUUSIKAÄRI RINGVAADE" (iga kuu viimasel pühapäeval kell 9.05) ning loomulikult "SOOVIKLASSIKA" (pühapäeviti kell 10.10).

Rõõmustav uudis kõigile Klassikaraadio kuulajatele on kindlasti ka see, et juba selle aasta lõpupäevil alustab tööd KLASSIKARAADIO ÖÖMUUSIKA.

Klassikaraadio täispikka programmi võib kuulata Internetis koduleheküljel <http://www.er.ee/klassik/> real-audio nuppu sisse lülitades. Oma ettepanekuid ja ka soov "Sooviklassikale" võite saata aadressile KLASSIKARAADIO Gonsiori 21 Tallinn 15020 ja e-mail: klassika@er.ee.

Klassikaraadio on kuuldav sagedustel Tallinn 106,6 Mhz; Tartu 103,0 Mhz; Pärnu 107,3 Mhz; Haapsalu 106,3 Mhz; Lõuna-Eesti 70,58 Mhz; Ida-Virumaa 70,13 Mhz; Hiiu- ja Saaremaa 107,3 Mhz.

Klassikaraadio on nõudlikule, muusikat ja kultuuri armastavale inimesele, Balti Meedioteabe AS-i sügiseste uuringute alusel on Eestis 40 000 Klassikaraadio kuulajat, kellest kolmveerand on kõrgharidusega.

Anatoli Garšneki meenutades

Polnud juba kaua temalt küsinud, kuidas tal läheb, kuidas tervis on - pidin talle helistama just esmaspäeva õhtul Prangliit. Pühapäeval, kolm nädalat enne 80.sünnipäeva, loeti aga raadios ette tema surmateade. Muidugi teadsin Anatoli Garšneki palju, aga just see viimane jäigi küsimata...

1980ndate algul kohtusime korduvalt (veel varem olin olnud konsis tema õpilane), sest plaaniti trüki anda tema loominguline portree, mina autoriks. Nüüd märkmeid üle lehitsedes üllatusin ka ise: juba 1981.a. olin tööga alustanud, kogunud muljeid ta kolleegidelt (nt Karl Leichterilt just rahvamuusikalise suuna kohta) ja õpilastelt, läbi vaadanud ajakirjanduse, kuulunud-uurinud partituurid - raamat "Eesti tänase muusika loojaid" ilmus ju alles 1985. Mingi kummaline nõukogulik GOST ei lubanud neid portreid eraldi kaante vahele panna, aastaid tehtud töö maht oleks alati andnud välja vähemalt väiksema monograafia mõõtmed.

Kui olin teadlase kombel tema elu ja loominguga läbi töötanud, oli maestro õnnelik veel teiselgi põhjusel - ta sai siit kõik vajamineva oma professoripaberite käikuandmiseks konservatooriumis. Poolnaljatamisi toonitas Anatoli siis ja veel hiljemgi, et just mina "olin aidanud" tal saada professoriks...

Anatoli Garšneki lugu on Eesti muusika jaoks mitut pidi harukordne.

Pärit Petserimaalt (ta sündis Vana-Irboskas), oli temas kõige rohkem hoopiski läti verd (Garšnieks). Isa asutatud rahvapilliorkestris mängis ta lapsena küll domrat, ent ta kodupaik oli ju lausa Setumaa külje all, ning just siit sai ta loominguainet hilisemaks kutselise muusiku aastakümneteks. Algkooli järel leidis ta kodust pärit muusikahuvi Petseri Ühisgümnaasiumis (1932-1937) juba pisut sihikindlamat rakendust. Väga erksatena olid meelde jäänud Artur Lemba pianistiesinemine Petseris ning kinoringvaates nähtud noorukese Heljo Sepa klaverimäng (Heino Elleri "Liblikad"). Ja klaver oligi see, mis teda kõige rohkem tõmbas ja mida ta Petseris õppis. Gümnaasiumi lõpu suvel tehti veel viimased klaveri- ja teooriatunnid ning kaugele Tallinna konservatooriumi astumiseks oli soov küps. Maailma parimaks heliloojaks oli Anatolile kujunenud aga Franz Schubert, Petseris nähtud filmi põhjal. Oma esimese loominguna oli sündinud Danuta laul H.Sienkiewicz "Ristirüütlitest", aga oma klaveripalu oli ta Petseri rahvamajas ettegi kandnud.

18-aastane "tagantpool Setumaad" pealinna

tulnud noormees mäletas vastuvõtueksameilt hästi Artur Kappi, tema ise sattus aga üldainete klassi. Kokkupuuted eesti muusikaga muutusid igapäevasteks: konservatooriumi kooris lauldes, kontserdil jm. Edukaimalt kulgesid klaveriõpingud. Ka solfedžo ja harmoonia kursused olid läbi, võinuks kohe üle minna kompositsiooniklassi. Ent tuli vahele sõjaväeteenistus, mis pikenenuks 1.juulini 1941, kümme päeva enne seda algas aga sõda... Anatolist sai miinipildurite roodu võitleja, siis oli ta tööpataljonis, Eesti Rahvuskorpuses (siin juba orkestrant ja polgu isetegevusjuht); nii tuli ta tagasi Eestisse, sai juba tagasi üliõpilaseks, kuid siis pidi veel kord minema Kuramaale. Alles 1946.aasta sügisel sai Garšnek õppimist jätkata, algul Eugen Kapi, peatselt Heino Elleri kompositsiooniklassis.

IV kursuse üliõpilasena käis ta üleliidulisel ülevaatusel Moskvas oma Sonatiiniga flöödile ja klaverile, kus oma töödega osalesid ka näiteks Edgar Oganesjan, Sulhan Tsintsadze, Eduardas Balsys, Jevgeni Svetlanov, Leonid Kogan, Boris Tšaikovski jt. Visa järjekindlusega tegi Anatoli Garšnek kaotatud aega tasa, räägitakse, et sageli külmis klassis, kasukas üll juba hommikul kell 6 klaveri taga. Ka konservatooriumipävil töötamine Eesti Raadio sümfooniaorkestri noodikoguhoidjana laiendas silmaringi.

Konservatoorium 1950.a. läbi, otsustas Garšnek end Moskvasse täiendama minna, valides aspirantuuris õpetajaks tuntud polüfooniapetsi Semjon Bogatõrjovi. Vahepeal oli ta (1948, 1949) käinud Keele ja Kirjanduse Instituudi esmakordsetel folklooriekspeiditsioonidel Setumaal. Professor Bogatõrjov soovitas võtta setu rahvalaulud kandidaadiväitekirja teemaks; 1953 saidki valmis nii uurimuslik osa kui ka teosed, kus setu laulu on kasutatud loomingus: Esimene sümfoonia ja "Viis setu laulu" metsosopranile ja sümfooniaorkestrile (1953, setu laulikute ja Lea Rummo-Tormise sõnad). Töö kaitsmise järel 1955 sai Garšnekist esimene teaduste kandidaat meie heliloojate ja (Laine Metsa järel) pianistide seas, esimesi muusikute hulgas üldse.

Setumaal käis helilooja laule kogumas aga veel 1952 (koos Herbert Tamperega), 1955, 1956, 1957, siis tuli vahe (1958 sündis Garšnekite peres poeg Igor); ta võttis setu laulu teemal sõna ajakirjanduses ja esines konverentsidel - enne Veljo Tormise tegevust oli see meil niisama erandlik, nagu selleks on Tormis praegugi jäänud (sajandi algul klassikud Tobias, Saar, Süda, Kreek, Aavik välja arvatud). Mart Humal väidab, et Garšneki kaudu sattus setu rahvalaul ka tema professori Heino Elleri huviorbiiti, klaveripaladesse ja keelpillikvartettigi.

Esimese sümfoonia kohta ütles Villem Kapp arutelul Heliloojate Liidus, et see on "maiuspala tema maitsel". Ester Mägi on Garšneki muusikat hinnanud ikka kui "väga oskuslikult ja hea kooliga

kirjutatud, kus instrumentide rakendus huvitav ja hästi läbi kaalutud". "Viis setu laulu" muutusid aga kiiresti tõeliseks popteoseks, mida võis Eesti Raadios (algul Jenny Siimoni ettekandes, tema häälega arvestades Garšnek laulud kirjutaski) kuulda vaat' et iga päev. Hiljem tulid esitused teistelt lauljaltel, lõpulaul "Donuška" kõlas pärast isegi estraadiorkestri või - ansambli saateil, Uno Naissoo seadis selle ka džässansamblile...

A.Garšnek püüdis ka pidevalt (oma aja tingimustes) leida uusi väljendusvahendeid, kirjutada kaasaegsemalt, kuigi klassikalises vormis. Garšnek astus Eesti muusikasse **napilt pool kümnendit(!) enne uut, nooremat põlvkonda.**

Instrumentaalheliloojana leidsid ta tööd mitmel puhul üleliidulist tähelepanu. Kirjutas ta ka tekstiga, tollal nõutud "ajalaulu" - ka siin oli ta pisut nurgeline, teravgi; Garšneki muusika oleks nagu tõsimeelne, külma, karge talveilma muusika. Aga seda hindas alati kõrgelt ta väga nõudlik professor Heino Eller.

1960.a. võttis Karl Leichter turismimatkaale Itaaliasse kaasa ka Garšneki Klaverikvinteti trükitud noodi. Kohtumisel Firenzes Nõukogude-Itaalia sõprusühingus tundis selle vastu huvi tšellist prof. Pietro Grossi. Juba kevadel 1961 kanti teos rohkem kui üks kord ette Firenzes sarjas *Vita Musicale Contemporanea* ja sai ajalehes L'Unità järgmise hinnangu: "Kontsert lõppes Garšneki Kvintetiga keelpillidele ja klaverile, mis võib panna endaga arvestama erakordse koloriidi ja instrumentaalse liikumisega, samuti kogu ülesehitusega."

Anatoli Garšneki looming, andnud tooni 1950ndate algupoolele, hakkas kümnendi lõpul jääma varju uustulnukate omale (Tamberg, Rääts, Pärt, Tormis, Jürisalu, kohe ka Sink), kes olid avatud Lääne-Euroopa ning "Varssavi sügise" meie jaoks uutele tuuletele. Tundub, et Garšnek polnud selle vastuvõtuks samuti psühholoogiliselt ette valmistatud (ta oli ka vanem). Tema loomingus asusid kõrvuti "Setu tants" ja süit "Partisanid", "Ketsõtaminõ" ja kantaat "Suur Oktoober", setu "Tütar vette" ning oratoorium "Vürts Vjatsko ja vanem Meelis", suur hulk klassikalises vormis instrumentaalteoseid.

Pealegi ei käinud Garšnek oma teostega kunagi kellelegi peale (tšellistist sõber Martin Levald võttis tema pillile kirjutatud küll kohe); ta arvas, et kui on teose valmis kirjutanud, on tema kohus täidetud. Oma pika tööaja jooksul Tallinna konservatooriumis on ta meile aga jätnud palju toredaid õpilasi: Anti Marguste, Raimond Lätte, Hans Hindpere, Enn Vetemaa, Mati Kuulberg, René Eespere ja mitmed teisedki.

Priit Kuusk

Väike ülesanne Muusikalehe lugejaile

Meie väljaannet (indeks 69865 ajakirjade rubriigis) võite tellida 1999.aastaks Eesti Posti kaudu 15.detsembrini, toimetuse kaudu järgmise kuu 10.päevani - nii ka edaspidi.

Aastatellimus 95, poolaastaks 50, kvartaliks 27

EEK. Üksiknumber 9 EEK. Tellimisel muudeks tähtaegadeks lisandub üksiknumbri hind. Näiteks 8 kuuks: $50+2 \times 9=68$ EEK.

Arvutage välja, milline variant on teile kõige soodsam!

Muusikaleht

Peatoimetaja Mart Vainu. Väljaandja OÜ IMPEX - BALTICA Kultuurkapitali ja EV Kultuuriministeeriumi toel. Telefon 423-089, 525-124, fax 421-456, e-mail mv@netexpress.ee. Kirjad EE0034, Tallinn pk 996. Honorari saab kätte igal teisipäeval kella 9 - 14 Narva mnt. 40 (EVEA panga maja), IV korrus vasakule trepist üles või lasta kanda pangaarvele. Postiga honorare välja ei saadeta.